

ZEVEN PREKEN OVER

DE PROFEET JONA

GEHOUDEN IN DE ZOMER VAN HET JAAR 1848

DOOR
H. F. KOHLBRUGGE

DOCTOR THEOLOGIE EN PREDIKANT VAN DE
NEDERLANDSE GEREFORMEERDE GEMEENTE TE ELBERFELD

VERTALING UIT HET HOOGDUITS DOOR Ds. B. GIJZEL,

NED. HERV. PRED. TE AMSTERDAM

1937

UITGAVE VAN DE VERENIGING TOT UITGAVE VAN
GEREFORMEERDE GESCHRIFTEN TE AMSTERDAM.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010

INHOUD

WOORD VOORAF

EERSTE PREEK over Hoofdstuk 1

De Profeet Jona, zondaar en schuldig ten aanzien van God en de mensen, laat zich over boord werpen.

TWEEDE PREEK over Hoofdstuk 2: 16.

Jona's gebed uit de diepte tot de God zijns levens.

DERDE PREEK over Hoofdstuk 2: 79.

De verzekerdheid omtrent genade en behoudenis, die te midden van ververschrikkelijke aanvechting door de Heilige Geest in de ziel gewerkt wordt.

VIERDE PREEK over Hoofdstuk 2: 10.

Hoe de profeet Jona als een uitbraaksel van de hel aan land is gekomen.

VIJFDE PREEK over Hoofdstuk 3

Jona's tocht naar Ninevé, zijn prediking en de vrucht van de prediking.

ZESDE PREEK over Hoofdstuk 4

Het onverstand van de Profeet en hoe hij door de HEERE terecht werd gewezen.

ZEVENDE PREEK TEN BESLUIT over Matthéüs 12: 40

Van de enige en eeuwige grond van ons bevrijding uit dood, zonde en nood, en van al geweld van de hel.

WOORD VOORAF.

De belangstelling voor Kohlbrugge neemt in de laatste tijd toe. Gevraagd wordt o.a., waarin zijn betekenis lag. Was hij vooral theoloog, of was hij vooral prediker? Ik zou daarop willen antwoorden: *Als theoloog was hij prediker; als prediker was hij theoloog.*

Dat wil zeggen: als theoloog was hij niet een scholasticus met verstandelijke uiteenzettingen en spitsvondige onderscheidingen. Zijn theologie is niet de theologie van de toeschouwer, die de dingen netjes in een kast met allerlei laatjes te kijk stelt, maar van een, die van uit de diepste nood van de ziel tot hen, van wie hij veronderstelt dat ook zij in zo'n nood verkeren, verkondigt wat de mens is, maar vooral wat God is, wat Christus is.

Opnieuw is hij als prediker theoloog. Want hij komt niet met bewegelijke woorden van menselijke wijsheid. Hij komt niet met talentvolle rede, om de mensen in stemming te brengen. Het gaat om God, om Christus, om de verhouding van de mens tot God; wie enkel stemming en gevoel wil, voor die zal hij allicht te dogmatisch schijnen.

Wij wagen het deze bundel in nieuwe druk aan het publiek aan te bieden. Hij bevat de preken van Kohlbrugge over Jona, met een slotpredicatie over Matthéüs 12 vers 40. In deze preken komt naar ons inzien vooral uit, wat we zo-even zeiden. Ze waren in de Hollandse taal niet meer nieuw verkrijgbaar. Ds. Gijzel te Amsterdam heeft de zeer moeilijke taak op zich genomen, Kohlbrugge tot ons Hollands godsdienstig publiek van de twintigste eeuw te doen spreken. Wij danken hem zeer hartelijk voor deze arbeid, waarmee hij aan Gods Gemeente een grote dienst heeft bewezen. Moge, nu deze nieuwe druk de wereld ingaat, Gods zegen er op rusten en Zijn Naam verheerlijkt worden!

Uit naam van de Vereniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften,

J. C. S. LOCHER.

EERSTE PREEK over het eerste Hoofdstuk van de Profeet Jona.

Gehouden op 25 Juni 1848.

Gezongen: Psalm 39: 3, 4 en 5:

Psalm 143: 8;

Psalm 86: 3.

Het eerste Hoofdstuk van de Profeet Jona lezen wij aldus:

1. *En het woord van de Heere geschiedde tot Jona, de zoon van Amitthai, zeggende:*
2. *Maak u op, ga naar de grote stad Ninevé, en predik tegen haar; want hunlieder boosheid is opgeklommen voor Mijn aangezicht.*
3. *Maar Jona maakte zich op om te vluchten naar Tharsis, van het aangezicht van de Heere. En hij kwam af te Jafo, en vond een schip, gaande naar Tharsis, en hij gaf de vracht daarvan, en ging neder in hetzelfde, om met henlieden te gaan naar Tharsis, van het aangezicht van de Heere.*
4. *Maar de HEERE wierp een grote wind op de zee. En er werd een grote storm in de zee, zodat het schip dacht te breken.*
5. *Toen vreesden de zeelieden, en riepen een iegelijk tot zijn god, en wierpen de vaten, die in het schip waren, in de zee, om het van dezelve te verlichten. Maar Jona was nedergegaan aan de zijden van het schip, en lag neder, en was met een diepe slaap bevangen.*
6. *En de opperschipper naderde tot hem, en zeide tot hem: Wat is u, gij hardslapende? Sta op, roep tot uw God; misschien zal die God aan ons gedenken, dat wij niet vergaan.*
7. *Voorts zeiden zij, een ieder tot zijn metgezel: Komt, en laat ons loten werpen, opdat wij mogen weten, om wiens wil ons dit kwaad overkomt. Zo wierpen zij loten, en het lot viel op Jona.*
8. *Toen zeiden zij tot hem: Verklaar ons nu, om wiens wil ons dit kwaad overkomt? Wat is uw werk? En van waar komt gij? Welk is uw land? En van welk volk zijt gij?*
9. *En hij zeide tot hen: Ik ben een Hebreër. En ik vreze den HEERE, de God dse hemels, Die de zee en het droge gemaakt heeft.*
10. *Toen vreesden die mannen met grote vreze, en zeiden tot hem: Wat hebt gij dit gedaan? Want de mannen wisten, dat hij van het aangezicht des Heeren vlood. Want hij had het hun te kennen gegeven.*
11. *Voorts zeiden zij tot hem: Wat zullen wij u doen, opdat de zee stil worde van ons? Want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger.*
12. *En hij zeide tot hen: Neemt mij op en werpt mij in de zee, zo zal de zee stil worden van ulieden. Want ik weet, dat deze grote storm ulieden om mijntwil overkomt.*
13. *Maar de mannen roeiden, om het schip weer te brengen aan het droge, maar zij konden niet. Want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger tegen hen.*
14. *Toen riepen zij tot de HEERE, en zeiden: Och HEERE, laat ons toch niet vergaan om dezese mans ziel en leg geen onschuldig bloed op ons. Want Gij, HEERE! hebt gedaan, gelijk als het U heeft behaagd.*
15. *En zij namen Jona op, en wierpen hem in de zee. Toen stond de zee stil van haar verbolgenheid.*
16. *Dies vreesden de mannen de HEERE met grote vreze. En zij slachtten de HEERE slachtoffer, en beloofden geloften.*

17. De HEERE nu beschikte een groten vis, om Jona In te slokken. En Jona was in het ingewand van de vis, drie dagen en drie nachten.

Een leerzame geschiedenis hebben wij voor ons, die ons de volgende waarheden doet kennen:

1. Wij willen nooit wat en zoals God wil (vers 1, 2).
2. In plaats van Zijn wil te doen, verwijderden wij ons zo ver van Hem, als onze voeten ons maar kunnen dragen, en betalen liever vracht, om ons op te maken naar de ruime zee (vers 3).
3. De Heere weet ons echter wel te vinden, en slaat er achter ons met zijn storm op in (vers 4).
4. Wij versteken ons dan echter te meer, slapen en snorken alsof er niets om ons heen plaats greep (vers 5).
5. Alles wat ons omgeeft laat ons echter geen rust en wij moeten er aan (vers 6-8).
6. Komt het met ons tot het uiterste, dan wordt het openbaar voor de wereld van Wiens Geest wij kinderen zijn (vers 9).
7. Als het echter bij ons tot het uiterste komt, dan ontzien wij onszelf niet, indien wij waarlijk van de Heere zijn, maar laten ons over boord werpen (vers 10-15).
8. Laten wij ons over boord werpen, dan wordt het wel een hellevaart, maar vanonder zijn armen van eeuwige liefde, die ons opvangen (vers 17).

I. WIJ WILLEN NOOIT WAT EN ZOALS GOD WIL.

„Uit genade zijt gij zalig geworden; niet uit de werken, opdat niemand roeme.” Wie wil deze waarheid verstaan, al houdt hij haar ook nog zo hoog? Gods wil is het, dat wij Hem vertrouwen, maar welk een moeite en werk had God met Abraham eer Hij hem zó ver had, dat hij het erkende: “Gij zijt waarachtig, en ik een leugenaar; Gij in al uw uitspraken alleen rechtvaardig, en ik een goddeloze.” Datzelfde zien wij bij onze profeet ook. Een profeet was hij een knecht van de Heere. Dat weten wij ook uit 2 Koningen 14: 25, waar het van Jerobeam, de zoon van Joas, heet: “Hij bracht ook weer de landpalen van Israël van de ingang van Hamath tot aan de zee van het vlakke veld; naar het woord des Heeren, de God van Israël, dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn knecht Jona, de zoon van Amitthai, de profeet, die van Gath-héfer was.”

Hoewel hij nu een profeet en knecht Gods was, wilde hij toch niet zoals God wilde. Zijn Naam was Jona, dat is ‘duif’: de naam van zijn vader was Amitthai, dat is ‘waarachtig’. Maar deze Jona wilde vóórdat het er om ging niet geloven, dat hij er van door zou gaan als hij zou moeten prediken, en wilde het niet verstaan, dat de Naam van zijn Vader die in de hemelen is “Waarachtig” luidt, die ook doet hetgeen waartoe Hij Zijn woord zendt, en die Zijn woord ook uitvoeren zal, door hem die Hij Zich daartoe verkiest. Hij meende, dat God toch niet doen zou wat Hij door hem wilde gepredikt hebben. Hij bedacht echter niet van hoe geweldige uitwerking de prediking is in de hand van de Heere. Hij dacht niet aan het Woord en aan de macht daarvan. Hij dacht: ‘Wat ik, Jona, ben en zeg, dát behoort te gelden, en omdat ik wel weet dat dit niet gelden zál, daarom ga ik er van door, en wil niet prediken.’

Maar het woord Gods tot hem was: “Maak u op, naar de grote stad Ninevé, en predik tegen haar. Want hunlieder boosheid is opgeklommen voor Mijn aangezicht.” De Heere wilde deze prediking, om door het woord van Jona Ninevé tot bekering te brengen, en vervolgens te behouden. Jona echter wilde wat de duivel ook wilde. Hij wilde wel prediken: “Ninevé, gij

zijt verdoemd” - maar dan moest Ninevé ook verdoemd *blijven*.

U zult wel dikwijls gedacht hebben: ‘deze Jona was toch een slechte zendeling!’ Maar Petrus, die eeuwen later aan de haven woonde van dezelfde stad waar Jona zich inscheepte, was eerst even weinig gewillig om tot de hoofdman Cornelius te gaan en nadat hij werkelijk tot hem ingegaan was, moest hij zich vanwege deze stap voor al gelovigen rechtvaardige, waarbij hij zich niet eens wist te redden met het woord van de Heere: “Gaat heen in de gehele wereld”, maar hij verontschuldigde zich daarmee dat God hem een gezicht had getoond.

Maar de hand in eigen boezem, mijn geliefden! Ik houd u de grote vraag voor: Willen wij onze eigen zaligheid of verderf en die van onze naasten? Geloven wij werkelijk, dat alles afhangt van de prediking van het Woord; of zetten wij ons met onze eigenliefde en met onze ervaring tegen Gods Woord en regering in? Tot het werk waartoe Jona geroepen werd bent u wel op die manier niet geroepen, maar: ‘Ga in de grote stad Ninevé van het eigen hart en predik. Want de boosheid van deze stad is voor Mij opgeklommen!’ Wilt u dit niet als een grap opvatten, maar als woord Gods tot uzelf? Wilt ge uzelf deze prediking voorhouden, opdat u, waar het toch God is, die het willen en het volbrengen in ons werkt, uw eigen zaligheid werken mag en de grote koning ‘Ik’ zich met al zijn onderdanen in uw hart in stof en as neerlegge? Of denkt gij wellicht: ‘God is genadig en goed, Hij doet toch niet hetgeen waarmee Hij dreigt, ik ben toch behouden, ik behoef tot mezelf niet meer te prediken?’ Onderzoekt uzelf. Maar wat mij de ervaring leerde, moet u ook weten: het is Gods wil, dat wij door het woord van bekering en geloof zalig worden, en dit woord willen wij niet, wij willen niet dat genade alleen heerse, omdat wij daarbij ondergaan en zulk een ondergaan van onszelf schuwen wij. Dit is het, dat wij nooit willen zoals en wat God wil, hoewel wij dag aan dag bidden: “Uw wil geschiede.”

II. IN PLAATS VAN GODS WIL TE DOEN VERWIJDEREN WIJ ONS VEELEER ZOVER VAN GOD ALS ONZE VOETEN ONS MAAR KUNNEN DRAGEN; WIJ BETALEN LIEVER VRACHT EN MAKEN ONS OP NAAR DE RUIME ZEE.

Zo deed Jona. Hij maakte zich op, niet om Gods wil te doen, maar hij vlood voor de HEERE en wilde de zee op, hoewel hij in zijn jeugd op school wel geleerd zal hebben wat David uitspreekt in Psalm 139: “Waar zou ik heengaan voor Uw Geest, en waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste van de zee, ook daar zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houde.” Eerst doet hij twee, drie dagreizen om in de havenstad Joppe te komen, waar hij het zekerst een schip meende te kunnen vinden, en toen hij een schip gevonden had, dat naar verre kusten ging, scheepte hij zich dadelijk in. Waar hij heen wilde, kon hij wel niet precies zeggen. Hij wilde echter naar het verste land waarheen toenmaals de schepen iemand maar dragen konden, zoals wanneer tegenwoordig iemand naar Amerika of Indië zou willen. Hij begeerde zo ver van Ninevé te zijn, als de ondergang van de zon is van haar opgang. Wanneer het scheepsvolk hem echter nader zou vragen, welke stad of streek het doel van zijn reis was, dan zou hij niet weten wat hij zeggen moes. ‘De zee op, naar het land aan de overzijde wil ik’, dat is het enige wat hij kan antwoorden, al moet hij zich daarom laten uitlachen. Hij wil graag de vracht betalen naar de route die het schip op zee afleggen zal. En omdat hij niet weet wat hij zeggen moet, predikt hij het scheepsvolk voor, dat een mens nooit Gods wil kan of wil doen, maar altijd het omgekeerde daarvan wil. En tenslotte voert hij zichzelf als bewijs aan, omdat zij hem natuurlijk niet kunnen geloven. Want de natuurlijke mens gelooft van zichzelf, dat, als hij eerst maar de wil van God recht zou kennen, hij die ook onmiddellijk doen zou, zichzelf en al wat hij heeft er aangevend.

Een zonderlinge profeet die Jona; daar zit hij tussen de roeibanken, predikt tot het scheepsvolk over menselijke onmacht ten goede, en denkt toch sterk genoeg te zijn om zich aan de wil van God te onttrekken. Misschien heeft hij daartoe al het geld dat hij bij zich had de kapitein van het schip wel gegeven.

Maar de hand in eigen boezem, dit zeg ik: 'ga in het grote Ninevé van uw hart en predikt: uw boosheid is opgeklimmen voor de HEERE.' Een ieder zie toe, of hij dit volbrengt. Jona moest prediken: "Ninevé gij zijt verdoemd voor God" en verder moest hij het aan God overlaten wat er van Ninevé worden zou. Hij begeerde echter de *letter* van zijn prediking boven de *uitwerking* van de prediking: de openbaring van de ontferming Gods. Zo geven wij ook de voorkeur aan de letter en geven geen acht op de Geest van de genade. 'Gods genade is er toch voor mij', denkt men. Maar het op mezelf zó toe te passen dat ik het mezelf predike: "gij zijt verloren met al uw werk", daar willen wij niet aan. Wij willen God niet rechtvaardig laten zijn, niet van onszelf geloven dat wij leugenaars en goddelozen zijn. Wij willen niet met het Woord op onszelf losgaan, opdat ons onze ongerechtigheid geopenbaard worde, opdat waarlijk door het Woord de genade kome, en genade genáde blijve. Dan gaan wij ook liever zo ver weg als onze voeten ons kunnen dragen, opdat niet de genade door het Woord heerse, en wij ons aan het Woord onderwerpen, dat alleen hoogachten en niet onze gedachten. Dan gaan wij ook de ruime zee op en vlieden voor de HEERE, als Adam, toen de HEERE riep: "Adam, waar zijt gij." Liever op de wijde zee van twijfel, vrees, ongeloof, liever op de zee van de wereld, om ons te onttrekken aan de genadige wil van God. Ja, wij betalen vracht, geven prijs al wat wij hebben, *enkel om eigen wil en eigen rijk maar te handhaven*, helpen het scheepsvolk roeien, als moesten wij daarvan leven, prediken andere over de wil en de genade Gods, heel zuiver, maar uit een boos geweten. Want wij geloven en doen er niet naar.

III. DE HEERE WEET ONS ECHTER WEL TE VINDEN, EN SLAAT ER ACHTER ONS OP IN MET ZIJN STORM.

Willen wij het aan het Ninevé van ons hart niet prediken: "uw boosheid is opgeklimmen voor God, bekeer u en neem uw toevlucht tot de genade." Willen wij ons aan het Woord niet onderwerpen en het aan het Woord overlaten dat dit bij ons de genade verheerlijke, dan mogen wij altijd weer doen als Jona. Wil God Zijn Woord door ons geëerd weten, Zijn Woord alleen, dan zal het wel in allerlei opzicht bij ons waar worden, als wij ons op de wijde zee van de wereld en van de werken begeven en bovendien danig vracht betaald hebben.

"Maar de HEERE wierp een grote wind op de zee, en er werd een grote storm in de zee, zodat het schip dacht te breken." Heeft God iemand daartoe verwekt, dat hij Zijn roem verkondige, dan kan zulk één zich met Adam achter het geboomte versteken en zich met Jona een schip zoeken en zich op de roeibanken zetten om maar snel van het land weg en op zee te komen, hij zal dan ondervinden, dat de HEERE ook bij hem het woord waar maken zal, dat Hij tot Paulus zegt: "het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan." De leer en prediking, dat het louter genade is en ontferming mogen wij graag vasthouden en leren, maar wij schuwen het middel waardoor deze genade komt, namelijk het woord van bekering en genade, en doen daar niet naar. Want waar dit woord komt, daar gaat de mens met zijn aanmatiging, hoogmoed en eigenliefde, met zijn werk en zijn vroomheid te gronde, en dat willen wij niet. Daarom begeven wij ons op de grote wateren *van de zelfheiliging en van de dode werken*, en hoe verder wij daarop komen, hoe liever het ons is, en wij verwijderen ons altijd verder van God in de handhaving van onszelf. Dan hebben wij echter een slechte reis op ons roeischip. God weet wel een storm en onweer op onze zee te werpen, zodat het spoedig duidelijk wordt, dat er van alles, waarin wij ons geborgen hebben, geen stuk aan het andere blijven zal. Daartoe dient echter de storm en het onweer van allerlei zonden en hartstocht, de gewetenswroeging,

het innerlijk gevoel van de toorn Gods en van het ver zijn van Hem, de sterke bestraffing van binnen, dat wij ons met opgeheven schild tegen God verzetten. Daartoe dienen ook het uitwendig lijden, allerlei kruis, ramspoed en nood, kommer, verlegenheid en zorgen van allerlei aard. Want daarmee zoekt God ons op, opdat Hij onze wegen, die niet de Zijnen zijn, verderve, ons daarvan wars make en ons eindelijk in de weg krijge, waarin wij tenslotte in waarheid belijden: “Genade is genáde”, ons alleen daaraan houden en daarnaar doen.

IV. WANNEER ECHTER DE HEERE MET ZIJN STORM ER OP IN SLAAT, VERSTEKEN WIJ ONS ZOVEEL TE MEER, SLAPEN EN SNORKEN, ALSOF ER NIETS OM ONS HEEN VOORVIEL.

Op het eerste gezicht schijnt het nogal vreemd dat Jona gedurende de storm sliep. Want zo lezen wij van hem: “maar Jona was nedergegaan aan de zijden van het schip en lag neder, en was met een diepe slaap bevangen.” Zodra de storm opstak en de golven binnen boord begonnen te slaan, ging hij naar beneden. Zijn geweten zeide het hem wel dadelijk: ‘God heeft ook de zee gemaakt zo goed als het droge, en Hij is achter u heen, omdat ge voor Hem vliedt.’ Maar in plaats van tot de HEERE te roepen, liet hij den nood de nood en kroop weg onder het dek, al ware hij daar veilig. Het geroep en geschreeuw van het scheepsvolk ging hem in het geheel niet ter harte. Deze mochten tot hun god roepen en het kostbaar scheepsgerei in zee werpen, hij legde zich neder, sliep en snorkte, alsof hij met het schip niet kon vergaan. Hij dacht er in het geheel niet aan, dat het arme scheepsvolk zich zo aftobde om het schip drijvend te houden. Hij lag midden in de nood als op een rustbed, en had God het toegelaten, hij was slapend weggezonden en gestikt in de golven. Het scheepsvolk werpt het beste wat zij hebben over boord, en hij waant zich geborgen onder in het schip; het scheepsvolk waakt en bidt en hij schijnt haast de verharding nabij en laat de duivel op zich rijden om hem te betoveren met een diepe slaap. Hij is vermoeid van de strijd tegen God, van de ongehoorzaamheid, van het gevoel dat hij het tegen God heeft opgenomen om tegen Gods wil te strijden. Hij is vermoeid van zijn lopen en willen tegen Gods wil en weg, hij komt echter niet tot God met zijn verkeerdheid, maar het gericht maakt hem slaperig, en hij heeft zich zo verstoken in het vlees, dat hij van de storm in het geheel niets verneemt, maar slaapt en snorkt al was hij toch geborgen.

Hiervan moeten wij leren, wat mensen wij eigenlijk zijn, als wij de toepassing van het Woord van de genade op onszelf te meten en ons onder het Woord te buigen hebben. Wij willen niet ingaan in het Ninevé van ons hart om aan dat hart zijn verlorenheid te prediken, opdat wij door het Woord van bekering en genade zou behouden zijn, en als wij dan van God vlieden, dan vragen wij er niet naar waar wij terecht komen. Slaat nu God met Zijn wind en storm onze zee, dan laten wij den nood de nood; onze meest geliefden mogen dan het uiterste doen om het schip nog te redden, zij mogen daarvoor alles opofferen, schreeuwen, roepen en bidden, en zich hard aftobben om alleen zichzelf nog te behouden, wij versteken ons in het hol van onze vroomheid, met een boos geweten, geven God de bedelstaf, bekommeren ons weinig om onze naasten, slapen en snorken in al zekerheid van de wet en van haar werken, en doen alsof wij het niet wisten, dat God de helen storm van tegenspoed over ons heeft laten losbreken, opdat wij Gods genade zou laten heersen over het Ninevé van ons hart waarover wij uit liefde tot ons eigen ‘ik’ en tot onze beweringen, de genade Gods niet willen laten komen.

V. MAAR HOE WIJ ONS MOGEN VERSTOKEN HEBBEN, OPDAT GODS GENADIGE WIL NIET OVER ONS KOMEN; ALLES WAT ONS OMGEEFT LAAT ONS GEEN RUST, ZODAT WIJ TEN SLOTTE ER AAN MOETEN.

De gezagvoerder kwam ten slotte ook onder in het schip, de heiden moet de profeet wekken.

“Wat is u, gij hardslapende?” spreekt hij zeker tamelijk bars tot hem. “Sta op, roep tot uw God; misschien zal die God aan ons gedenken, dat wij niet vergaan”. Dat zal nu voor Jona wel niet erg aangenaam zijn geweest, dat hij uit zijn slaap opgewekt werd, en dat hij niet alleen de helen nood heeft moeten zien en horen, maar ook door een heidenkind zo bestraft werd, dat hij sliep en niet tot God riep om redding.

Zo gaat het, als wij niet willen dat de genade geheel en alleen bij ons heerse; dan kunnen wij ons verstoken hebben en hard slapen, maar God beschikt dan wel over menige gezagvoerder, die het verstaat om de waarheid te prediken, zodat het ons duidelijk wordt, wat voor mensen wij eigenlijk zijn, en of wij dan als een hond in de steen bijten, God heeft dan stenen genoeg, die ons eindelijk treffen, zodat wij ons niet meer kunnen oprichten.

Troosten wij ons met de genade, zonder te willen weten in welk verderf het Ninevé van ons hart steekt, en zonder dat wij ons van zulk verderf willen bekeren, dan heeft God de HEERE wel allereerst een bekwame gezagvoerder in Zijn Wet, opdat het ons eindelijk ga zoals de apostel Paulus schrijft: “want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de Wet niet zeide: “gij zult niet begeren.” Bovendien verwekt God dan ook allerlei mensen uit onze omgeving, met welke wij op hetzelfde schip varen, of met welke wij gemene zaak maakten en aan wie wij vracht betaald hebben om in hun gezelschap ons van God ver te houden. Hij verwekt ook zulken, die ons het naast en het liefst zijn, vriend en vijand, en of wij hen al voor duivels schelden, omdat zij ons geen rust laten, zij zullen ons wel door elkaar schudden en wakker maken, zodat onze schuld en onze verkeerdheid, dat wij n.l. met al ons spreken van de genade toch genade niet willen laten heersen en regeren door het Woord van de Heere, ons tenslotte in het aangezicht slaan. Zo verging het ook Petrus in de zaal van Kájafas, toen men hem ook geen rust liet. En zo moeten wij, of wij willen of niet, er ten laatste ook aan. Het scheepsvolk begon het al spoedig te vermoeden om wiens wil het hun zo kwalijk ging, daarom spraken zij tot elkaar: “Komt, en laat ons loten werpen, opdat wij mogen weten, om wiens wil ons dit kwaad overkomt!” Dat gaf God hun in het hart en toen zij het lot wierpen, trof het Jona. Daar stond nu deze heilige profeet als de enige zondaar voor de hemel en voor de heidenen op het dek. De schuld lag bij hem! En die werd bij hem ook nauw gezocht: “Verklaar ons nu, om wiens wil ons dit kwaad overkomt?” Wat is uw werk? En van waar komt gij? Welk is uw land? En van welk volk bent u? Zo nauwkeurig zoekt God het bij ons, door Zijn Wet, door allerlei omstandigheden, door mensen, die wij anders als heidenen zou kunnen beschouwen, en Hij laat niet af, vindt en dwingt de zondaar tot belijdenis, laat hem openbaar worden, en wel eens geheel naakt staan voor de hele wereld - en de mens moet er aan en te gronde gaan met zijn heiligheid. Want met al zijn roemen van de genade wil hij toch over het goddeloze Ninevé van zijn hart de genade niet laten komen door het Woord.

VI. KOMT HET MET ONS TOT HET UITERSTE, DAN WORDT HET OPENBAAR VOOR DE WERELD VAN WIENS GEEST WIJ KINDEREN ZIJN.

Als wij het voor de hemel en voor de heidenen moeten belijden, dat wij niet tegen het goddeloze Ninevé van ons hart hebben willen oprukken, opdat het gered zou worden door het Woord; als wij daar staan als schuldigen voor het oog van hemel en hel, als schuldigen daarom, dat wij het Woord van Genade weerstreefd hebben, wat wij voor ons niet wilden laten gelden, opdat genade alleen genade zou zijn en blijven. En heeft deze ongerechtigheid ons gevonden, dan zullen wij, indien wij kinderen van een bozen geest zijn, weldra geheel instorten en is het met al moed en al leven gedaan; wij laten de wereld vroom en haar god de ware god zijn, en verloochenen onze God en Zijn genade. Zijn wij echter kinderen van de Heilige Geest, dan laten wij in alles God Zijn eer en handhaven deze eer voor het oog van al vlees midden in onze verlorenheid. Hoewel onze ongerechtigheid ons gevonden heeft en wij

daar als zondaars staan, zo laten wij aan het vlees en de afgoden toch in het geheel geen roem, (alsof er in het een vlees meer gerechtigheid zou gevonden worden dan in het andere, of alsof de afgoden zou kunnen helpen.) Daarom antwoordt Jona, met het oog op zijn zonden, met het oog op de heidenen, met het oog op de dood en met het oog op God, voor wie hij stond in het bewustzijn van zijn schuld: “Ik ben een Hebreëer en vrees de HEERE, de God des Hemels, Die de zee en het droge gemaakt heeft.” Als hij zegt: “Ik ben een Hebreëer”, dan zegt hij bijna hetzelfde als: ik ben heilig, ik ben door de HEERE uitverkoren, ik ben overgegaan uit de dood in het eeuwige leven. Wanneer hij zegt: “Ik vrees de HEERE”, dan geeft hij te verstaan, dat hij voor dood noch duivel, noch voor zijn eigen verkeerdheid, noch voor de afgrond, die zijn muil openspert, bang is, maar dat hij alleen de HEERE vreest, Hem liefheeft, eert en dient, al is het ook dat hij slechts het tegendeel tonen kan. En als hij er aan toevoegt: “Die de zee en het droge gemaakt heeft”, dan handhaaft hij daarmee de eer van zijn God voor de heidenen en verkondigt hun dat hun afgoden hun tot niets nut zijn, omdat de HEERE alleen alles in zijn hand heeft.

Wat moeten wij van Jona leren; wat wil de Heilige Geest door deze belijdenis de gemeente onderwijzen? Dit, dat wij van Gods gerechtigheid moeten vermelden, en ons niet de mond moeten laten stoppen, zelfs dan als de duivel ons met onze ongerechtigheid in het aangezicht slaat; zelfs dan als wet, hemel en aarde, vriend en vijand ons als zondaars hebben aangehouden, en wij als vastgetoverd staan aan de rand van de afgrond. Als ik mij heilig gevoel, kan ik makkelijk prediken: “ik ben een Hebreëer en vrees de HEERE”, maar als ik daar sta als een arme zondaar, als één die tegen Gods genade en Gods wil weerspanning geweest is, dan komt het er juist op aan dat ik met deze belijdenis zonde en afgrond verdoe en de heidenen hun afgoden niet laat. Want hoewel de schuld bij mij is, zo is die toch niet bij mijn God; daarom moet Hij geprezen blijven en moet ook Zijn genade en macht geprezen blijven, ook al ben ik te gronde gegaan. Dan zal ik toch wel een Hebreëer zijn en blijven. Daaraan herkent men Gods kinderen: zij willen best weten dat zij deugnieten zijn, maar hun Vader moet hun Vader blijven.

VII. KOMT HET EVENWEL BIJ ONS TOT HET UITERSTE, DAN SPAREN WIJ ONSZELF NIET, INDIEN WIJ WAARLIJK DES HEEREN ZIJN, MAAR LATEN ONS OVER BOORD WERPEN.

Het scheepsvolk heeft de vrijmoedige belijdenis van Jona gehoord. Zij verwonderen zich en vragen: “Wat, hebt gij dit gedaan?” Zij doen als koning Abimelech, die ook aan Abraham, hoewel hij van hem wist dat hij een profeet was, vroeg: “Wat hebt gij ons gedaan?” Maar Jona doet hun geen enkel verwijt. Zij hadden immers zichzelf wel mogen verwijten: “Waarom hebben wij hem ook genomen.” Toen zij echter nog in de haven waren dachten zij: wat gaat het ons aan of hij tegen de HEERE zondigt en voor Hem vliedt; dat had Jona hun toch immers gezegd. Maar zij hadden gedacht: ‘wij krijgen een mooie vrachtprijs, de rest moet hij met zijn God uitmaken.’ Want zo leggen de werkheiligen, die van de wereld zijn, het altijd aan en als dan de nood aan de man komt, dan moet de heilige Gods in alles de enige zondebok zijn, maar hun gierigheid moet ongestraft blijven. Zo wil dan het scheepsvolk zich van Jona ontdoen. “Wat zullen wij u doen”, vragen zij hem, “opdat de zee stil worde?” Want de zee wilde niet stil worden, maar werd onstuimiger en de stormwind verhief zich met zulk geweld, dat mast, roeibank en alle gebinten kraakten. En toen nu antwoordde de profeet Jona, die zo-even gezegd had: „Ik ben een Hebreëer en vrees God”, de eeuwig gedenkwaardige woorden: „neemt mij op en werpt mij in de zee; zo zal de zee stil worden van ulieden.” Hoe? Wil Jona zich vrijwillig laten vermoorden, om zó toch nog aan de Alomtegenwoordige hand Gods te ontkomen? Volstrekt niet, mijn geliefden! Maar hij deed het, omdat hij bij de anderen geen

schuld zocht, maar beleed dat de schuld bij hem lag, opdat hij hen, die hij om zijnentwil in zo grote angst en nood zag, uit deze nood mocht verlossen en hen mocht behouden door opoffering van zichzelf. Jona deed als David, die toen de Engel des HEEREN er zeventigduizend met pestilentie had neergeworpen, uitriep: „Zie, ik, ik heb gezondigd, en ik, ik heb onrecht gehandeld; maar wat hebben deze schapen gedaan? HEERE mijn God, Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis." Niet omdat hij de zelfmoord zocht, niet om met groter zekerheid aan de hand Gods te ontkomen, maar om de anderen te redden, sprak Jona het uit: „werp mij in de zee." Want hij geloofde het op grond van vroegere ervaring, dat hij zou terecht komen in Gods schoot, welk een arme zondaar hij ook zijn mocht. Hierin worden ten slotte de kinderen Gods openbaar in hun onderscheid met de werkheiligen van de wereld, dat zij namelijk, als het met hen tot het uiterste komt, hun schuld niet verbloemen, hun ongerechtigheid niet vasthouden, maar met hun schuld en zonde voor de dag komen voor God en de mensen. Zij geven zich prijs met alles wat zij zijn, verwachten en hebben, en laten zich over boord werpen, opdat God en hun naaste van hen geen last mogen hebben. De geveinsden echter breken nooit de staf over zich zelf; zij prijzen gestadig het evangelie omdat zij wel moeten, maar voor God en mensen houden zij hun goddeloze Ninevé in stand. Zij komen nooit voor de dag met hun schuld, al zijn zij ook duizendmaal vanwege hun ongerechtigheid te schande geworden. Zij blijven de mannen op het schip, beginnen met barmhartigheid te bewijzen, willen liefde betonen en behouden, zoals het scheepsvolk ook deed, dat eerst nog met veel roeien het land bereiken wilde. Echter, toen het hun niet gelukte — in plaats van te zeggen: „dan komen wij om met u, want wij hebben ook gezondigd, dat wij de HEERE veracht, de afgoden gediend, en van u vracht hebben genomen; roep tot de HEERE, opdat Hij u en ons behoude, wij willen het met u wagen" — werden zij opeens vroom; zij baden tot de waarachtige God, dat Hij hen genadig zijn wilde daarin, dat zij Jona over boord wierpen en aan de dood prijsgaven. Zij moesten zich wel onderwerpen aan Gods weg en wil, want de schuld lag toch aan Jona. Met dit gebedje werpen de huichelaars dan Christus over boord, opdat zij in het schip mogen blijven en rust hebben van den stormwind die hen vervolgt.

VIII. LATEN WIJ ONS ECHTER OVER BOORD WERPEN, DAN WORDT HET WEL EEN HELLEVAART, MAAR VAN ONDER ZIJN ARMEN VAN EEUWIGE LIEFDE, DIE ONS OPVANGEN.

Verstaat het wel, Jona is niet zelf over boord gesprongen, hij heeft niet zichzelf in zee gestort, hij heeft er zich door de bemanning in laten werpen, en heeft God vertrouwd dat Hij hem ook in de woedende golven weer opvangen kon indien Hij lust aan hem had. Maar welk een onderscheid tussen mens en mens! Het scheepsvolk vreesde den HEERE terwijl zij een moord begingen; deden de HEERE offerande en gelofte, opdat Hij ze niet straffen en het aan hen thuis zoeken zou, omdat zij om zichzelf te behouden, zijn profeet in de diepte van de zee hadden geworpen; - en zij blijven op hun schip en drijven spoedig op de spiegelgladde zee met alle voorspoed verder, om spoedig hun afgoden weer te dienen, en voor en na vracht te ontvangen, tot de dood en het verderf hen voor eeuwig grijpt.

En Jona, die zich opgeofferd heeft tot heil van anderen, is spoedig in de golven verzwolgen en naar beneden gezonken in de diepte van de zee. Geen menselijk oog ziet hem meer; het wier bedekt zijn hoofd. Maar God ziet hem. Welk een hellevaart was dit voor Jona. Maar hij heeft niet tevergeefs vertrouwd. Want daar beneden zijn armen van eeuwige liefde, en hoewel zij zich ook voordoen in afschuwelijke gedaante, - want de HEERE beschikte een grote vis om Jona op te slokken - toch waren die juist de armen Gods, die hem opvingen, en juist deze hellevaart, dit verslonden worden door een monster van de zee, was zijn redding door het aangezicht van God.

Wat moeten wij hieruit leren? Dit, mijn geliefden! Als wet en zonde achter ons aan komen, en God met Zijn machtige wind van bestraffing en met Zijn storm op ons aandringt, zodat wij van al kanten getroffen worden, en nu ook de mensen zich tegen ons opmaken, zodat deze ongerechtigheid (omdat wij ons onder het woord van genade niet hebben willen buigen) van al kanten nauw gezocht wordt en wij er áán moeten: dan moeten wij ons door het voorbeeld van Jona laten onderwijzen, dat wij in zo'n toestand onszelf niet sparen, niet onze ongerechtigheid en verdraaidheid willen handhaven, waardoor wij ons en de onzen slechts te meer in het ongeluk storten maar dat wij dan God en Zijn Wet (vanwege de zonde) getroost gelijk geven en onszelf geheel prijs geven met al onze werken en vroomheid. Moet het dan ook heten: "ja, maar dan heb ik niets meer, dan verzink in de afgrond en in de hel," dan moeten wij zulk weg zinken in onze verlorenheid, zulk ingeworpen worden in ons verderf volstrekt niet schuwen, opdat God en Zijn Wet, Zijn recht en Zijn waarheid mogen bestaan. Zulk een veroordelen en wegwerpen van zichzelf, welk een hellevaart het ook zijn moge, zal zijn heerlijke vrucht dragen. Want de HEERE zal ons daarin een behoudenis beschikt hebben. Wel ziet deze behoudenis er aanvankelijk angstwekkend en afschuwelijk uit, maar juist daarin zullen wij dát vinden, waarin wij voor eeuwig zullen geraken tot de rechte erkenning van God en zijn Christus.

Wat voor Jona het zeemonster was, dat hem verslond, *dat is voor ons de overgang uit de dienst van de dode werken en van de zelfheiliging onder de heerschappij van de genade om de levende God te dienen.*

Vreselijk ziet het er voor ons uit, als wij van het schip van de zelfbehoudenis en van het eigen willen en lopen, geworpen moeten worden in de zee van de genade; vreselijk ziet het er voor ons uit, als wij geheel omsloten en als verslonden zijn door het middel waarin wij alleen tot de rechte kennis van onszelf en van God kunnen geraken! Want dan bevinden wij ons ook als in de buik van een grote vis en zien noch licht noch God kunnen zelfs onszelf niet meer zien, kunnen geen lid meer bewegen en zijn afgesneden van al levende en van al leven. Maar juist in deze toestand, die ons zo afschuwelijk dunkt, is de HEERE bij ons met Zijn hemel en met Zijn volle zaligheid. Daarom over boord met ons, in de zee van de Goddelijke genade! Dan duikt men als een wonder weer op na drie dagen en drie nachten. Amen.

TWEEDE PREEK
over het tweede Hoofdstuk van de Profeet Jona, vers 1-6.

Gehouden op 2 Juli 1848.

Gezongen:

Psalm 9: 9-13;

Psalm 27:5;

Psalm 37:12.

Vers 1: *En Jona bad tot de HEERE, zijn God, uit het ingewand van de vis.*

De heiligen des vleses en van de duivel hebben allen kunnen zwemmen, zelfs als ze van steen waren. De echte heiligen, die des Geestes en van God zijn, zouden de eeuwen door verdrongen zijn, als de Heere Zelf hen niet op wonderbaarlijke wijze had behouden. Aan middelen, die gepast zijn in de nood en het gevaar van het ogenblik, ontbreekt het Hem nooit. Op de woorden: “de HEERE beschikte” of “verordende”, moet wel acht gegeven. Want zij bewijzen dat de HEERE zowel de hulp heeft beschikt als de nood en dat Hij op de minuut af met Zijn heil gereed staat. Daarin betoont Hij zijn trouw, dat nog steeds de dood verslonden en verzwolgen werd door het leven, als het met ons leven gedaan was, en de HEERE is nog nooit één seconde met Zijn verlossing te laat gekomen. Het blijft altijd gedenkwaardig, dat de HEERE zo dadelijk een grote vis bij de hand had, die Jona opvangen en opslokken moest, zonder hem ook maar het minste leed te doen. Toen Jona de vis gewaar werd, zal hij zeker wel gedacht hebben: nu is het voor eeuwig met mij gedaan. Wat echter op hem af scheen te komen om hem te verderven, was zijn behoud, en wat hem verslond, verslond hem tot zijn heil. Zij, die van de Heere zijn, moeten met Christus drie dagen en drie nachten in de oven van de ellende, in de muil van het verderf. Daar komt een tijd dat het kostelijk licht wijkt en dan is het donker, een tijd waarin deze duisternis verschrikkelijk is en men zich bekommert over zijn leven. Maar daar komt ook een tijd dat het opeens opnieuw helder licht wordt. Zo gaat het menigmaal op en neer, zo voor en na met Gods kinderen. Maar de duisternis en de hel kunnen hen niet vasthouden. Want uit de buik van nood en hel beginnen zij te bidden tot de HEERE hun God. De Heilige Geest staat in hen op, zodat er scheiding komt tussen zonde en verlossing, tussen nood en heil, en, als het dan al te erg is geworden, breekt hun ziel uit de hel uit naar hun God en Heiland. Zij moet, zij kan niet anders; wat leven heeft wil lucht en licht hebben van boven en laat zich niet verstikken. Zo bad dan ook Jona.

Wij willen in deze morgenuur het gebed overdenken, dat hij bad toen hij in de buik van de vis was, en dat hij na zijn verlossing heeft opgeschreven. Die woorden staan al in de verleden tijd. Want toen hij dat gebed optekende, beschreef hij meer hoe hij in de buik van de vis met zijn God geworsteld had, dan dat hij de juiste woorden trachtte weer te geven die de angst er bij hem uitgeperst had.

Jona heeft wel een wonderlijk bidvertrek gehad. Als het er echter op aankomt, bidden en schreeuwen wij waar wij ons ook bevinden. Want dan weten wij van geen muren, maar God heeft ons ommuurd onder en boven, voor en achter en aan al zijden, en de hel en de nood worden ons bidvertrek. Toch kan de HEERE het wenen van Zijn kind wel horen, zoals een moeder het wenen van haar kind hoort, al is ook het kind beneden en de moeder boven - en zo

hoorde ook de HEERE het gebed van Jona uit het ingewand van de vis. Hoe nu Jona gebeden, wat hij gedacht, hoe hij geworsteld, wat hij van de HEERE ondervonden heeft, dat heeft de Heilige Geest hem laten optekenen tot vertroosting van de Gemeente. Het luidt als volgt:

Vers 2: *En hij zeide: Ik riep uit mijn benauwdheid tot de HEERE, en Hij antwoordde mij; uit de buik van de grafs schreide ik en Gij hoorde mijn stem.*

Wij hebben een gebed voor ons, zoals de gebeden van David bijna alle zijn. Eén Geest leidt al Gods heiligen. Zij weten niet te bidden, maar de Geest bidt hun voor. “Angst hebben wij gehad, wij hebben benauwdheid gehad, wij hebben tot de HEERE geroepen, wij hebben ook antwoord verkregen” - dat kunnen al heiligen Gods vertellen, en dat vertellen zij elkaar ook graag. Wie aan het roepen is, deelt ook dat hij in benauwdheid is, en wie antwoord heeft, deelt ook dat hij geroepen heeft. Zo krijgen dan de andere moed, als zij het vernemen: ‘ook andere kinderen Gods waren in benauwdheid’, en ook horen, dat zij geroepen en antwoord gekregen hebben. Dan beginnen zij ook uit hun benauwdheid te roepen.

Het moet voor Jona iets verschrikkelijks geweest zijn, toen hij het werkelijk beleefde dat de mannen hem over boord wierpen. Want wij geven onszelf wel graag prijs, maar als het er dan werkelijk toe komt, dan is daar de verschrikking als een gewapend man. Zelfs de Overste Leidsman van onze zaligheid ging geheel vrijwillig Zijn lijden in onze plaats tegemoet, maar wij weten wat er in Gethsémané voorviel. Wij mogen graag zingen: “Doe met mij wat Gij wilt, als ik maar word toegerust”, maar het “hoe” van dit toegerust worden, de weg waarin wij de heiligmaking Gods deelachtig worden, is een weg van omkomen. Zodra Jona in zee geworpen moest worden, moest hem de angst overvallen. Maar het geloof: “alle kwaad dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, kan Hij als een Almachtig God en wil Hij als een getrouw Vader mij ten beste keren”, werkt bij hem een roepen tot de HEERE. Want die van de Heere zijn, kunnen nooit in enige nood, welke dan ook geraken, zonder dat zij beginnen te roepen tot de HEERE; dat doet de Geest in hen, al geschiedt het dan ook onder de zware last met veel zuchtens, dat men niet onder woorden kan brengen. Want een heftig schreeuwen tot God bestaat gewoonlijk uit een paar woorden: ‘Ach God’, ‘Ach, mijn God’, of iets dergelijks.

In de angst, in de uiterste benauwdheid bevond zich Jona. En uit die angst riep hij tot Hem, Die alles vermag, en wie niets onmogelijk, ook niets te wonderlijk is, en hij verkreeg antwoord. God hoort niet de zondaars die vroom willen zijn op hun eigen hand, en de tranen van de Ezau’s, die niet de zegen begeren, maar alleen het uiterlijk geluk dat aan de zegen vast zit, heeft Hij nog nooit geteld. Maar Jona gevoelde zich reddeloos verloren, en dat vanwege zijn zonden, en nochtans keerde hij zich tot de genade van Christus. Hij riep om het heil van de Heere ondanks de verwerping; dit heeft God behaagd, en daarom heeft Hij hem geantwoord. Achteraf heeft Jona het echter pas gezien, dat God hem metterdaad had geantwoord, door hem de vis te beschikken die hem opslokte; echter op het ogenblik zelf dat de vis de muil open deed, zal Jona wel gedacht hebben: in plaats van dat ik antwoord krijg, is de nood nu nog groter, en het is met mij geheel gedaan. Want zo gaat het altijd: als het ons bang is, beginnen wij te roepen. De HEERE beschikt de middelen om ons te verlossen, maar deze zien er op het eerste gezicht zo uit dat juist nu ons verderf ten volle besloten schijnt, en dat wij reden hebben tot klagen: ik zink hoe langer hoe dieper weg. De weg van behoud is in onze ogen een hellevaart, en wij wanen, ja, bevinden ons ook midden in de hel, als God komt om ons te behouden. Daarom betuigt Jona: “uit de buik van de hel (volgens Luther) schreide ik en Gij hoordet mijn stem.” De buik van de vis was voor hem de buik van de hel. Want hij had geroepen tot de HEERE, toen hij door de woedende golven werd opgenomen, en was dat nu de verhoring, dat hij door een vis opgeslokt werd? Ach, hij zonk in nog dieper nood weg. Maar uit het midden van deze hel roept hij om behoudenis. Hij klaagde het zijn God, dat God

zo weinig zijn gebed had verhoord, dat hij nu voor eeuwig verslonden was door het verderf - en nu vertelt hij ons voorts, dat de HEERE zich over hem ontfermde en oor had voor zijn stem, zijn klagen, roepen en zuchten. Daarom moeten wij niet twijfelmoedig worden als wij tot de HEERE roepen, en de nood nu nog eens zo groot wordt als tevoren. Tenslotte zullen wij het ondervinden, dat juist in de meest hooploze toestand de HEERE ons nabij is met zijn antwoord. Ook moeten wij ons niet van het gebed laten afhouden door de gedachte: omdat ik mij in deze hel bevind, mag ik niet tot Hem roepen. Want ik heb het door mijn zonden wel verdiend, dat ik mij in deze afgrond bevind. Want de Heilige Geest stelt hier, voor allen die naar barmhartigheid verlangen, in Jona een voorbeeld, dat hoe diep ook de hel zijn mag, de HEERE God toch in de hemel het geroep om heil, om verlossing, om zaligheid wel horen kan en horen wil. Daarom zegt Jona: "Gij hoordet mijn stem." Deze verhoring was voor hem wel verrassend, maar hij heeft het te boek gesteld tot troost van al oprechten, die zichzelf uit de hel niet kunnen verlossen, en hij verkondigt hun: 'houdt maar aan met roepen om verlossing en zaligheid'. De HEERE zal u ook verrassen, hoewel alles u toeroept, dat de HEERE u in de hel geworpen heeft vanwege uw zonden, dat Hij u van Zijn aangezicht heeft verstoten en u verlaten. Zo verschrikkelijke aanvechting heeft Jona ook doorgemaakt; hoort slechts hoe hij daarover klaagt tot Zijn God:

Vers 3 en 4: ***"Gij hadt mij geworpen in de diepte, in het hart van de zeeën, en de stroom omving mij; al Uw baren en Uw golven gingen over mij henen. En ik zeide: ik hen uitgestoten van voor uw ogen; nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid weer aanschouwen."***

Zo gaat het toe in de ziel, als zij in zware nood is; zij denkt, al die nood komt van God, niet om haar te helpen en haar daaruit te verlossen, maar om haar daarin te laten liggen. Het is voor haar haast niet te geloven, dat God in zulk een nood nog hart voor haar hebben zou daar zij niets dan toorn en ongenade van Gods kant aanschouwt. Zo spreekt dan ook Jona: "Gij hadt mij geworpen in de diepte, in het hart van de zeeën." Want hoewel het scheepsvolk het eigenlijk had gedaan, dan zou zij het toch niet gekund hebben, indien God het hun niet had laten doen. En al was ook zijn zonde, dat hij zich onder het woord van de genade niet had willen buigen, de voornaamste oorzaak van zijn doodsnoed, zo had God het toch wel anders kunnen beschikken en hem zijn zonden zonder meer kunnen vergeven. Waar hij nu echter in deze nood geraakt was, daar had God dit gedaan en omdat hij het eind van de wegen Gods niet zag, daarom sprak hij: "Gij wierp mij, Gij liet mij varen en uit Uw hand glippen. Gij zond mij van U weg in de waterkolk, waarin men wel rechtop te staan komt, maar niet om staande te blijven, maar om te dieper te zinken, waarmee men wel voortgestuwd wordt, maar niet naar het droge, maar ver weg de volle en diepe zee op." Ja, "in het hart van de zeeën", waar geen hulp was te vinden noch ter rechter noch ter linkerhand.

"De stroom omving mij" - het was alles verlorenheid, ik lag daar geheel reddeloos. Ik riep, ik riep, maar in plaats van mij te helpen, liet Gij Uw golven en Uw baren, de een na de andere, over mij heengaan. En als ik dacht: "die golf is over mij heen, nu zal ik boven blijven," dan liet Gij spoedig een nog sterker golf op mij aanrollen, en over mijn hoofd gaan, zodat het met mijn leven gedaan was. Ik dacht: 'er is voor u geen zaligheid meer, God wil u niet meer zien, u niet meer bij Zich toelaten, niet meer horen. Ach, Hij wil Zijn aangezicht over mij niet meer laten lichten, ik ben geheel en al door Hem verstoten. Zo ver hebt u het met uw zonden gebracht, dat God zich nu om u niet meer wil bekommeren. Hij heeft dit kwaad zelf over u laten komen, om zich te wreken over al uw boosheid; nu moet u sterven. God zal hier geen wonder meer doen om u te behouden. Ook de laatste schemering van hoop heeft Hij laten verdwijnen; nu moet ik worstelen met dood en verderf, zonder dat ik ooit God zal wederzien

met de hulp van Zijn aangezicht, zoals het mij vroeger toch menigmaal wedervoer; nu is alles uit en voorbij.'

Dit zijn zo onze gedachten, midden op de zee van hartstochten, zonde, zware nood van lichaam en ziel, in tijden van zware beproeving, als God ook het laatste rund van stal neemt en de stal zelf bovendien. En wij ook niet meer kunnen antwoorden op de vraag: 'wat is uw enige troost in leven en in sterven.' Zonden zien we genoeg, afgrijselijke zonden, wij zien nood en dood aan al kant, verderf en ondergang van rondom; wat wij gisteren wisten: 'ik heb een genadige God en een getrouwen Vader in de hemelen', zijn wij nu kwijt. Boven ons dondert het ontzettend, vuurvlammen dreigen ons te verteren, de afgrond opent zich om ons te verslinden, bazuinen horen wij die het oordeel aankondigen; of, boven ons zwijgt alles en wij zien en horen niets anders, dan dat de nood stijgt. God slaat ons met Zijn tien plagen, als eens de Egyptenaars, en ook wat ons het liefst is, wat ons is als de eerstgeborene, ontzinkt ons in zulke baren en golven; in zulk een toestand nu, als men niet anders denken kan dan: 'Ik ben van Uw pogen, ik ben van U geheel verstoten' - hoe houdt een mens, een kind van God, het daarin uit?

Verneemt, wat de Heilige Geest Jona gaf uit te spreken, waardoor hij in zo zware aanvechting en nood van de ziel de zege wegdroeg over zijn vlees, over nood en dood en hel, en waardoor hij midden in de golven, midden in de buik van de vis zich opeens weer bij de HEERE bevond: "nochtans (want zo moet het luiden naar het Hebreeuws), nochtans zal ik de tempel uwer Heiligheid weer aanschouwen."

Dit "nochtans zal ik de tempel uwer Heiligheid weer aanschouwen" was vanouds her een ware versterking van de harten en voor ieder aangevochten gemoed. Het moge boven al hoop uitgaan - de bevinding werkt hoop. En als het geloof onmachtig neerligt, dan richt de hoop het opnieuw op. Ook in de verververschrikkelijkste nood, als al verwachting is afgesneden, ontbreekt het een kind van God toch nooit aan de Heilige Geest, van wie de Apostel getuigt dat Hij onze zwakheden te hulp komt. Een dode kan niet klagen; als echter de liefde Gods in het hart is, dan is er veel klagen als men in nood verkeert, en er verheft zich een twist van de liefde in gedachten of in overluid roepen, omdat men Gods wegen niet begrijpt. En als dan de overmacht van het ongeloof Gode de eer van Zijn werk wil ontroven. En de gedachten van de hooploosheid, gaande gemaakt door de hel, slechts toorn en verwerping voorhouden, hoort men, als er maar leven is, midden in de verlorenheid en in het diepste geklag het lied van de overwinning: "nochtans zal ik de tempel uwer Heiligheid weer aanschouwen." Zó was het ook bij Jona. Hoewel hij zich in de verschrikkelijkste toestand bevond, werd hij opeens gewaar, dat hij daar niet in omkwam, dat hij behouden werd. Daarom sprak hij het uit, hoewel hij niets zag: "nochtans zal ik de tempel uwer Heiligheid weer aanschouwen." De nood is wel erg, maar nochtans zal ik dit er boven op zetten, dat ik de tempel uwer Heiligheid zien zal. Onder de tempel verstond hij echter niet het cederen huis te Jeruzalem op zichzelf, maar wat de gelovige met de ogen van de Geest daarin zag. Want hij zegt: "den tempel uwer Heiligheid." Hij bedoelde dus het wondervolle gebouw des heils, dat God gebouwd heeft voor Zijn volk, Jona wil zeggen: ik zal toch niet aflaten te wachten op Uw heil, dat Gij mij uit de volheid van uw Christus hebt beloofd. Zo sprak ook Job: "Zou Hij mij doden, zo wil ik nog op Hem hopen."

Het woord 'heiligheid', heiligheid Gods, heeft voor al die zichzelf nog zoeken te heiligen, hoe zij ook het Woord prijzen, iets verschrikkelijks, iets onverdraaglijks. Maar in de nood leert men de liefelijkheid en zoetheid van dit woord kennen. Want als ik gans onrein ben, verheug ik mij, dat de HEERE heiligheid genoeg heeft om mij daarin te reinigen. Eerst in de nood leert men inzien, dat God zich voor Zijn heiligheid een huis gegrondvest en gebouwd heeft. Dit huis is de hele Raad Gods in Christus Jezus tot zaligheid van wat verloren is. Naar deze Raad

troont de heiligheid Gods op het verzoendeksel en deelt Hij Zijn heiligheid ook aan de verlorenen in het bloed van de verzoening door de Geest van de genade in het woord van de vergeving van de zonden. En wie maar eenmaal eerst iets van deze heiligmaking tegen zijn onreinheid als een echt verlorene gesmaakt heeft, diens ogen kunnen niet terugzien, maar in de diepste nood laten zij toch niet af, om hoe ook aangevochten, te hopen op hoop tegen hoop, Ja, te geloven, tegen al schijn van het tegendeel in: “nochtans zal ik de tempel van Zijn heiligheid weer aanschouwen,” en te roepen: “laat mijn ziel leven, en zij zal U loven, en laat uw rechten mij helpen,” gelijk wij dat ook uitgesproken vinden in Psalm 119 en in Psalm 42. Dit “nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid weer aanschouwen” klinkt bijna evenals de apostel Paulus voor de gehele gemeente met het oog op de diepste diepte van de verderfs en van de verlorenheid zich uitdrukt in het 8ste hoofdstuk van zijn brief aan de Romeinen, waar hij getuigenis geeft van de zekerheid, dat niets ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, die is in Christus Jezus.

Zo geeft ons de lieve profeet Jona in weinige woorden het gehele geheim des geloofs te verstaan. Ook aan hem is het openbaar geworden, dat het evangelie van Jezus Christus een kracht Gods tot zaligheid is. Weliswaar zijn ook wij in nood geneigd te denken zoals Luther het in zijn vertaling heeft: “ik dacht: ik zal de tempel uwer heiligheid niet weer aanschouwen”: - ‘ik dacht, voor mij is er geen verlossing, geen heiligmaking, geen heil, eer of doorkomen meer; voor mij is het volstrekt uit met de zaligheid. Ik kan niet meer vernieuwd worden tot bekering, ik heb de Zoon van God voor een spot gehouden, ik heb al te zeer moedwillig gezondigd en de Geest van de genade smaadheid aangedaan, het gaat mij als Ezau, met al mijn tranen kan ik de zegen niet meer deelachtig worden, ik heb het met mijn zonden te erg gemaakt, en God kan van mijn niet meer gedenken. Hij heeft mij geheel en al moeten verstoten, daarom laat Hij ook al Zijn baren en golven over mij heengaan; - ach, waarom heb ik toch éénmaal in Zijn heiligen tempel mogen inzien, het ware mij beter indien ik nooit was geboren, dan dat ik in zulk een toestand geraakt ben; wanneer er van twee, die op één bed of in dezelfde nood zijn er één wordt aangenomen, dan word ik verworpen; al deze dingen zijn tegen mij.”

Daarentegen hebben wij ook in Jona een bewijs, dat bij Gods kinderen al taal van de hooploosheid de Geest van de genade aanspoort en prikkelt, om juist in de wanhopigste toestand geloof, hoop en liefde op te wekken; dat liefde de hoop, hoop het geloof de hand reikt, en dat liefde, geloof en hoop zich in de ziel opmaken, Zo dat de bedrukte op de golven en baren niet ziet, aan de belofte Gods niet twijfelt, maar sterk wordt in het geloof, God de ere geeft, en het op het allerzekerst weet: *wat God belooft, dat kan Hij doen ook*. En aangegrepen door het liefelijke Evangelie, door deze kracht Gods tot zaligheid, breekt de omkomende, hoe ook opgesloten en ingemetseld en hoewel er geen licht te zien is, uit in dit lied van overwinning: “nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid weer aanschouwen.” Want waar eenmaal door de hand Gods de belofte in de ziel geplant en geloofd werd: “Immers zullen het goede en de weldadigheid mij volgen al dagen mijns levens, en ik zal in het huis des Heeren blijven in lengte van dagen,” daar zal het ook wel, als de vloed komt opzetten en al Gods baren zich over iemand heen storten, onverwacht luiden: “maar de HEERE zal van de daags Zijn goedertierenheid gebieden en van de nachts zal Zijn lied bij mij zijn; het gebed tot de God mijns levens. Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat bent u onrustig in mij? Hoop op God. Want ik zal Hem nog loven. Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God.”

Dat is echter een voortreffelijke Geest die zich door geen tegenheid laat ten onder houden, maar ondanks al baren, golven en stormvloedens Gods, die over de ellendige heengaan het “evenwel”, het “nochtans” des geloofs niet prijs geeft, al is het ook dat de gedachte hem

bestormt dat hij door de HEERE geheel verstoten is; al zou hij ook zelf schrikken van de moed dat hij zich zo durfde uitspreken, hij zal wel ervaren, dat zulk een “nochtans” zal blijven staan, gelijk ook Job het ervoer, toen hij, schoon op de ashoop, het midden in zijn pijnen uitriep: “Ik weet dat mijn Verlosser leeft.”

Vers 5 en 6: ***“De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe. De afgrond omving mij; het wier was aan mijn hoofd gebonden. Ik was nedergedaald tot de gronden van de bergen. De grendelen van de aarde waren om mij henen in eeuwigheid. Maar Gij hebt mijn leven uit het verderf opgevoerd, o HEERE, mijn God!”***

Het aanhouden bij God, hoewel men denkt, ik ben geheel door Hem verstoten, moet zijn heerlijke vrucht, moet de vrucht van de gerechtigheid afwerpen. Dit deelt Jona ons ook tot troost van al noodlijdenden en aangevochtenen, als hij in deze verzen herhaalt in welk een benauwdheid hij is geweest. “De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe.” Tot aan de ziel, dus tot aan de lippen - zo hoog kwam het. Want toen de vis hem inslokte, slokte hij tegelijk een grote hoeveelheid water in, zodat Jona in deze vloed de dood nabij was. Zo als wij immers ook wel denken: nu is het einde daar, nu komt gij om, het is gedaan met de genade Gods, gedaan met zijn hulp. “De afgrond omving mij, zodat het heette, gelijk het tot de aangevochtene dikwerf heet: “gij zijt in onze macht; meent gij nog dat gij Godes zijt, gij komt hier nooit weer uit, wij houden u vast, gij blijft in onze macht vanwege uw zonden.

“Het wier was aan mijn hoofd gebonden” zo klaagt hij verder. Want het wier dat de vis inslokte zette zich vast om zijn hoofd. Dat was een ander hoofdsieraad dan waarvan de gemeente zingt: “Gij bedekt mijn hoofd met een kroon van fijn goud.” Ach, al die daar boven een kroon zullen dragen, moeten het verstaan, dat hier beneden onder hun met doornen gekroond Hoofd Christus dikwerf wier zich als een band om hun hoofd slingert, zodat de duivel wel al recht schijnt te hebben om hen om zulk een kroon te beschimpen!

“Ik was nedergedaald tot de gronden van de bergen,” namelijk met en in de vis, zodat hij dieper lag weggezonden dan het uiterste en onderste van al vastigheid waarop men vaste voet kan hebben; zoals dan ook de aangevochtene zich in de nood menigmaal zo diep weggezonden kan gevoelen, dat het hem onmogelijk schijnt de hoogten Gods, de hoogten van Zijn heil ooit weer te kunnen bereiken. Waarom de profeet ook nog laat volgen: “de grendelen van de aarde waren om mij heen in eeuwigheid,” - dat is, ik was in de vis op de bodem van de zee opgesloten als in een gevangenis, waarvan men de grendelen heeft voorgeschoven, zodat de gevangene niet anders kan verwachten dan dat hij er voor altijd in zal moeten blijven. Ach, dat is een verschrikkelijke toestand, als wij ons zó door de last van onze nood gedrukt gevoelen, dat het ons is al waren wij levend begraven, als allerlei twijfel ons zo overweldigt, dat al opening tot God en tot Zijn hart ons als dicht gegrendeld is en alles ons toefluistert: nooit, nooit komt u in de hemel, nooit zult u verlossing beleven, u blijft voor altijd verloren en verstoten; andere mogen zijn vrijgelaten, maar gij blijft altijd een prooi van het onheil.” Ja, Gods heiligen hebben het op vreselijke wijze ondervonden, hoe ver het met de vertwijfeling gaan kan, en hoe verschrikkelijk het is met nood en dood te moeten kampen, als men in het geheel geen licht, geen troost heeft van Boven.

Nu komt er echter een ‘maar.’ En dat is een ander ‘maar’ dan het “maar” van de duivel, van de nood en van het versagende hart: “maar Gij hebt mijn leven uit het verderf opgevoerd, o HEERE, mijn God.” Want zó geeft God de ellendige ook een ‘maar’ dat een zegelied is. Het verderf is er wel, een groeve die verteert, gelijk wij lezen in Job 33: 15-22. Alles wordt verteerd in de nood, zodat er geen vlees meer op het gebeente blijft, en het gebeente geen merg meer bevat. Als dan bij ons het een ‘maar’ na het andere opkomt: ‘maar’ de nood,

‘maar’ de zonde, ‘maar’ de dood, ‘maar’ de hel, ‘maar’ de toorn en de verdoemenis - dan behoudt toch de Geest der vrijmoedigheid ten slotte de overhand, de stem van de ellendige klimt op tot de oren Gods, en het kruis van Christus, dat niet meer gezien werd, begint midden in ons verderf weer te stralen in nieuwe glans van de liefde Gods. De donder zwijgt, het ongelooft vermogen niets meer, en eer men het vermoedt ziet men Hem weer, die onze zonde gedragen heeft; ons leven is gered, onze ziel is van nieuws geborgen; wij zijn uit de groeve uit, wij zien de Heiland Gods en roepen, de ogen gericht op Zijn wonden, op Zijn leven, met Thomas uit: “Mijn HEERE” en “Mijn God”, gelijk ook Jona hier uitroept: “HEERE, mijn God.”

“HEERE,” - want Hij heeft ons losgekocht, en is toch machtiger dan de grote vis, dan de diepe afgrond, dan de geweldige vloed, dan de gevangenis, die haar grendelen boven ons dichtgeschoven heeft. “Mij is gegeven al macht in de hemel en op de aarde, en ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding van de wereld!”

„Mijn God.” Ja, het “mijnen”, het “mijn” zeggen, het “mijn God” zeggen, eindelijk komt het. God heeft geantwoord, de stem van geklag gehoord; men aanschouwt Zijn trouw, de onveranderlijkheid van Zijn liefde, de waarheid van Zijn woord, van al Zijn beloften. Men gevoelde zich uitgestoten van voor Zijn ogen, uitgeworpen uit Zijn tempel, de tempel van Zijn heiligheid; men lag in de diepte, - maar in de hel bezoekt Hij de verlorene, - en zo is men dan niet beschaamd geworden met zijn ‘nochtans’, en in zijn wegzinken grijpt de verlorene Hem aan met beide armen, en wat zou hij anders kunnen zeggen dan: “mijn God!” - zulk een God toch, die ons in onze verlorenheid opzoekt, kan slechts de God van de verlorenen en ellendigen zijn.

Mijn geliefden! Is het niet tot onze vertroosting geschreven: “Maar Gij hebt mijn leven uit het verderf opgevoerd, o HEERE, mijn God?” Behoren wij dan niet in allerlei opzicht in de HEERE moed te grijpen, vooral in deze tijd van verdrukking? Wat Jona overkwam, overkwam ook David, overkwam al heiligen Gods, in het bijzonder onze dierbare Heiland en HEERE Jezus Christus. In al Psalmen horen wij Hem klagen, hoe al Gods golven en baren over Hem heengingen. Maar dit heeft Hij ook betuigd: “Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten dat Uw Heilige de verderving zie.” Christus is opgestaan; verlost uit de banden van de dood. Hij heeft onze zonden gedragen en al onze nood. Daarom moet het ons gelukken antwoord te krijgen, als wij tot Hem roepen; dat onze stem gehoord wordt, als wij tot Hem schreien uit de buik van de hel. Daarom zullen wij niet beschaamd worden, als wij het “nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid weer aanschouwen” laten horen, ook dan als wij denken, ik ben uitgestoten van voor Zijn ogen. De aarde moge zich voor eeuwig over Gods kinderen toe gegrendeld hebben, Hij draagt de sleutels van de hel en de dood. Deze onze sterke Simson laat Zich niet vasthouden, en Zijn volk laat Hij ook niet vasthouden door slot en grendel. Hij heeft ons Zijn Woord gegeven, dat is zekerder en waarachtiger dan al macht van verderf en ondergang. Daarom laten wij ons aan Hem vasthouden; dan zullen wij met Hem wel doortocht vinden en ten slotte zal dit ons laatste woord waar zijn: “Gij hebt mij verlost, o HEERE, Gij trouwe God!” Amen.

DERDE PREEK
over het tweede Hoofdstuk van de Profeet Jona vers 7-9

Gehouden de 9de Juli 1848.

Gezongen:

Psalm 61: 1 en 4;

Psalm 119: 64;

Psalm 59: 10.

“Ik heb gedwaald als een verloren schaap; zoek Uw knecht. Want uw geboden heb ik niet vergeten.” Deze klacht, bede en verklaring lezen wij aan het slot van de 119de Psalm. Daar schijnt een tegenstrijdigheid in te liggen. Want hoe kan men dwalen als een verloren schaap en toch daarbij voor de HEERE verklaren: “ik vergeet uw geboden niet.” De zaak is echter eenvoudig; wat ook maar leven heeft kan het zonder gemeenschap met God hier niet uithouden; wat ook maar leven heeft kan niet leven zonder deze troost van de Heilige Geest, dat het daarvan verzekerd is: “de HEERE daarboven is mijn God.” Is het echter als een van zijn anker losgeslagen en aan de golven prijs gegeven schip, heen en weer geslingerd van allerlei wind van nood, zonde en aanvechting; gaat het voort eenzaam en verlaten, kan het in het geheel de weg niet meer vinden waar de kudde Gods neerligt, gevoelt het zich zonder de grote Herder van de schapen, moet het uitgeteerd en afgetoed aan het dwalen blijven: - dan zal alles wat leven heeft, juist dan het meest aan de geboden van de grote Herder denken. Ach, als ik in nood en aanvechting verkeer, als ik weggeslagen ben van de grond waarin mijn anker rusten moet, als ik mijn HEERE, mijn Herder en Bruidegom van mijn ziel verloren heb dan gevoel ik mij als een schaap, dat van de kudde is weggelopen.

Er zijn echter veel wolven in het bos en in het veld; ik ben te angstig en ook geheel onmachtig om ook maar één schrede te doen; ik zie allerwegen gevaar en verderf, maar mijn Herder zie ik niet; ik kan Hem ook niet opzoeken en kan Hem niet vinden, als Hij zich niet vinden laat. Dan blaast daar het arme dier: “ik ben Uw knecht; ik ben Uw dienstmaagd, ik ben Uw schaap.” Ja, dit “Ik ben Uw...” komt uit het hart wanneer men het het minst mag geloven. Want de Geest geeft het, dat men ondanks al zonden en hoewel men zich ook niets toe eigen kan, van de te meer het oog richt op de eeuwige losprijs, en zo houdt dan het schaap niet op met blaten: “Zoek mij, zoek mij,” en het weet ook wel een grond aan te voeren waarom de HEERE het zoeken zou namelijk omdat het van de Heere geboden indachtig is. En deze grond is onbedrieglijk.

Bij de belijdenis: “ik heb gedwaald als een verloren schaap”, kan hij die dit belijdt, onmogelijk de geboden van de Heere vergeten. Welke geboden hij niet vergeten kan? De HEERE heeft met betrekking tot Jacob het bevel gegeven dat hij de zegen en het leven moest hebben. Zegen en leven - dat zijn dus de geboden Gods. Kan een ziel zulke geboden vergeten, als zij het eenmaal van de HEERE gehoord heeft: “Mijn genade zal van u niet wijken.” Kan zij die vergeten, ook als zij zich later door en door zondig, volstrekt los van de genade en los van God bevindt? Geenszins. De nood moge losbreken, en met de nood de vloek en de verdoemenis: - *dat de HEERE de zegen geboden heeft, dat kan zij nooit meer vergeten.* De dood met zijn verschrikkingen in allerlei gedaante moge haar overweldigen, de ondergang en het omkomen uit al hoeken en gaten haar bespringen: dat de HEERE het leven geboden heeft, daaraan blijft zij indachtig. Maar dat nood en dood dat zonde en verdoemenis voorhanden

zijn, terwijl er zegen en leven zijn moest, dat verwekt de angst die wel eens tot vertwijfeling stijgt; dat verwekt het geworstel, het hart verscheurende geblaas van het schaap. Daar behoort, daar moet opnieuw zegen en leven zijn; hoe ver ook van de HEERE weggeslagen, hoe ook tot het uiterste gekomen, al wordt het ook steeds donkerder, in de ziel ligt toch te sterker het gedenken aan leven en zegen, het gedenken aan de HEERE. En zij komt, zij komt tenslotte ook terug, die belofte van hulp van de Almachtige. Wat uit God is heeft de slag gewonnen, juist dan, wanneer het die heeft verloren. Hoort wat Jona daaromtrent betuigt. Wij lezen:

Hoofdstuk 2: 79.

7. Als mijn ziel in mij overstelpt was, dacht ik aan de HEERE. En mijn gebed kwam tot U, in de tempel Uwer heiligheid.

8. Die de valse ijdelheden onderhouden, verlaten hunlieder weldadigheid.

9. Maar ik zal U offeren met de stem van de dankzegging; wat ik beloofd heb, zal ik betalen. Het heil is des Heeren.

“Als mijn ziel in mij overstelpt was, dacht ik aan de HEERE. En mijn gebed kwam tot U, in de tempel uwer heiligheid.”

Dat heeft dus de profeet Jona ook ondervonden, dat zijn ziel in hem overstelpt werd. Zulken dus die daarover klagen dat hun ziel in hen overstelpt is, hebben toch broeders en zusters vóór zich gehad, die ook zulk een lijdensstrijd hebben moeten doormaken. Het is haast niet uit te houden, als de ziel van iemand die van de Heere is, in hem overstelpt wordt. In zulk een toestand worden we voor al duivelen tot een belaching, een hoon en smaad, en er is in ons geen bescheid, waarmee men zich daartegen zou kunnen verweren. Men staat daar geheel verlaten en krijgt vuistslagen van al kanten. Duizenden, ja, miljoenen beloften van zegen en leven te hebben geschouwd en geen enkele daarvan in vervulling te zien gaan, dat is te verschrikkelijk dan dat men het zou kunnen verdragen. De trouwring in de afgrond te aanschouwen en te moeten horen: “dat is uw schuld, haal hem terug als ge kunt”, zou bijna tot vertwijfeling brengen. De zegen te hebben van God, en alom slechts de vloek waar te nemen al was men een Judas; voor eeuwig het leven te hebben en zich bij dat alles te bevinden als Petrus, toen hij de HEERE verloochend had, en niet wist of hij Hem ooit terug zou zien - het verwekt een nameloze angst. De ere Gods te kennen en dan voor al duivelen aan de schandpaal gebonden te staan, geschonden op een veld vol van lijken te liggen, het is haast om te vergaan.

God gaat met Zijn uitverkorenen echter door diepe wateren, en zijn voetstappen worden niet gezien dan achteraf. Stram en zwijgend staat men bij de doodkist waarin men al zijn verwachtingen ziet geworpen, en al beloften Gods schijnen “nee” te zijn, in plaats van “Ja, en amen.” Ook dit, ook dat treft ons nog, al was God zelf er op uit om ons te vernietigen. Daar staat men; alles wat men in de hand houdt is gebroken; het is dood; alles is afgesneden. Miljoenen gedachten uit de afgrond en vurige pijlen van de Bozen vliegen door het hart. Medelijden vindt men niet. Het is slag op slag. Men gevoelt een eeuwige nood, en krijgt men niet ogenblikkelijk adem, dan is het gedaan. De ziel versmelt en versmacht en wordt overdekt als met een nacht van angst, beklemdheid, zorg en verdriet; al levensorganen zijn als samengedrukt en geknepen, en men ziet zich alleen met het lijk van zijn eeuwige have op een zandbank; van rondom dreigen al golven met de dood. Niemand wordt onze nood gewaar en wij bespeuren geen redding.

Als de ziel zo overstelpt wordt, wat gebeurt er dan met de uitverkorenen? Valle zij geheel in de macht van de vertwijfeling? Worden zij prijs gegeven aan de duivelen, ten prooi gelaten aan de nood, aan de zonde, aan de hel? Helemaal niet. De profeet Jona betuigt: “Als mijn ziel

in mij overstelpt was, dacht ik aan de HEERE.” Bij alle in welker ziel het in oprechtheid toegaat, kan dit niet uitblijven. Juist dan als de nood hoog stijgt, juist dan als het gaat in de diepste diepte, tot wegzinken toe, is er een gedenken van de Heere als nooit tevoren.

Wel vertoont zich dit “aan de HEERE gedenken” in deze vorm dat het in de ziel heet: *“Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Waarom verstoot Gij mij, waarom moet ik in het zwart gaan waarom verbergt Gij Uw aangezicht voor mij.”* Maar juist in al dit geklaag, gekerm en gejammer kan men de HEERE niet vergeten. Aan alle uitverkorenen wordt vervuld wat de HEERE beloofd heeft: “de Trooster, die Ik u zenden zal van de Vader, Die zal u alles indachtig maken, wat Ik u gezegd heb.”

De Heilige Geest is er in de ziel, hoe deze zich ook van de HEERE verlaten en zonder enige troost bevindt, op uit om haar al goede woorden en troostrijke beloften van leven en zegen te sterker in herinnering te brengen. De duivel tracht wel deze beloften voor de ziel belachelijk te maken, maar de Heilige Geest bewerkt dat de ziel te meer met zulke beloften worstelt, opdat zij desondanks waar mogen worden en de HEERE opnieuw met haar van leven en zegen spreke. Daaruit komt dan het gebed voort, gelijk de profeet betuigt: “en mijn gebed kwam tot U in de tempel uwer heiligheid.”

Over zodanig gebed, dat juist in nood en aanvechting zonder ophouden geschiedt, schrijft de apostel in Rom. 8: 26 zeer troostrijk. Dit bidden heeft zelfs dan plaats als wij niet weten of wij bidden, ook niet wat wij bidden moeten, ook als alles in ons spreekt: ‘houd op, laat af, God hoort niet naar zondaars, God hoort uw gebed niet, Hij maakt met u een voleinding.’ Het woord van de Heere Jezus is krachtiger dan alle nood van lichaam en ziel. Hij heeft Zijn belofte van zegen en leven, Zijn liefde in het hart geworpen; daarom kan het gebed van de uitverkorenen niet uitgeblust worden. Hoewel alles ‘nee’ schreeuwt, hoewel zij zich in de hel gevoelen, toch blijft het er bij: *“uit de diepte van de grafs roep ik tot U, hoor het blaten van Uw schaaap, o grote Mensenhoeder.”* En in dit gebed is een Almachtige, de Heilige Geest, die wel weet hoe het hart van een toornig Vader teruggewonnen, hoe de genade, hoe zegen en leven op de Troon buit moet worden gemaakt.

Daarom heet het: “mijn gebed kwam”, ja, het kwam, hoe ook door alle machten van de afgrond, hoe ook door mijn eigen ongelovig hart tegengehouden, het kwam, het drong door.” Waarheen? *Het kwam tot U in de tempel uwer heiligheid.* Door de Heilige Geest komt het gebed tot de Vader van alle genade; met dit gebed wordt de ellendige aan Zijn voeten geworpen. In de tempel van de heiligheid Gods is heiligmaking en reiniging voor de onreine, hulp voor de verlorene, eer voor wie in schande is, heerlijkheid voor wie vertreden werd. En wie daar ligt in de diepte ondervindt het, dat zijn gebed tot de God Zijns levens niet tevergeefs was. Uit het huis van de heiligheid en van de heerlijkheid Gods ijlt de Vader zelf Zijn verloren kind tegemoet, van de troon van de genade komt ‘begenadiging en allerlei hulp, en de ziel is genezen van haar nood. De heiligheid, de heerlijkheid, de eer, die haar beloofd werd, waarnaar zij dorstte, heeft zij verkregen, midden in haar verlorenheid en zij is tevreden gesteld door de almachtige God en grote Ontfermer. Dit is wat Jona betuigt als hij zegt: “mijn gebed kwam tot U in de tempel uwer heiligheid.”

En wie dit ondervonden heeft, kan het niet laten er als in één adem aan toe te voegen: “die de valse ijdelheden onderhouden verlaten hunlieder weldadigheid.” Mocht u allen dit verstaan en het ter harte nemen. Het onderscheid tussen waarachtig leven en schijnleven wordt ten slotte toch openbaar. Wat waarachtig leven heeft, kan het in geen nood, in geen zonde, in geen aanvechting en verlegenheid uithouden. Het blijft staan op de belofte Gods van zegen en leven. Het worstelt zolang tot het deze belofte weer heeft. Het moet van de vergeving van de

zonden verzekerd zijn, het moet verlossing hebben uit alle nood. Het kan alles slechts van de Heere Zelf verwachten. Het dorst waarlijk naar heerlijkheid. Het geeft de zaak niet verloren. Duivel, zonde, nood en wereld mogen sterk zijn tegen de ziel, zodat zij van alle kant tegen de grond gedrukt wordt: - de ziel moet overwonnen hebben, eerder geen rust. Het woord Gods moet het Woord Gods blijven, het moet vervuld zijn; eer zou hemel en aarde voorbijgaan, dan dat de genade bij haar geen heerschappij zou hebben en de verlossing niet volkomen zijn. De ziel kan door alles belegerd zijn, maar Gods wet en gebod kan zij nooit opgeven. De dood kan met zijn verschrikking, de nood met zijn verscheuring, de wereld met haar dreiging, de zonde met haar woeden, de duivel met zijn hoongelach alles beproeven, - wie eenmaal de hemel waarlijk gekend en in het Woord van de genade geblikt heeft, kan de valse ijdelheden niet onderhouden. Hij mag het voor een korte tijd ook gedaan hebben, de valse ijdelheden staan hem die waarachtig leven heeft, spoedig tegen, en hij moet vasthouden aan het verbond van de eeuwige genade en trouwe Gods, al is het ook dat hij voor een korte tijd ook tot de ijdelheden verlokt werd. Want de liefde van Christus heeft hem het hart gestolen en de vreze van de Heere hem overmeesterd voor eeuwig.

Wat de profeet hier uitspreekt is het resultaat van een geheel leven, waarin men zich heeft afgetobd, om het heil te zoeken overal waar het niet is. En wie het te verstaan wordt gegeven verheugt zich dat hij de valse ijdelheden niet meer te onderhouden heeft. De profeet kan dit ook uit ondervinding betuigen, omdat hij deels zelf de valse ijdelheden onderhouden had en daarbij zijn weldadigheid verlaten, deels met hen had verkeerddie de valse ijdelheden onderhielden en daarbij hun weldadigheid verlieten. IJdel is alles wat het woord van de Heere, het woord van zegen en leven niet op zijn zijde heeft, ook al meent men nochtans dat de zegen en het leven daarin gelegen zijn.

De Hebreeuwse woorden die hier met “valse ijdelheden” vertaald zijn, duiden op dampen van een beweging die aan de gang brengt, zonder dat het ergens toe dient. Dat nu een mens aan zulke nevelen hechten kan en daarin zijn leven, zegen en zaligheid zoeken, Ja, daaraan zó hechten kan, dat hij slechts door almachtige genade, slechts door diepe wegen van allerlei tegenspoed daarvan af te brengen is, bevestigt de ervaring van eiken dag. En dat men terwille van zulke dampen, tegen beter weten en geweten in, de rechterhand, hoe zij iemand ook ergert, en de rechervoet niet afhoudt, ook het rechter oog niet van zich werpt, dat men liever in zulke dampen zich handhaaft, dan dat men zichzelf verloochenen en zijn kruis dagelijks op zich nemen zou wordt helaas al te veel gezien. Dampen zijn de werken van de eigengerechtigheid, de werken die men zelf kiest, de zegen en het leven dat men in eigen hand houdt. Dampen zijn al vrome pogingen om zichzelf tot God op te werken, door zichzelf en door zijn krachtsinspanningen zichzelf weer tot God te brengen. En iedere beweging waarbij men zich door deze dampen laat drijven leidt en brengt tot niets, en elke beweging naar en voor zulke dampen is volstrekt onvruchtbaar. Dampen zijn ook vader en moeder, vrouw en kind, eer, geld en goed, en alles wat men van de wereld en van wat men zien kan verwacht, als men daarom zich drijven en terughouden laat van hetgeen waarin men toch alleen het heil weet. Desondanks laten velen zich voor zulke dampen in beweging zetten, doen alles terwille van zulke dampen en menen bovendien altijd nog het volste recht op genade te hebben, Ja, geloven dat zij bij dat alles vasthouden aan het Evangelie.

Dit is echter niet waar. “Zij verlaten hunlieder weldadigheid” zegt de profeet. Of hij daarmee nu te verstaan geeft, dat zij om de wil van zulke dampen de genade en goedertierenheid prijs geven, die hun van Godswege ten deel viel, Ja, God de Heere Zelf, bij wie zij alleen genade kunnen vinden, en die hun ook veel weldaden en voorrechten geschonken heeft, - óf, dat hij het zó verstaat dat zij om zulke dampen hun eigen vroomheid omverstoten, hun eigen voorne-

men om de HEERE alleen te dienen, te gehoorzamen en te geloven - wil ik niet uitmaken. Dit weet ik, dat ieder die de valse ijdelheden onderhoudt, altijd God dienen en zijn naaste liefhebben wil, maar altijd het werk halverwege in de steek laat. Want zo iemand laat zich wel menigmaal aandrijven tot snel lopen en draven voor alles wat God en Christus moet behagen, hij wil zich van de wereld en van de schijn losscheuren en brengt het daarin wonder ver. Maar de dampen komen weer tussen beide en men heeft zich slechts al te spoedig van de genade laten wegtoveren; met de mond hangen velen aan de Heere Jezus en aan het Evangelie, met het hart en met hun werken houden zij ondanks al inwendige bestraffing aan zulke dingen vast en laten zich ook drijven en bewegen door zulke dingen, die (op zichzelf) in het geheel niets zijn.

Het is mijn wens dat meerderen uwer zich beproeven en ter harte nemen wat de profeet hier uitspreekt. Krijgt menigeen het hier al op harde wijze te ondervinden, hoe ijdel alle ijdelheid is, waarvoor hij God, genade, leven en zaligheid prijs geeft, en denkt daarbij nochtans dat God er het oog wel zo'n beetje voor toesluiten zal dat hij de ijdelheden najaagt, hoe verschrikkelijk moet dan het ontwaken in de eeuwigheid zijn. *Hun worm sterft niet en hun vuur wordt niet uitgeblust, spreekt de HEERE.* O, hoe ververschrikkelijk als deze worm voor eeuwig aan het hart knagen moet: ik heb de valse ijdelheden onderhouden en daarvoor mijn weldadigheid verlaten. Hoe verschrikkelijk om hoog boven zich met de rijken man te vernemen, het loflied God en het Lam toegebracht, het loflied van al die uit de grote verdrukking zijn gekomen, en dan zichzelf te moeten verwijten, zulk een heerlijkheid gaf ik prijs om te mogen dienen, wat niet is dan damp. Want dat het dampen zijn, alles wat een mensen in deze zichtbare wereld zoekt en waardoor hij zich laat bewegen - ik bezweer u dat u het ter hart neemt - dat wordt iemand dan eerst recht openbaar als hij zich bevindt in de hel en hoog boven zich gevoelen moet de heerlijkheid Gods, hoog boven zich de zaligheid van al verlost, en er tussen hem en die heerlijkheid en zaligheid een eeuwige kloof gevestigd is.

Wel hem, die zich waarschuwen laat door hem tot welke God gesproken heeft: "Mensenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls; gij zult hen van mijnentwege waarschuwen"; die zal zich verblijden dat hem die dienst van de dampen in al zijn ijdelheid blootgelegd werd, en zich dubbel daarover verheugen, dat hem de verlossing en de bevrijding uit deze dienst uit Gods mond verkondigd wordt.

Wat wij dán te onderhouden hebben?

Dat deelt de profeet ons ook ook als hij spreekt: "Maar ik zal U offeren met de stem van dankzegging; wat ik beloofd heb zal ik betalen. Het heil is des Heeren."

"Ik" - zegt de profeet in tegenstelling met hen die de valse ijdelheden onderhouden en hunlieder weldadigheid verlaten; ik kon niet anders, ik had het verdorven, ik had eigen wegen verkozen, ik had mij niet willen buigen onder het woord van de genade, ik zie het nu in, wat de dienst van de ijdelheden in heeft, hoe verschrikkelijk, hoe aanmatigend het is zich te laten bewegen voor niets en nog eens niets; zich te bewegen en te laten bewegen tegen Uw heilige wil en rechtvaardig gebod. Ik wil 'offeren', slachten, prijsgeven alles wat het mijn en uit mij is. Niet meer de werken van mijn eigen keuze en mijn eigen vroomheid wil ik brengen, waarbij men het vet houdt voor zichzelf, niet meer de wegen van eigen willen en kopen moeten het zijn; - ik wil offeren de enige offerande die U behaagt, ik kom met Uw Christus, met Zijn offer die alleen voor eeuwig geldt.

"U" wil ik offeren. Want Gij alleen zijt het waard; ik kan mezelf en mijn werken niet meer reukofferen. Gij alleen zijt rechtvaardig, Gij alleen zijt heilig, Gij alleen zijt goed, Gij alleen genadig en getrouw, U wil ik offeren en niet meer de dampen, niet meer de ijdelheid.

U wil ik offeren “met de stem van de dankzegging.” Want zelf heb ik geen offer om te brengen; het offer waarin mijn heil is, is alleen uit U. Gij hebt het voor mij geboden, verordend, gegeven. Uw Christus en Zijn genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid, daarin staat de zegen en het leven; dat wil ik belijden, dat Gij alleen het zijt. Want U hebt mij getrouw verootmoedigd. U hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen. U hebt ze geworpen op het Lam, dat de zonde van de wereld wegdraagt. Ik belijd het met blijdschap voor alle duivelen en voor de hele wereld: ik ben een zondaar, ik heb mezelf niet kunnen bevrijden, ik heb mij gestort in het verderf; ik belijd het, ik heb U slechts last veroorzaakt met mijn zonde, en moeite met mijn misdaden, maar Gij hebt mijn leven van het verderf gered, mijn ziel lieflijk omhelsd. Toen ik in de hel lag hebt U mij uit de groeve opgebracht. Daarom zeg ik het vrijuit voor U, dat ik van nu aan alles alleen van U verwacht. Want Gij zijt een God van volkomen zaligheid. Ik wil niets meer van mijzelf weten en niets meer van het vlees; niets van al zijn wandel en streven, niets van het vernuft, het verstand, de wil, en de overleggingen van de gedachten van het menselijk hart; zijn beste voornemen, al zijn gezindheid, hoe vroom die er ook uitzie, het is toch alles damp, schuim, gedroom. Zo wil ik echter de gerechtigheid, die voor U geldt, alleen hoog eren, prijzen en verkondigen; ik wil Uw Naam bekend maken. Want deze Naam is een toeverlaat die niet bedriegt, en buiten die is er geen.

“Wat ik beloofd heb zal ik betalen.” Als U mij tot hulp zult zijn, o Gij mijn genadige God en Heiland - (dit heb ik U vrijwillig beloofd, in mijn verschrikkelijke nood en angst) - en U mij ooit zult uitgered hebben, dan zal ik mij niet schamen het rondweg te belijden: *de voornaamste van de zondaars ben ik*. En tot zulke zondaars, die zichzelf niet meer helpen kunnen, die dorsten naar heiligheid, naar verlossing, maar de doding van de duivel en van de zonde gevoelen in hun gebeente, wilt Gij U neerbuigen. Daarvoor bent U er, daarvoor bent U God, om zulken in hun verlorenheid te bedekken met Uw genade, om hen rondom, van binnen en van buiten te bekleden met Uw heiligheid en om Uw heerlijkheid op hen te leggen. Ik heb het U vrijwillig beloofd. - Mijn God, mijn Schepper, hier lig ik in de diepte; is er geen raad. geen verlossing mogelijk, maar wilt U mij - ondanks die verlorenheid waarin ik weggezonden ben onder het vee en onder de duivelen, - de zaligheid, de gerechtigheid, de heiligheid, die uit U is, schenken? Wilt U mij desondanks zeker maken van mijn zaligheid, opdat ik waarlijk verlost ben. Wilt U mij een grond en bodem wijzen waarop ik staan kan en daarvan zeker zijn, dat het voor U gerechtigheid is om zulk één als ik ben bij U toe te laten, opdat hij ook bij U eeuwig wone: - dán zal ik het alle verlorenen, allen die ook in zulk een nood liggen, met blijdschap verkondigen tot eer van Uw Naam: *“Vrees niet, gij dochter Sions, uw God is Koning.”* Ik wil Uw Naam verkondigen mijn broederen, ik wil U prijzen in de gemeente. Dit zal ik betalen, deze vrijwillige gelofte wil ik U houden. Ik laat mij de mond niet stoppen, U HEERE, weet het. De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden, zij zullen de HEERE prijzen, die Hem zoeken; ulieder hart zal in eeuwigheid leven.

Zulk een gelofte te houden is volstrekt niet zwaar, al is het ook dat de duivel er spoedig bij is en denkt: ‘ik zal mij opmaken en hem al mogelijke hindernissen in de weg leggen en wel zorgen dat hij er spoedig spijt van heeft.’ Want wie werkelijk het heil in zijn verlorenheid gevonden heeft, die kent de grond waarin zulk een gelofte rust, en ondervindt ook dat hij niet anders kan dan deze gelofte houden. Wat de grond is, en wat hij betuigt en verkondigt, die zulk een gelofte aflegt? Hij betuigt en verkondigt niets anders, dan wat hij ondervonden heeft in al zijn nood, in al zijn verlorenheid, in zijn hoogste aanvechtingen, wat hij ook dagelijks van de HEERE ondervindt en met Jona te verstaan geeft met deze woorden: “Het heil is des Heeren.” Een ellendig mens, dood in zonden, onderworpen aan de verdoemenis, slaaf van de zonden, een vijand van God en zijn naaste, onbekwaam tot al goeds, tot al boosheid geneigd,

verkeerd, verdraaid, en met een hart waaruit allerlei gruwel opkomt, heeft een almachtige genade nodig, een genade aan welke niets in de weg staan kan en verhinderen dat zij hem levend maakt, hem bekeert, rechtvaardigt, reinigt, heiligt, hem de eeuwige zaligheid deelachtig en bewust maakt en bij de eeuwige zaligheid bewaart. Het heil, de verlossing, zelfs uit de verschrikkelijkste en wanhopigste toestand, is mogelijk gemaakt; is er en wordt waarlijk geschonken aan de arme en ellendige om het enige slachtoffer van Christus, ter wille van de grote barmhartigheid Gods. Dit heil, deze verlossing is nergens te vinden dan bij de HEERE en wordt door de HEERE alleen in al volkomenheid gewrocht.

Zalig bent u, mijn geliefden, die het ondervonden hebt en het met blijdschap belijdt: “Het heil is van de Heere!” Die het daarom ook enig en alleen bij de HEERE zoekt en het niet verwacht van de bergen en van de heuvelen, van de werken van enige wet en van al andere dampen, waardoor zij betoverd worden, die naar het vlees wandelen. Wie het van de HEERE geleerd heeft, dat *het heil van de Heere is*, die schrijft de dood op al het andere. En wat hij in het vlees leeft, leeft hij slechts in het geloof van de Zoon van God. Laat ons er ons in verheugen dat het heil van de Heere is. Want alleen zó is de bewaring van de dood en de verlossing van al kwaad, alleen zó de eeuwige zaligheid zeker voor het volk dat Hij tot zijn zaligheid geroepen, dat Hij zichzelf tot roem van Zijn Naam geschapen heeft. O, wat zal het zijn, als dit heil, waarvan wij hier de eerstelingen inoogsten, ons ten volle zal geopenbaard zijn in het eeuwige licht van Zijn heerlijkheid!

Daarom nog een weinig geduld onder de last; spoedig zijn wij hoog boven zonde, nood en alle lijden uit, om tezamen eeuwig en ongestoord te juichen: *Uw Naam alleen de eer, Gij alleen hebt alles goed gemaakt, wat wij bedorven hebben. Amen.*

VIERDE PREEK
over het tweede Hoofdstuk van de Profeet Jona, vers 10

Gehouden de 16den Juli 1848.

Gezongen: Psalm 119: 40 en 42;
Psalm 146: 4.

Nu zult u uit het Woord Gods graag willen horen, mijn geliefden, hoe Jona aan land is gekomen. Dit te horen is dan ook hartverheffend. Want de een moet het tot troost dienen, dat hij er van verzekerd wordt zelf ook aan land te zijn gekomen, de ander, dat er voor hem ook nog te hopen valt, dat hij ook te eniger tijd nog uit de stormvloeden en uit de hel te voorschijn gebracht zal worden, om zijn God eeuwig te loven, al is het ook dat nu alles hem nog van het geloof en de hoop wil beroven. Daarom wil ik dit onderwerp zeer graag met u behandelen.

Ter inleiding wijs ik u daarom op de volgende uitspraak uit de mond van de Heere: “Mijn hand heeft al deze dingen gemaakt, spreekt de HEERE, “maar op deze zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft.” Twee voorbeelden uit de Heilige Schrift, het een van een vrouw, het andere van een man mogen u tot bewijs dienen, hoe dierbaar dit woord van de Heere is.

* Mirjam de zuster van Mozes en Aäron, overigens een profetes, had in haar ijver voor de wet van de werken, van de zonde en des doods, gesproken tegen Mozes, omdat hij een Cushietische ter vrouw had genomen. Toen Mirjam dit deed, stond zij echter op tegen de Wet der vrijheid, tegen de wet van de Geest des levens in Christus Jezus, en zij had daarbij Aäron op haar hand. Daarom ontstak de toorn van de Heere tegen haar, de genade van Christus week van de tabernakel, en Mirjam stond daar geslagen met de verschrikkelijkste van alle plagen, met melaatsheid, zodat zij melaats was, wit als sneeuw. Mozes, die uit ondervinding wist, wat men ondergaat, als men zich niet, zoals men is, overgeeft aan de genade van Christus, riep en sprak: “O, God, heel haar toch!” En de HEERE wilde haar helen. Maar toch moest Mirjam het in de grond ervaren dat de HEERE ziet op de ellendige; daarom moest zij, geoordeeld door haar wet, waarvoor zij had geijverd, zeven dagen buiten de legerplaats gesloten blijven, Zo als Jona drie dagen was besloten in de buik van de vis. In deze zeven dagen moest zij het leren, in Gods sabbatsrust in te gaan als een melaatse. Zalig moest zij ongetwijfeld worden; daarom verreide het volk niet totdat Mirjam aangenomen werd, maar zij moest zalig worden als een melaatse, als een ellendige, als een, ja, hoe moet ik haar noemen? De wet, Aäron zelf spreekt het het best uit, hoe zij zalig heeft moeten worden: “als een dode”, zegt hij, “van wiens vlees, als hij uit zijns moeders lichaam uitgaat, de helft wel verteerd is.” (Numeri 12:1-16).

* Saulus, (later heette hij Paulus, dat is in het Nederlands: één die weinig, gering is) een geleerde in de Schrift, zoals er na hem geen geweest is, had zich ook in zijn ijver voor Mozes, in zijn ijver voor de wet van de werken, van zonde en des doods, gekant tegen de wet van de genade. De gemeente van de Heere was in zijn ogen een Cushietische, die men verbannen of doden moest. En terwijl hij zo ijverde voor de wet, deed hij toch niets anders dan ook woeden tegen Mozes, die gezegd heeft: “Een Profeet uit het midden uwer broederen, gelijk mij, zal u de HEERE verwekken, Dien zult gij horen.” En hij woedde ook tegen de wet zelf, welke doel juist deze profeet, Jezus van Nazareth, was. Nadat hij echter door de HEERE was ter aarde geworpen en met blindheid geslagen, ging het hem als Mirjam en als Jona; drie dagen was hij, dat hij niet zag en at niet en dronk niet. En weet u, hoe hij zichzelf in deze drie dagen heeft

keren kennen? O, hoe liefelijk en troostrijk is de belijdenis, die hij met betrekking tot zichzelf beleden heeft. Hoort, waarmee hij zichzelf vergelijkt, als hij de Korintiërs wil leren, dat Jezus is opgestaan van de doden en na Zijn opstanding is gezien door Zijn jongeren: “En ten laatste van al is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien.” Wat hij met deze woorden “een ontijdig geborene bedoelt? Hij dacht aan Mirjam. “Toen onze Heere Jezus Christus mij verscheen,” wil hij zeggen, en ik de wet van Zijn genade leerde kennen, “toen was ik als een dode, van wiens vlees als hij uit Zijn moeders lichaam uitgaat, de helft wel verteerd is.” Deze twee voorbeelden ter inleiding om te zien hoe ellendig de ellendigen zijn, die de HEERE aanziet, en hoe zij er uitzien als zij behouden aan land komen. Nu willen wij het van Jona zelf nog van naderbij bezien.

Wij lezen in het boek Jona, hoofdstuk 2 vers 10 de volgende woorden:
De HEERE nu sprak tot de vis, en hij spuwde Jona uit op het droge.

Zo is dan het gebed van Jona tot de God zijns levens niet vergeefs geweest. En zijn geschiedenis is een nieuw bewijs van de waarheid, die de diep bekommerde Hanna, gered uit de nood van haar ziel, in haar loflied uitsprak: “Hij doodt, en maakt levend. Hij doet ter hel nederdalen en Hij doet weer opkomen.”

Jona's gebed in de buik van de vis was van de HEERE, en de verhoring van zijn gebed was reeds bereid nog vóór dat Jona geboren was. Het is een zeker bewijs van leven, een bewijs dat de diep bekommerde ziel haar bede, die zij van de HEERE bidt, ook verkrijgen zal, als zij eenmaal begint te schreien, te kermen en te stenen, begint te worstelen en te klagen, te roepen zonder ophouden: “Laat mij leven, opdat ik U love; wat hebt Gij aan mijn dood?” Als de nood zo erg is dat men het wel voor zeker houden moet, hier is in eeuwigheid geen redding mogelijk, indien de HEERE het niet doet, dan zal de HEERE spoedig de gelofte in het hart leggen: ‘Ja, indien U mij nog uit deze nood wilt redden (wat ik wel voor onmogelijk houd, want hoe zou zulk een volstrekt onrechtvaardige gelijk ik ben, bij zulk een rechtvaardige en heilig God, zoals U bent, langer vertoeven) indien U mij echter toch nog uit deze mijn hel opnieuw wilt te voorschijn brengen, dan zult U mijn leven lang en in eeuwigheid mijn God zijn.’

Het moet met al ellendigen, die ten slotte alleen in de heerlijkheid Gods, in de heerlijkheid van de behoudenis door Hem, heerlijkheid zien, eerst zover komen, dat zij belijden: ‘het is met mij volstrekt gedaan, het heil is van de Heere.’ Zover brengt de HEERE het echter met hen, opdat zij Zijn heerlijkheid en zaligheid voor eeuwig deelachtig zijn mogen en in Gods wegen blijven, hoe verkeerd en verdraaid zij in zichzelf ook zijn. Want zullen wij in waarheid geleerd hebben dat het heil niet uit ons, niet uit het vlees, niet uit ons gewillig zijn of lopen, maar van de ontfermende God is, dan zullen wij het eerst wel vanwege onze grote en verschrikkelijke nood, geheel hebben moeten opgeven ons heil nog van ergens elders te verwachten. Dan is het ons gegaan gelijk Jona, terwijl hij in het ingewand van de vis was, dat is in de macht van dood en hel lag, was er geen behoudenis meer mogelijk dan alleen door diezelfde God wiens baren en golven over hem heen gingen. Maar deze God verlost ten slotte ook heel wonderbaarlijk. Dat doet Hij om Zijns lieven Zoons wil, die gezegd heeft: “Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten.” En opnieuw sprak Hij: “Gij hebt Mij de paden des levens bekend gemaakt.”

Hij, die de broederen in alles gelijk gemaakt werd, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hogepriester zou zijn om de zonde van Zijn volk te verzoenen, die in alles verzocht werd gelijk als ook wij, leerde het in de dagen Zijns vleses, uit de geschiedenis van Jona, dat Hij voor Zijn arm en ellendig volk drie dagen en drie nachten in het hart van de van God

vervloekte aarde moest liggen als een vloek en als zonde, als een prooi van de dood en de hel, en dat Hij al die ververschrikkelijke aanvechtingen voor ons zou hebben door te maken. Hij wist echter, dat Hij het doen zou voor het uitverkoren volk, dat zich bevond in de macht van de zonde en de dood. Hij wist ook dat het de wil van de Vader was, dat door Zijn verslonden-zijn door de hel, de hel en de dood zelf moesten verslonden worden tot overwinning. Dat Zijn arme volk, die in de banden van de dood en van de hel lagen, voor eeuwig verlost werden; - daarom sprak Hij door de eeuwige Geest tot de Vader: "Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten." Als wilde Hij zeggen: "U weet het, dat Ik naar Uw wil om de ellendigen te verlossen ter hel vaar; daarom zult Gij midden in de hel Mijn ziel wel bewaren. Daarom betrouw Ik ook op U, dat, hoewel Ik zelfs de weg niet weet om uit die macht en banden van de dood weer los te komen, U toch het pad des levens Mij dan zult bekend maken, opdat Ik Mijn verlost, die daar liggen in de schaduw en banden van de dood met Mij zal mogen optrekken.

En dit: "Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten", en "Gij hebt Mij de paden des levens bekend gemaakt" legt Hij door Zijn Geest binnen in het hart van al de Zijnen, die met Zijn dierbaar bloed zijn gekocht, zodat zij ook dit geloof verkrijgen, om het in Hem, het met de overwinning gekroonde Hoofd, - hoewel ook met vreze en beven, midden in het ingewand van de hel - uit te spreken: "Gij zult mijn ziel niet verlaten, nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid weer aanschouwen." Want dan kunnen zij ook niet anders dan een begin maken met roepen tot de HEERE. En krijgt men dan, als men al hoop op verlossing heeft opgegeven, de HEERE weer in het oog, dan is het ook de HEERE alleen, in wie men de weg ten leven, de uitgang uit deze macht van de banden van de dood ziet. En terwijl men het gewaar wordt, dat het heil alleen van de Heere is, ervaart men ook hetzelfde wat Jona ervoer: "De HEERE sprak tot de vis."

Kan het monster, dat in het geheel geen orgaan voor de stem Gods schijnt te hebben, desondanks de stem van God vernemen? O zeker, evengoed als een hond de stem van zijn baas vernemen en zijn wil verstaan kan, evengoed kan het zeemonster de stem van zijn Schepper vernemen en Zijn wil verstaan. Prachtig luidt de vertaling van de Zühricher Bijbel: "Daarna heeft de HEERE de vis geboden." Dit 'daarna' geeft het einde van de strijd en van het lijden, dat Jona geleden had, te verstaan, het einde van zijn worsteling, van zijn versagen, van zijn naamloze angst, van zijn radeloosheid, ja, van de vertwijfeling waarin hij geweest was toen het water van de toorn bij hem gestegen was tot aan de ziel. Dit 'daarna' is als een lichtstraal in de duisternis tot troost van al aangevochtenen. Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in alle eeuwigheid. Zo moeten dan - als er strijd is en lijden, als nood, als angst, als radeloosheid en vertwijfeling zich torenhoog opstapelen, en de leden als samengebonden liggen in de macht van de hel, zodat de ellendige in de buik van zijn nood gekromd ligt en er dan (waar nu al uitzicht op behoudenis is verdwenen) een hulpgeroep komt tot de Almachtige God, die toch midden in de toorn van de ontfermens gedenken kan - terstond deuren en grendels losspringen, de duivel moet terstond zijn prooi teruggeven, de hel haar buit loslaten, en een door Satan gebonden dochter Abrahams moet weer recht gaan, in de gezondheid die haar Verlosser uitwerkte, Wiens handoplegging nog een heel andere macht heeft om te genezen dan de macht van de hele hel om te vernietigen. En als Hij de zonden vergeven heeft, wie zal dan nog zonden kunnen verwijten?

Geen zeemonster, geen hel, geen dood, geen gebonden zijn in zonde, heeft meer macht of kracht als de HEERE spreekt: "Laat mijn gevangenen los." De hel moet barsten of teruggeven. Dit behoorde ons voor altijd goedsmoeds te maken en ons een vrolijk en vergenoegd leven te doen leiden, nu wij weten, dat het de hel zeer kwalijk bekomt, als zij de

ellendigen Gods heeft ingeslokt. Zij, die met het bloed van Christus voor eeuwig gekocht zijn, deugen nu eenmaal niet in de buik van de hel. De hel denkt wel een goede vangst aan hen te hebben, maar zij kan de levende Heiland zó slecht in haar buik verdragen, dat zij toch, hoewel ook de zondaar wel naar haar smaak zou zijn, vanwege een losgekochte zondaar meer doodsangst in het lichaam zal hebben, dan de ellendige zelf. En begint deze eenmaal te roepen en te belijden: “het heil is van de Heere”, dan wordt ze tot de dood toe benauwd. En spreekt Hij, Wiens Naam is: “Hun Verlosser is sterk,” en: “Geef terug uw prooi”, dan kromt de machtige Leviathan zich terstond aan Zijn voeten, smeekt voor zichzelf het leven, en spuwt de met God worstelende uit, zij het ook met tegenzin en sterk verzet. Maar hij moet!. Want het Woord heeft geklonken: “Ik zal ze verlossen uit de hel; Ik zal ze behouden van de dood; dood, Ik zal U een vergif, - hel, Ik zal U een pestilentie zijn.”

Maar wat zeg ik: “hij spuwt hem uit?” Ja zeker. Zo lezen wij: “En hij (de vis) spuwde Jona uit op het droge.”

Zo vernemen wij dan hoe Jona aan land gekomen is, namelijk zoals Mirjam (dat is, in het Nederlands: ‘haar weerspanning’) aangenomen werd in het legerkamp Gods; zij werd aangenomen *alsof haar vader haar in het aangezicht had gespuwd*; wat wel de uiterste smaad is. Jona was er aan toe zoals Paulus er aan toe was, toen hem de HEERE verschenen was. Jona, Mirjam en Paulus, en al die behoren tot het hoopje van de heiligen Gods, komen aan land, als een doodgeboren kind. Ik moge het herhalen, als een doodgeboren kind, welks vlees, als het uit zijn moeders lichaam voortkomt, al voor de helft verteerd is. Jona kwam aan land als een uitgespuwde, als een uitbraaksel van de hel. Hoe verschilde deze Jona van de vroegere! Vroeger was hij vet en sterk, vroeger kon hij zo heilig, zo plechtstatig daar heengaan. Hij kon wandelen met het hoofd in de wolken. Hoe mooi waren vroeger zijn klederen; gouden schellen van heiligheid kon hij dragen aan de zoom van zijn rok, zodat allen het geluid hoorden en van hem zeiden: “daar gaat hij, daar komt hij.” Maar ach, hoe zag hij er nu uit: had hij nog gestalte of heerlijkheid? Indien het Joodse volk hem in deze toestand gezien had, zij zouden zeker alle samen gevraagd hebben: “Is dat Jona, is dat een profeet Gods, is dat een Christen?” Weg was al zijn sieraad, al zijn heerlijkheid. Hoe was hij zo gans veranderd in drie dagen en drie nachten! Zijn gestalte was vervallen en als van de mot verteerd, uitgeteerd en vermagerd door het vaste en door de angst van de dood kwam hij te voorschijn. Hij zag er uit als een die uit het graf gekomen was. Al zijn kleren, de gans heilige profeet was één en al slijk en speeksel, en bovendien overstort door een grote watergolf waarmee de hel hem had uitgeworpen. Zo zag hij er dus erger uit dan ooit tevoren, treuriger was hij dan vroeger, ellendiger en hulpelozer, onreiner en meer bevlekt, dan toen hij voor de eerste keer bekeerd werd. Ach, hij kon van schaamte en schande geen mond opendoen. Hij was als een kale onvruchtbare boom, tweemaal verstorven en ontworteld. Wat Paulus zegt van een weduwe *die in wellusten leeft, dat zij levende dood is*, dat moest hij tot zijn beschaming van zichzelf belijden. Dat iemand voordat hij bekeerd wordt dood ligt in zonden en misdaden, dat zo iemand gelegen heeft in de strikken van de dood en van de hel is nu eenmaal niet anders. Maar dat een wedergeborene, een bekeerde zó ver van de rots wordt weggeslagen, dat hij neerstort in een diepte, die hij tevoren nooit gekend heeft, ja, dat hij geraakt in de buik van de hel en zich als een gebondene van Satan niet roeren noch bewegen, zichzelf met al zijn doen en willen, hoe graag hij het ook zou willen, niet meer behouden kan, - dat is toch wel tot zijn uiterste smaad en schande.

Jona kwam dus aan land als een uitgespuwde, als een uitbraaksel van de hel; zijn heiligheid had hij in de hel moeten laten en hij lag daar op het droge als louter speeksel en slijk. De hel heeft hem niet willen vrijlaten, maar zij moest wel. Want het gebod des levens was gekomen

bij het gebed van de ellendigen. Daarom stiet zij hem uit, maar wierp daarbij ten slotte nog al haar zwadder over hem heen. Daar lag hij toen als een ontijdig geborene, niet waard om een mens te heten. Als een jong van een hinde, uit de baarmoeder daar neergeworpen, verlaten van haar die het baarde. Als een hulpeloos kind, dat niet weet wat te beginnen; - maar nee, een kind denkt niet - hij lag daar, als een wijze, een verstandige, een denkend man, een man die God kende, die met de HEERE, met de engelen had verkeer, die verlicht was, die de Geest Gods had ontvangen, - en deze denkende man was overstort en overdekt met al slijk uit de afgrond, zodat hij zich voor de mensen moest schamen en uit de voeten maken, met het volstrekte gevoel: 'ik ben het niet waard, dat men mij aanneemt, dat ik hun hulp inroep', zoals de ellendigste bedelaar het niet behoeft te doen. Waar hij ook mocht komen, moest hij zijn kleren uittrekken, naakt staan en blij zijn als men hem in liefde tegenkwam met een weinig water om zich te reinigen en met een kleed om zich te bedekken.

Ik zou de gesprekken hebben willen horen, die hij met vrome en goddelozen, met rijken en armen van geest, met huichelaars en met oprechten, met ketters en dwalenden, met hoge heiligen en met kleine kinderen in de genade, gehouden moet hebben, nadat hij zo wonderlijk verlost was uit de muil van de dood. Gehoord zou ik willen hebben zijn getuigenis omtrent zichzelf en omtrent de genade van Jezus. Ook de antwoorden die hij de mensen gegeven moet hebben, toen hij zo verschrikkelijk misvormd voor het eerst weer mensen zag. Zij hebben hem natuurlijk gevraagd: *hoe heet u, en waar komt u vandaan en waardoor bent u zo toegetakeld?* En dan heeft hij de gehele waarheid moeten zeggen, ook moeten belijden, hoe hij heilig had willen zijn, maar hoe hij daarbij had gezondigd, hoe hij dus niet meer heilig was, maar God alleen - en dat hij dus nu juist waarlijk heilig was, hoe hij er ook uitzag, omdat het heil is van de Heere.

Mijn geliefden! Ik heb u meegedeeld hoe Jona aan land gekomen is. Hij is aan land gekomen als een uitbraaksel van de hel. Jona is er zeer gelukkig aan toe geweest dat hij overboord geworpen en voor een tijd door de hel is ingeslokt. Want het is immers beter voor een tijd dan eeuwig. Hij is er zeer gelukkig aan toe geweest dat het hem is getoond, hoe geen vlees, ook niet dat van een profeet Gods, zich wil buigen onder het woord van de genade. Want in die weg is hij met de zalige heerschappij van de genade bekend en onder deze heerschappij geborgen. Hoe verschrikkelijk het hem ook in de hel van die vis geweest is, hij heeft het toch nu en dan nog goed gehad in die hel. Want midden in zijn angst riep hij het eenmaal uit: "nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen." En zo heeft hij dan ook juist in alle angst en benauwdheid de Geest van de gebeds, van het onuitsprekelijk zuchten tot God rijkelijk ontvangen en heeft hij het geleerd en ervaren dat de genade haar troon heeft opgericht midden in onze verlorenheid. Het is ook een groot geluk voor hem geweest, dat hij zo hard uitgestoten en met allerlei slijk overstort aan land gekomen is. Want deze smaad en schande heeft hij zijn leven lang niet meer kunnen vergeten; uit was het met zijn roem, en de eer was aan God.

Hij was echter ook gelukkig dat hij zo aan land kwam als hij aan land kwam; namelijk, dat het geschiedde op het bevel van de Heere tot de vis. Want zo heeft hij geleerd dat wij, wie wij ook zijn, tot onze zaligheid niets kunnen bijdragen. Van nu af was hij de rechte man om te prediken: de HEERE alleen doet het, God alleen maakt zalig, uit vrijmachtig welbehagen, maar wij willen Zijn zaligheid nooit en nimmer, en gaan met onze raad altijd dwars tegen Hem in.

Maar niet om Jona's wil alleen is het geschreven dat hij aan land gekomen is als een

uitbraaksel van de hel, maar ook om onzentwil. Wie meent dat na zijn bekering zijn zaligheid afhangt van zijn eigen heiligheid en goede werken, late zulke hoogmoed los. En wie meent dat hij met God beginnen kan wat hij wil en lopen zoals hij wil omdat God hem toch zalig maken moet, die wete dat er daarboven Eén is die sterker is dan hij.

Maar wie ligt in de hel van de nood, van de zonde en van de aanvechting, die versta het, dat de God, die Jona uit de buik van de vis verlost heeft, nog leeft, en dat Hij het roepen wel hoort en zelfs al vrijheid geeft om in die hel te bidden: “Verlos mij van bloedschulden o God, gij God mijns heils”, en om het, zij het dan ook in een schreeuw van de onmacht, uit te roepen: “Nochtans zal ik U loven; verblijd u niet over mij, o mijn vijandin: wanneer ik gevallen ben zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de HEERE een licht zijn. Ik zal des Heeren gramschap dragen. Want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijn twist twistte, en mijn recht uitvoere. Hij zal mij uitbrengen aan het licht; ik zal mijn lust zien aan Zijn gerechtigheid.”

En u die verstaat, wat het is, om als een uitbraaksel van de hel aan land te zijn gekomen, laat u, doordat de duivel u gedurig aan eigen roem wil doen vasthouden, de roem van de almachtige genade niet ontnemen, die zich aan onze dood niet stoort maar genadig is omdat zij genadig is.

Gode en het Lam zij de roem van onze zaligheid nu en tot in van de eeuwigheid. Amen.

VIJFDE PREEK

over het derde Hoofdstuk van de Profeet Jona

Gehouden 23 Juli 1848.

Gezongen: Lied 60: 79;
Lied 62: 23;
Lied 81: 8.

Wat ook het menselijk verstand inbrengt tegen de eeuwige waarheid, dat de mens met zijn willen en lopen niets tot stand brengt, dat men alleen aan de hand van de genade bekwaam is tot al goed werk, in zichzelf daartoe echter geheel onbekwaam is en blijft - het verstand zal toch altijd weer te schande moeten worden en God zal gelijk blijven hebben in al Zijn woorden. Het blijft bij wat de profeet Jeremia betuigt heeft: "Ik weet, o HEERE, dat bij de mens zijn weg niet is; het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte." Iedere poging van de menselijke wil om zijn leven en zijn weg in eigen hand te houden, zal niets anders uitwerken, dan dat zij de oude waarheid te klaarder in het licht stelt, dat de HEERE alles doet om Zijns Zelfs wil, en de mens wel zijn weg overdenkt, maar de HEERE zijn gang bestuur. Gelukkig hij, die de wet zijns Gods hogelijk eert en zichzelf heeft weggeworpen voor die heilige wet, voor het heilig, rechtvaardig en wonderlijk schoon gebod Zijns Gods. Want met het oog op de wet Gods moet het komen tot de belijdenis die ook de apostel Paulus met betrekking tot zichzelf aflegt: "Het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade dat ik niet wil, dát doe ik" (Romeinen 7: 19). Zo lang als de wereld bestaat, zijn dit echter sinds de overtreding van Adam, de zonden van de mensen waarmee zij de HEERE vermoeien, dat zij altijd weer wijzer hebben willen zijn dan God. En dat een ieder van mening is, als ik het doen niet overzien, niet in de hand houden kan, als het niet zó gebeurt dat ik het als goed kan beoordelen, dan kan het doen ook niet goed zijn. Als ik niet werk, dan werkt God ook niet; als ik niets doe, dan is er en wordt er niets gedaan. Men bouwe echter met zijn verstand in dienst van de wet zo hoog men wil om zich een naam te maken, God de HEERE zal uit die bouw een Babel doen worden, zodat ten slotte de een de ander niet verstaat en zij elkaar afmatten, elkaar bijten en vereten totdat men elkaar verteerd heeft." Hoe ook miskend, zij zal staan blijven - de heilige waarheid dat men zich met zijn werken van enige wet dood werkt, en dat men leven heeft, in en uitgang alleen aan de hand van de genade. Zij zal staan blijven, de heilige waarheid: "Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus in goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zou gewandeld hebben." (Griekse vertaling) Men noeme deze waarheid smadelijk en lijdelijk Christendom; dat lijdelijke Christendom alleen werpt vrucht af die blijft en is het enige dat werkzaam is tot het leven, omdat het in God staat en werkt; - terwijl een zogenaamd werkzaam Christendom slechts de dood vrucht draagt omdat het buiten God omgaat. In de nieuwe schepping, in de schepping van de genade, in de schepping die in Christus Jezus is, heeft de mens, heeft vlees in 't geheel niets meer te betekenen; God doet daar alles om Zijns Naams wil, en werkt en scheidt in en door de mens. Daar alleen gaat het dan ook heerlijk toe; daarbij moge dan de mens altijd weer wat anders in de zin en in het hoofd hebben, ook wel allerlei andere overleggingen, wegen en gedachten in het hart omdragen dan die welke God

heeft, het gaat toch goed, Ja, het gaat alleen goed waar de Geest in de raderen is.

Het derde hoofdstuk van de profeet Jona geeft ons daarvan overvloedig bewijs, en bovendien kan het uiteenzetten van de bedoeling en de mening van de Heilige Geest slechts dienen tot verheerlijking Gods en tot troost van de armen. Het derde hoofdstuk nu van de profeet Jona luidt als volgt:

- 1. En het woord van de Heere geschiedde ten andere male tot Jona, zeggende:*
- 2. Maak u op, ga naar de grote stad Ninevé. En predik tegen haar de prediking, die Ik tot u spreek.*
- 3. Toen maakte zich Jona op, en ging naar Ninevé, naar het woord van de Heere. Ninevé nu was een grote stad Gods, van drie dagreizen.*
- 4. En Jona begon in de stad te gaan, één dagreis. En hij predikte, en zeide: Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.*
- 5. En de lieden van Ninevé geloofden aan God. En zij riepen een vaste uit, en bekleedden zich met zakken, van hun grootste af tot hun kleinste toe.*
- 6. Want dit woord geraakte tot de koning van Ninevé, en hij stond op van zijn troon, en deed zijn heerlijk overkleed van zich. En hij bedekte zich met een zak, en zat neder in de as.*
- 7. En hij liet uitroepen, en men sprak te Ninevé, uit bevel van de konings en van Zijn groten, zeggende: Laat mens noch beest, rund noch schaap, iets smaken; laat ze niet weiden, noch water drinken;*
- 8. Maar mens en beest zullen met zakken bedekt zijn, en zullen sterk tot God roepen, en zij zullen zich bekeren, een iegelijk van zijn bozen weg, en van het geweld, dat in hun handen is.*
- 9. Wie weet, God mocht Zich wenden, en berouw hebben. En Hij mocht Zich wenden van de hittigheid Zijns toorns, dat wij niet vergingen.*
- 10. En God zag hun werken, dat zij zich bekeerden van hun bozen weg. En het berouwde God over het kwaad, dat Hij gesproken had hun te zullen doen, en Hij deed het niet.*

Naar aanleiding van dit hoofdstuk letten wij op:

1ste Gods herhaald bevel aan Jona.

2e Jona's gang en verkondiging naar de wil van God.

3e De vrucht van de verkondiging.

1. Gods herhaald bevel aan Jona.

“En het woord van de Heere geschiedde ten andere mate tot Jona, zeggende: “Maak u op, ga naar de grote stad Ninevé. En predik tegen haar de prediking, die Ik tot u spreek.”

U hoort het, mijn geliefden, het woord van de Heere geschiedde ten andere maal tot Jona. Hetzelfde woord kwam tot hem, dat vroeger tot hem gekomen was. De Raad Gods moet door ons uitgediend, Zijn wil door ons gedaan; Zijn bevel hebben wij op te volgen, Zijn Wet te vervullen. Jona had eerst naar het vlees geoordeeld en het vlees onderwerpt zich van de wet Gods niet; dat kan het ook niet. Want het doen van de wil van God moet geestelijk worden verstaan. Jona had tevoren gedacht, wat zal het helpen of ik predik, God is tenslotte toch te goed om te doen hetgeen waarmee Hij dreigt. Toen had hij niet gedacht aan het middel waardoor die goedheid wordt verheerlijkt, niet gedacht aan de kracht en de uitwerking van dat middel. Hij had de zaak Gods beoordeeld naar de overleggingen van het vlees, niet naar de regelmaat en de macht van het Woord.

Wat had het hem nu echter geholpen, dat hij God zo had tegengestaan? Ten slotte moet hij nu

toch doen wat God wil en beveelt. Zijn hele verstand is hem tot niets nut geweest, dan dat hij zelf in de uiterste nood en in gevaar van lichaam en ziel geraakte. Hoe velerlei nood, verschrikkelijke angst en verdriet zou hij zichzelf bespaard hebben, als hij terstond aan het bevel van God gehoorzaam was geweest, toen dit bevel voor de eerste keer tot hem kwam. Het is waarlijk geen klein bewijs van de genade en de lankmoedigheid Gods dat God hem in al nood bewaard, genadiglijk daaruit verlost had, en nu voor de tweede keer met zijn bevel tot hem kwam. Aan veel andere was die genade niet ten deel gevallen. De Israëlieten bijvoorbeeld die door een hoge Hand uit Egypte waren uitgeleid, vielen al vanwege hun ongehoorzaamheid in de woestijn. Maar nu heeft God Jona niet laten varen, hem om zijn zonde en weerspanningheid niet naar verdienste gestraft; veelmeer is Hij opnieuw tot hem gekomen, toen hij daar als een uitgespuwde en als een uitbraaksel van de hel op de oever lag en heeft hem bevolen: “maak u op, sta op, ga!”

Moeten wij daaruit niet leren, dat al ons verzet tegen het woord van de genade ons niets baat? Wij kennen ze best de geboden, de wetten en inzettingen Gods. Wij weten het heel goed dat alles ten slotte daarop doelt en daarop uitloopt dat wij God te kennen, Hem alleen te dienen, Hem lief te hebben en te vrezen hebben. Wij weten best wat goede werken zijn, namelijk dat wij met onze naaste moeten omgaan zoals God met ons. Dit verstand gaf God ons, dat wij weten dat het geloof alleen het enige, hoogste en beste goede werk is, dat dit is het goede werk van al goede werken dat de hoge God alleen behagen kan; ook dit is ons niet verborgen dat God almachtig is, en dat wij niet over hem te meesteren maar hem te gehoorzamen hebben als Hij komt met Zijn Woord. Bovendien ervaren wij het dagelijks dat wij met al ons kennen van goed en kwaad ten slotte toch niet weten wat goed of kwaad is in de ogen Gods. Zijn wij nu echter, omdat wij deze ervaring en kennis hebben, niet zeer dwaas, en strafbaar voor God, omdat wij ons aanmatigen Hem te willen voorschrijven hoe wij gaan, staan en liggen, hoe wij Hem vrezen, Hem dienen en gehoorzamen moeten, hoe wij vroom en bekwaam ten goede, rechtvaardig en heilig zijn kunnen. Wij weten het toch dat wij aan Zijn woord ons te houden, dat alleen maar te geloven hebben en het aan Hem over te laten, wat daarvan de gevolgen zullen zijn. Wij kunnen het lang volhouden met het wringen en plooiën aan Gods woord en wet. Wij kunnen lang theologiseren, om ons van de wil van God en van Zijn bevel verre te houden, men zal echter in de rust Gods niet ingegaan zijn, in waarheid geen vrede bij God hebben, niet waarlijk een goed geweten voor God hebben, zo lang men half het Evangelie en half de wet, half de genade en half het werk aan de hand houdt. De heilige God handhaaft Zijn recht door Zijn Wet. Hij wil Zijn heilige wil gedaan hebben. En zo blijft ons niets over dan ons geheel, zoals wij zijn, toe te vertrouwen aan Zijn genade, opdat Hij zelf door de hand van de Geest het recht van Zijn Wet bij ons hebbe uitgewerkt, het doen van Zijn wil.

Jona zij ons zowel tot een waarschuwend als tot een vertroostend voorbeeld; tot een waarschuwend voorbeeld, opdat wij verstaan dat wij met al ons lopen, met al ons willen van het werk, met al onze waanwijsheid van de werken en van de zelfheiliging het tot niets anders brengen dan dat wij onszelf van de roebank in de zee, van de zee in de hel werken, en eindelijk daar nederliggen als een uitgespuwde, waar dan al onze moeite en onze zware arbeid, en al het stuklopen van onze voeten, ijdel en verloren moeite blijkt. Jona zij ons echter ook tot een vertroostend voorbeeld, dat wij namelijk vrucht genoeg dragen zullen, blijvende vrucht, als wij de oude doden man, de wet met haar werken prijs geven, en onszelf voor die wet beschouwen als doden, maar ons houden aan het Woord van de Zoon van de levende God. Dan is ons wel al werk uit de hand genomen, zodat wij het niet kunnen bezien, ook niets meer hebben, maar het schip op Gods genade moeten laten drijven, daar zal echter geen nood of gevaar bij zijn. Adam heeft het in zijn hand gehad, het hele leven, en toen ging het verloren; God heeft er voor gezorgd, dat wij het niet nu nog eens zou verliezen. Hij heeft het

alles, het hele leven en de Godzaligheid, het hele doen van Zijn wil in de hand van Christus gelegd, opdat wij, gedreven door Zijn Geest, in volslagen afhankelijkheid van Hem wandelen zoude, opdat daar voor ons een eeuwig volharde zou zijn.

Daarom heet het ook tot Jona: “Sta op, ga; uitbraaksel van de hel, sta op! Hoewel gij door het stoten en gooien wel verlamd zult zijn, ga in Mijn kracht, door Mijn Geest, in de grote stad Ninevé, dan kunt u eens zien of zulk een onbetekenende man en aardworm als u, die met uw kennis van goed en kwaad mij zozeer in de weg kwam, nu wat klaarspeelt, nu u gezien hebt, hoe slecht u Mijn weg hebt verstaan. Wilt u wat groots hebben voor zulk een grote stad, een groot woord van menselijke welsprekendheid of grote macht van het woord en een grote naam van heiligheid? Naar Ninevé zult u gaan, al dacht gij ook dat Samaria of Jeruzalem meer geschikt was voor u en voor Mij - en niets zult u daarbij in uw hand of in uw macht hebben, geen redevoring zelfs in uw mond. U hebt te gaan, zonder zelfs te weten wat u moet zeggen; als u daar zult gekomen zijn, zal Ik u de prediking in de mond leggen, en niet wat u wilt maar wat Ik wil, moet u daar verkondigen; predik tegen haar de prediking die Ik tot u spreek.”

Zo was Jona alles uit handen genomen. Waar hij had heen gewild is hij niet gekomen, en waar hij niet zijn wilde daar moest hij heen. Wat hij heeft willen verkondigen, heeft hij niet kunnen verkondigen, en wat hij niet had willen verkondigen, heeft hij moeten verkondigen. Dat is doorgaans de weg Gods. Wat u wilt zeggen en bij uzelf overlegt, daar komt niets van terecht, en waaraan u niet dacht, dat komt. Als u bidden wilt, komt er niets; ook niets, als u heilig wilt zijn en goede werken doen. Als u echter niet wilt, en wát u niet wilt, dat zal God u laten bidden; ook u *heilig doen zijn* en *werken laten doen* naar Zijn wil en welbehagen, zodat u er niets van zien zult. U zult alleen Gods genade ondervinden en Zijn trouw; ook zien wat Zijn woord uitwerkt, of het u bevalt of niet bevalt. Wat God heilig noemt, zult u Hem heilig laten zijn, en waar Hij u heen hebben wil, zult u wel heen komen.”

Horen wij maar wat volgt.

2° Jona's gang en verkondiging naar de wil van God.

“Toen maakte zich Jona op en ging naar Ninevé, naar het woord des Heeren. Ninevé nu was een grote stad Gods, van drie dagreizen. En Jona begon in de stad te gaan, één dagreis. En hij predikte, en zeide: Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.”

Jona heeft zeker niet anders gekund; God zal hem iedere andere weg hebben afgesneden. Men houdt zijn gelofte wel en is gehoorzaam, wanneer de HEERE iemand gehoorzaam maakt. En is dan ook geheel vrijwillig gebonden onder de wil van God, zodat men niet anders wil, ook al zou men anders kunnen, en niet anders kan, ook indien men anders wilde. Jona ging naar Ninevé, zoals Petrus later tot Cornelius ging, die eerst ook niet gewild had, maar gemeend had dat hij tot Zijn volk prediken moest; dat was immers vooral en alleen Gods volk, en het kon God nooit waarlijk ernst zijn, dat hij zou ingaan tot de onheilige heidenen. Maar God leerde hem wel wat anders; daarom zegt hij in zijn verantwoording tot de gelovigen uit de besnijdenis: “Wie was ik toch, die God kon weren!” Eveneens Jona: of die weg naar Ninevé hem vroeger al niet beviel, nu moest die hem wel bevallen, en hij is gehoorzaam geworden, sinds hij ondervonden had, dat hij met al zijn inbeelding van gehoorzaamheid een rebel geweest was tegen de wil van God.

Want zo is het nu eenmaal: zolang men bij de oude man, de Wet, leeft, wil men God steeds gehoorzaam zijn, en zoekt allerlei werk op om Hem deze gehoorzaamheid te bewijzen. Men komt ook steeds weer met zulke dode werken tot God en vraagt: “Heb ik dat niet goed gedaan, wilt Gij mij niet helpen, dat ik het meer en meer tot volkomenheid breng wat ik tot uw eer begonnen ben?” Moet men dan echter van God het antwoord horen: “Uw werken

deugen niet, zij zullen ook niet blijven. Ik heb u immers allang Mijn wil bekend gemaakt.” Maar dan wil men zich aan die wil van God juist niet onderwerpen en vlucht daarvoor weg en wil het niet weten dat eigen vroomheid de weg is, die iemand in zijn ogen goed dunkt, maar dat ten slotte dat alles wegen des doods zijn. Heeft men echter van God door Zijn trouwe verootmoediging geleerd dat al gehoorzaamheid, die wij voor gehoorzaamheid houden - (het is echter een gehoorzaamheid naar eigen keus -) louter Farizeïsme, eigennuttigheid en ongehoorzaamheid is, dan maakt men zich op en gaat als een ongehoorzame en desondanks vrijwillig de weg die God ons geboden heeft. Daar gaat men dan, maar men weet zelf niet hoe, de handen, de voeten, en het aangezicht bedekt met de bereidwilligheid van de Geest, en trekt een straat in, die men anders voor onheiligheid hield en nog voor onheilig zou willen houden, ware het verstand niet gevangen geleid onder de gehoorzaamheid van Christus, zodat de weg hierbij moet zijn, omdat God het zo wil en geboden heeft. Zo gaat dan ook Jona naar Ninevé, al zegt ook een heel volk, dat zichzelf heiligt, en bovendien ook zijn eigen hart. “Hoe profeet? U gaat naar een stad, die zo goddeloos is?” Maar welke stad of welke mens zou niet goddeloos zijn in de ogen van Hem, die een apostel van Zijn trouwe knecht Abraham heeft laten schrijven, dat hij een goddeloze was, en van Wiens engelen zelfs wordt getuigd: zie, onder Zijn knechten is er geen zonder gebrek, en in Zijn zendbode vindt Hij dwaasheid, hoe veel te meer bij hen die in lemen hutten wonen.

Als God in Zijn ontferming een mens aanziet in Zijn Christus, dan zal deze in de HEERE - zijn gerechtigheid voor God - rechtvaardig zijn, ook rondom heilig, maar zulk een mens is en blijft in zichzelf een goddeloze, en indien hij zich boven een moordenaar verheft, dan wordt hij een gruwel in de ogen van Hem, Die zich niet schaamt van de zondaren en aller verlorenen God te heten. Of was Ninevé goddelozer dan Jeruzalem en Samaria? In de dag van het laatste oordeel zal het blijken wat goddelozer was, Ninevé of Parijs of Elberfeld.

Zoveel is zeker, dat de Heere Zelf gezegd heeft dat de mannen van Ninevé, omdat zij zich op de prediking van Jona bekeerden, het gericht beter zullen doorstaan dan Jeruzalem, en het is opmerkelijk genoeg dat het van diezelfde stad, waarvan de Heere Zelf zegt: “Hunlieder boosheid is opgeklommen voor Mijn aangezicht”, in onze tekst heet: “Ninevé nu was een grote stad Gods”, en dat er bij staat, om goed te doen uitkomen hoe grote stad Gods zij was: “van drie dagreizen.” Of de duivel er al in regeerde, zij bleef desondanks een stad Gods. Want de aarde is van de Heere, mitsgaders haar volheid. En hoewel zij groot was in goddeloosheid, zo was zij, juist omdat zij een stad Gods was, te meer een voorwerp, waaraan de almachtige genade zich kon verheerlijken. Onze grote God en Zaligmaker, die zich niet schaamt diegenen broeders te noemen, die heus wel een andere naam verdienden, schaamt zich ook niet, een stad de Zijnen te noemen, ook dan nog als Hij haar vanwege haar goddeloosheid moet omkeren. Daar is Hem niets te goddeloos als Hij Zich ontfermen wil, en Hij maakt de wonderen van Zijn zaligheid heel veel, juist daar waar niets is en alles verloren is.

En hoe heerlijk wordt nu hier Gods wil volvoerd juist door één, die van zichzelf niets beters wist te zeggen dan dat hij een ongehoorzame en weerspannige was geweest. Hoe heerlijk wordt Gods wil volvoerd juist door iemand die zich nu tot alles onmachtig en onbekwaam gevoeld! Daar staan zijn voeten in de poorten van deze grote stad Gods. Hoe wonderlijk moet het hem te moede zijn geweest. Hij heeft zich misschien wel vergeleken met een van die dat weggeleid en geslacht wordt tot nut van andere, en hij moest zichzelf voorkomen als een instrument in Gods hand, dat, indien de bekwame hand van de meesters het niet opneemt en er het haar ook doet, geluid noch stem van zich geeft.

Wat moet Jona prediken, nu hij die grote stad is ingegaan? Hij had wel bijna in onmacht kunnen vallen bij de aanblik van een zo groot aantal mensen en zielen! Maar de HEERE had

hem gezegd: “Predik tegen haar de prediking die Ik tot u spreek”, en hij moest de waarheid van de belofte ervaren: “Doe uw mond wijd open, en Ik zal die vervullen.” Jona begint een derde gedeelte van de stad te doorwandelen, en - de HEERE opent hem de mond: “Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.” Het woord is zijn mond uit, van zijn tong af, en als een bom slaat het in onder het volk, als een onweer, zodat alles begint te sidderen en te beven.

Deze prediking is niet voortgebracht door de wil eens mensen. Met innerlijk verzet sprak hij het woord “omgekeerd worden” uit. Want het stormde daarbij in zijn ziel: “daar komt toch niets van.” En dat beslissende tijdperk van veertig dagen: alleen God kon het hem ingeven, zulk een tijd te bepalen.

Moeten wij dit, wat met Jona voorviel, niet ter harte nemen? Leef bij de wet, bij de oude man die Christus gedood en onvruchtbaar gemaakt heeft, en gij zult veel van gehoorzaamheid spreken, maar daar zal niets van terecht komen. Laat u drijven op genade, blijft in de hand uws HEEREN, en gij zult u niet bezorgd behoeven te maken met betrekking tot uw goede werken en uw heiligheid. De HEERE zal u de heerlijkheid doen vinden waar u die niet vermoedde, en Hij zal u werken naar Zijn wil genoeg op de hand zetten. Ja, meer zelfs dan u lief wezen zal. Want waar de werken Gods gedaan worden, daar gaat de mens onder met zijn geloof, met zijn gewilligheid, met zijn naam met zijn bekwaamheid, en hij moet zien op de hand van de Heere, en van Hem dagelijks bevel afwachten. Zodat hij er wel van door zou willen gaan, als de HEERE hem niet vasthield. En zo is dan wat de mens dan doet alleen het werk van de Heere. Daarom gaat het echter ook slechts goed, zoals wij het op treffende wijze zien aan de vrucht die de prediking van Jona gewrocht heeft.

3^e De vrucht van de verkondiging.

De vrucht was heerlijk. Er kwam geloof nadat verdoemenis en ondergang waren aangekondigd; er kwam boete, verslagenheid, berouw, verootmoediging in zak en as. Het woord van de prediking kwam tot de koning. Deze liet mens en dier, rijk en arm, oud en jong vaste, zich hullen in zakken, sterk roepen tot God, en een iegelijk moest zich bekeren van zijn boze wegen en van het geweld dat in zijn handen was. Zo gaf alles in de stad Gode de eer en deed wat God wilde; alles rechtvaardigde God, veroordeelde zichzelf en al zijn boze wegen, verliet die en vertwijfelde niet aan de ontferming Gods, zo betoonden zij het begin van de hoop, die juist daarin bestaat, dat men niet vertwijfelt. Zij lieten God daarbij in Zijn recht en vrijmacht om hen te behouden of te verderven. En hoe bepaald de sprake Gods ook geweest was: “nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd”, zij gaven het toch niet verloren en lieten niet na, met sterk roepen bij God aan te houden op behoudenis, hulp en genade. En zij vatten van Hem deze goede gedachte op: “Wie weet, God mocht zich wenden en berouw hebben, en Hij mocht zich wenden van de hittigheid Zijns toorns, dat wij niet vergingen!” Dat was de vrucht van de prediking van het Woord. De mensen te Ninevé geloofden aan God, en toen God hun werk zag, dat is dus hun waarachtig geloof, daaruit blijkend dat zij zich bekeerden van hun bozen weg, berouwde het Hem over het kwaad dat Hij gesproken had hun te zullen doen, en Hij deed het niet. En zo was dus de grote stad Gods van het verderf en de ondergang voor ditmaal gered.

Het verstand, opgezet door de duivel, heeft hier veel vragen op te werpen; helaas ook het verstand van de Christenen, die daarin door de Ninevieten beschaamd worden, gelijk ook Jona zelf door de Ninevieten beschaamd werd; immers had hij zich verzet tegen de wil van God, tegen het Woord van de Genade, de Ninevieten vreesden voor het woord Gods en geloofden het. Het verstand werpt al spoedig de vraag op: “Was deze boete en bekering van de

Ninevieten oprecht?” Want het verstand is er altijd op uit de heerlijkheid van de werken die in God gedaan zijn te beschimpen, om daarentegen de eigen werken aan te prijzen als volkomen. Wat doe ik echter met een vraag, die geen antwoord waard is. God is gerechtvaardigd, dat is genoeg. Toen God de werken van de Ninevieten zag, berouwde het Hem over het kwaad dat Hij gesproken had hun te zullen doen. Het verstand maakt echter elke waarachtige boete en bekering verdacht, terwijl de bekering van het vlees daarentegen nooit wordt verdacht gemaakt, maar hoog geprezen, en onmiddellijk door al mogelijke bladen van de Christelijke wereld moet verteld worden, en wie het waagt ze te verdenken, mag geen goed Christen meer heten. Het verstand meent dat Ninevé van God niets kon weten, omdat het verstand niet geloven wil aan de Heilige Geest, die de gehele wereld bestraft en alom de levende God en Zijn gerechtigheid handhaaft voor de gewetens. Het verstand werkt zich dan vast in zijn overleggingen hoe dit alles te rijmen zou zijn met Gods raadsbesluiten, omdat het verstand nooit begrijpen kan, dat de raadsbesluiten Gods door de prediking van bekering en geloof, maar nooit zonder deze prediking in vervulling gaan, gelijk het ook niet begrijpen kan, dat de toorn Gods geen hartstocht is in God, *maar Zijn allerheiligste en rustige wil, om de zonde te veroordelen en te straffen*, en dat Zijn bedreigingen, die Zijn Woord brengt, waar die inslaan, slechts een opschrikken zijn tot bekering en een openbaring van Zijn ontferming. Als God zegt: “gij zult sterven en niet leven”, bekeer u dan van uw ongerechtigheid en houd God Zijn Christus voor, en gij zult leven en Zijn liefelijk aangezicht zien in al eeuwigheid. Maar genoeg van het verstand.

Het derde hoofdstuk van de profeet Jona bewijst voor de hele wereld duidelijk en overtuigend genoeg wat ik in de inleiding van mijn prediking uitsprak: dat men, hoe onbekwaam ook in zichzelf, tot al goed werk bekwaam zijn zal, als men gaat aan de hand van de genade. “Alzo dat het u aan geen gave ontbreekt, verwachtende de openbaring van onze Heere Jezus Christus; welke God u ook zal bevestigen tot het einde toe, om onstraffelijk te zijn in de dag onzes Heeren Jezus Christus” - schreef Paulus aan de Korintiërs. Wie wil er liefde, hoop, geloof, zachtmoedigheid, ootmoed, kuisheid, oprechtheid; wie begeert er en legt zich toe op allerlei goede werken, heiligheid en vrucht waardoor hij van zijn zaligheid zeker zou kunnen zijn; wie wil er gebed en een Godvruchtige wandel; wie wil er een hart dat eerlijk en goed, dat is zonder bedrog is; in één woord, wie wil er onstraffelijk de wil Gods gedaan hebben, zich ook verblijden over de kentekenen dat hij een kind van God is en in Gods wegen voortgaat: ... die geve alles uit eigen hand! *Laat los, spreekt de HEERE, en gij zult losgelaten worden.* ‘Wie in de Zoon van God gelooft, die heeft het eeuwige leven.’ Die het eeuwige leven heeft, heeft de werkingen, de bewegingen, de wandel, die dit leven eigen is, als van zelf. Jona wilde ook eerst zijn weg in eigen hand houden en wijzer zijn dan God; daarom kwam hij terecht in de hel. Toen hij echter niets meer had, niets meer kende, dan de HEERE en Zijn Woord, toen ging het zo goed, dat wij in hem een voorbeeld hebben dat wel enig is in de Schrift. Want een grote stad Gods kwam tot geloof en tot bekering door een enkele prediking, waarvoor Jona niet had kunnen studeren om die te maken, en door een enkele gang, die de profeet volstrekt niet had willen gaan.

Het schijnt zeker heel gevaarlijk en het lijkt een sprong in de diepte van de hel, als een goddeloze rechtvaardig en zalig te moeten worden, en het ‘kunnen en moeten’ er aan te moeten geven. Want dan moet men alleen afhangen van de genade. Maar het woord, het woord van genade, - kan het machteloos zijn, is het niet almachtig? Zalig hij, die zich daaraan toebetrouwd heeft, ik zeg *aan het woord, en niet aan zijn bevinding*. Het woord, het brengt alles voor zich uit in gereedheid. En wie als een uitbraaksel van de hel voortgaat op het Woord Gods, en op Zijn Woord het net uitwerpt, zij het ook in de diepte, waar naar al

verstandelijk oordeel niets te vangen is, die zal het schip wel in de haven brengen, belast tot zinkens toe met werken, die in God gedaan zijn. De vissen heeft de HEERE echter gegeven. De mens heeft ze niet geschapen. En is het de mens tot roem of heeft hij daarmee iets verdiend, dat hij ze gevangen heeft? En wie zorgt tenslotte ook nog dat het net niet scheurt? Alles is uit God. Gode en het Lam alleen zij de eer, van nu aan tot in eeuwigheid. Amen.

ZESDE PREEK
Over het vierde hoofdstuk van de Profeet Jona.

Gehouden de 30sten Juli 1848.

Gezongen: Psalm 84: 13;
Psalm 119: 87;
Psalm 147: 6.

Naar aanleiding van het derde hoofdstuk van onze profeet hebben wij vernomen: het gaat goed, ja, het gaat wonderlijk goed, als een mensenkind zich buigt onder het Woord van de genade. Want het Woord brengt alles voor hem in gereedheid en brengt het voor hem tot stand, zodat een zwak en tot alles onbekwaam mens de goede, welbehaaglijke en volkomen wil van God doet. Wij hebben voorts vernomen: indien wij het door onderwijzing van de Geest geloven, dat wij los van de wet en haar afgestorven, en eens andere Mans geworden zijn, n.l. desgenen die van de doden opgewekt is, dan dragen wij, die vroeger de doodsvrucht gedragen hebben, terstond Gode vrucht. Ja, zulke vrucht, die geheel naar de wet is, zoals die geestelijk oordeelt. Wij hebben vernomen gaan wij aan de hand van de genade, dan zijn dadelijk al schone christelijke deugden en goede werken aanwezig dan is er zeker de vrucht van de Geest, als daar is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid, en geen wet is tegen ons.

Laat ons dit echter indachtig blijven dat het vrucht van de Geest is, die wij Gode brengen. “Ik zal Israël zijn als de dauw, hij zal bloeien als de lelie, uw vrucht is uit Mij gevonden,” is het woord onzes HEEREN Christus bij de profeet Hosea. (Hosea 14: 6.9) Want de vrucht van de Geest groeit waarlijk niet op onze akker. Wat wij Gode aangenaam zijn, dat zijn wij aangenaam alleen in de genade van Jezus over ons; wat wij hebben, dat hebben wij alleen in de gemeenschap van Christus; wat wij God brengen, is alleen uit God, door Hem en tot Hem. Het grote woord blijft vast voor al ellendigen, die op de HEERE wachten: “Ik ben uw God”, maar ook dit woord: “Gij, schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen.” Zijn wij van mening dat wij iets kunnen en moeten, nadat wij tot bekering gekomen zijn, dan moeten wij ons bitter teleurgesteld vinden. Wij hebben ons, zolang de verlossing van het lichaam nog niet volkomen geschied is, met onze ons toegewezen plaats, dat wij ‘mensen’ zijn tevreden te houden, en aan de genade van Jezus Christus hebben wij de kroon en de heerschappij te laten; wie het anders hebben wil, kan geen vrede hebben. De hele Heilige Schrift, ieder hoofdstuk daarin, dient tot bewijs dat alleen de gerechtigheid van Christus voor God geldt, en dat onze ongerechtigheid deze gerechtigheid slechts zoveel te meer verheerlijkt. Het lichaam is dood om der zonde wil en slechts de geest is leven en vrede om der gerechtigheid wil. Is echter de Geest van Christus in ons, dan zal de Geest Desgenen die Jezus uit de doden opgewekt heeft, ook ons sterfelijk lichaam levend maken, zoals Hij wil en wanneer Hij wil. Wat moet de apostel Paulus antwoorden op de vraag van het versagende hart? Ja, ook op de vraag van het hoogmoedige hart: “als gij leert, dat wij geheel in overeenstemming met de wet zijn, als ons de gerechtigheid des geloofs door God wordt toegerekend, waar blijft gij dan met de ellende van de mens waaraan gij toch rijkelijk uw deel hebt?” Moet hij deze ellende dan ontkennen en zeggen, dat deze ellende er niet meer is? Volstrekt niet! De wet van de Geest des levens in Christus Jezus, zo antwoordt hij, heeft ons vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods. En wat aangaat de ellende: “Wie is het die verdoemt?” schrijft hij, “Christus is het, die ge-

storven is. Ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt. Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd het Beeld Zijns Zoons gelijkvormig te zijn, op dat Hij de eerstgeborene zij onder veel broederen.” Als Hij echter de eerstgeborene is, dan moet Hij ook de erfgenaam zijn, en dit zij onze vreugde in Hem, dat wij zijn Zijn mede-erfgenamen. Want zo vloeit ons alles uit de rijkdommen van de schatten van Zijn genade toe, en zo staat onze troost vast, de troost van al degenen, die bij zichzelf zuchten; verwachende de aanneming tot kinderen; namelijk de verlossing van ons lichaam. Want diegenen die daarnaar verlangen, bekennen dat zij in zichzelf mensen zijn en niets meer; dat bekennen zij echter niet met onverschilligheid. Want zo hebben zij de troost van de Schrift in hun aanvechting, dat zij, omdat zij mensen zijn, niet veroordeeld worden, maar dat de HEERE in Zijn geduld en lankmoedigheid hen veeleer draagt en Vaderlijk verschonend met hen omgaat.

Deze troost doe de HEERE ons ook heden toekomen uit de overdenking van het vierde hoofdstuk van de profet Jona, dat aldus luidt:

- 1. Dit verdroot Jona met groot verdriet, en zijn toorn ontstak.*
- 2. En hij bad tot de HEERE, en zeide: Och HEERE! was dit mijn woord niet, als ik nog in mijn land was? daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Tharsis. Want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad.*
- 3. Nu dan, HEERE neem toch mijn ziel van mij. Want het is mij beter te sterven dan te leven.*
- 4. En de HEERE zeide: Is uw toorn billijk ontstoken?*
- 5. Jona nu ging ter stad uit, en zette zich tegen het oosten van de stad. En hij maakte zich aldaar een verdek, en zat daaronder in de schaduw, totdat hij zag, wat van de stad zou worden.*
- 6. En God, de HEERE, beschikte een wonderboom, en deed hem opschieten boven Jona, opdat er schaduw mocht zijn over zijn hoofd, om hem te redden van zijn verdriet. En Jona verblijdde zich over de wonderboom met grote blijdschap.*
- 7. Maar God beschikte een worm des andere daags in het opgaan van de dageraad; die stak de wonderboom, dat hij verdorde.*
- 8. En het geschiedde, als de zon oprees, dat God een stillen oostenwind beschikte. En de zon stak op het hoofd van Jona, dat hij amechtig werd. En hij wenste zijner ziel te mogen sterven, en zeide: Het is mij beter te sterven dan te leven.*
- 9. Toen zeide God tot Jona: Is uw toorn billijk ontstoken over de wonderboom? En hij zeide: Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe.*
- 10. En de HEERE zeide: Gij verschoont de wonderboom, aan welke gij niet hebt gearbeid, noch die groot gemaakt; die in een nacht werd, en in een nacht verging;*
- 11. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen, waarin veel meer dan honderd en twintig duizend mensen zijn, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linkerhand; daartoe veel vee?*

Wij zien in dit hoofdstuk:

1. Hoe het Jona verdroot dat God niet deed wat Hij hem had laten verkondigen.
2. Dat Jona zijn verkeerde weg tegenover God handhaaft; omdat hij nu eenmaal toch gelijk hebben wil, de deugden Gods aantast, en de HEERE bidt, dat Hij zijn ziel toch van hem wegneme.
3. Dat de HEERE hem voorts te overwegen geeft of zijn toorn billijk ontstoken is.

4. Dat Jona daarop echter geen acht geeft en buiten de stad een verdek bouwt om te zien of God hetgeen hij verkondigde misschien nog niet handhaven zou.
5. Dat God daar dan een wonderboom boven zijn hoofd opgroeien en van de andere daags ook opnieuw verdorren laat, waarbij Jona zo vol liefde tot zichzelf is dat hij liever de wonderboom had laten bestaan tot zijn eigen profijt, dan de Ninevieten tot verheerlijking van de ontferming Gods.
6. Dat Jona over het verlies van deze wonderboom zelfs zo ontstemd wordt, dat hij opnieuw de dood voor zich begeert.
7. Hoe God de HEERE in Zijn grote lankmoedigheid hem door de wonderboom onderwijst, dat Jona, waar het op de praktijk aankwam, Gods wegen en wezen in het geheel niet verstond en op God in het minst niet geleek.

1. “Dit verdroot Jona met groot verdriet en zijn toorn ontstak.”

Wat verdroot Jona en waarom ontstak zijn toorn? Daarom werd hij uitermate verdrietig en daarom ontstak zijn toorn, omdat het God berouwde over het kwaad, dat Hij gesproken had en Hij het niet deed. Hoe? Jona, een profeet Gods, een bode van de vrede, ontsteekt daarover in toorn dat God niet doet, wat hij predikt? Zijn woord, zijn prediking gaat hem dus boven de behoudenis van een hele stad? Ja, mijn geliefden, zó is het gegaan. Stond het niet geschreven, wie kon het geloven? Daaraan weten wij echter dat wij Gods Woord voor ons hebben. Want daarin worden ons de Heiligen Gods als voor de ogen geschilderd zoals zij in waarheid geweest zijn, en niet zoals het vlees zich hen gewoonlijk voorstelt. De mens denkt in de nood en de zorg vanwege zijn zonden: ‘was ik maar als deze of geen heilige, ja, dan zou ik volkomen zijn, dan zou ik weten dat God in mij behagen heeft.’ Nu, als men de Heiligen Gods daarin gelijk wil zijn dat men zondaar is, zoals *zij zondaars waren* dan zal men ook spoedig dat zijn, wat zij als Heiligen Gods zijn geweest. De mens moet echter denken aan de heilige God en aan Zijn genade, en niet aan de wet en de vleselijke heiligmaking. Want ook Jona heeft het wel aan zichzelf ondervonden dat hij voor de wet Gods in zichzelf niet deugde, hoewel hij een profeet Gods, hoewel hij door en door bekeerd en uit de hel gered was. “De wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk”, dit heeft hij ook van zichzelf moeten belijden.

Verstaat Jona echter goed. Hij was geen duivel, die uit duivelse eerzucht liever een grote stad Gods ongelukkig zou gezien hebben, dan dat hij zonder meer niet de man blijven zou. Hij was met betrekking tot zijn God in de war geraakt. Hij begreep Diens weg niet meer. God had het hem onvoorwaardelijk laten verkondigen: “nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd.” Dat was toch Gods woord, en nu kwam daar niets van terecht. Zo stond hij dus voor leugenaar. Hij was getrouw geweest jegens God, had zijn zending geheel getrouw volbracht, en nu was God hem ontrouw geworden, zoals hij dacht. Want Hij deed het immers niet wat Hij hem had laten prediken.

Zulk een houding van God begreep hij evenmin als Job de weg verstond waarin God met hem ging. Daarover had hij nu zeker niet zo gebelgd, niet zo toornig moeten worden, dat de Heere nu anders handelde. Want als een gezant de last van zijn koning volbracht heeft, dan moet hij het verder overlaten aan de wil van de koning. Maar nee, dacht Jona heeft God door mij dood en verderf laten verkondigen, dan moet het wederkomen, wat ik verkondigd heb, en daarbij zag hij dan geheel voorbij wat de prediking had gewrocht, of wilde dit althans niet als voldoende erkennen. Toen kon hij dan echter zeggen met Agur: “Ik ben onvernuftiger dan iemand. En ik heb geen mensenverstand.” En ook hem golden de woorden, die de HEERE sprak tot Job: “Wie is hij die de raad verduistert met woorden zonder wetenschap?” Als hij later aan zijn toorn gedacht zal hij ook met Asaf hebben uitgeroepen: “Toen was ik een groot beest bij U.” Want Jona is wel het sterkste bewijs van wat de HEERE gezegd heeft: “Uit het

hart van de mensen komt voort onverstand.”

Is het alleen om Jona's wil geschreven, dat hij zo gebelgd, zo vertoornd is geweest, omdat God de grote stad niet omkeerde en zijn profeet als een leugenaar bij zijn prediking zitten liet? Mijn geliefden! Wat denkt menigeen van u? Ja, denkt hij, als ik eerst maar eens zulke ervaringen doorgemaakt heb als Jona, als Hiskia, als Abraham, dan zal ik toch een ander man zijn. Maar ik zeg u, de mens blijft een mens; dat is de bedoeling van de Heilige Geest er ook dat Hij ons dit van Jona ook deelt. Het is echter de gruwelijkste van al zonden als wij dan God bedillen in Zijn wegen en daden. Dit deed Jona, en dit kunnen ook wij niet laten, wat wij ook doorgemaakt hebben, wie wij ook zijn mogen. Dit onverstand zit er bij de mens in. Wat hij zegt, wat hij leert en staande houdt, dat moet gelden, en weet hij dat het het Woord Gods is dat hij leert, dan zou hij veel liever alles verwoest zien, dan dat God niet precies doen zou zoals Hij te leren gaf. In heilige ijver voor het Woord zou wij alles uitroeien. Het moet toegaan gelijk wij menen dat het heilig is, anders toornen wij er op los. En dit niet alleen; gaat het niet zoals wij denken, dat het gaan moet dan menen wij voor God bovendien nog het hoogste recht te hebben om ons zeer te beklagen, breken alles in stukken en zou liever van hier weg willen dan langer hier op aarde te blijven, waar wij toch niets kunnen uitrichten en ons door iedereen moeten laten uitlachen Daarom begon Jona te bidden.

2. En hij bad tot de Heere en zeide: “Och HEERE! was dit mijn woord niet als ik nog in mijn land was? Daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Tharsis. Want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad. Nu dan, HEERE! neem toch mijn ziel van mij. Want het is mij beter te sterven, dan te leven.”

Menigeen wil een ander mens zijn dan hij is, om voor de wet anders te schijnen, dan God wil dat hij zijn zal. Voor de wet moeten wij n.l. onbekwaam zijn en blijven, en wij hebben ons slechts te verblijden in de genade, die ons bekwaam maken zal tot zulke werken, waarvan Gode alleen de eer zijn zal en ons niet. Zo wil menigeen ook het gebed in zijn hand hebben en zou graag God op schone wijze willen bidden; het gebed moeten wij echter ook niet in onze hand hebben; veeleer geeft de HEERE ons een “Onze Vader”, waarbij wij gedurig bidden moeten, dat het met onze naam, ons rijk en onze wil een onnutte zaak worde, zodat er niets van wordt en waarbij wij ook moeten belijden, dat wij ons het dagelijks brood in het minst niet weten te verschaffen, veeleer aan de verzoeking de hand reiken, als God ons niet bewaart, en ons gewonnen geven aan de duivel, als de HEERE ons niet van hem verlost. Wij moesten toch ophouden het gebed in eigen hand te willen houden. Want al onze gebeden deugen niets, zijn volstrekt ondeugdelijk. Het is zo waar, wat Paulus schrijft: “wij weten niet wat wij bidden zullen, gelijk het behoort.”

Wij hebben twee gebeden van Jona. Beide worden gebeden uit een diep bewogen gemoed. Het eerste werd gedaan uit de buik van de vis; toen lag Jona in de hel; dat was een goed gebed. Dat bad hij echter zelf niet; dat bad de Heilige Geest hem voor, en hij sprak het na. Van dit gebed begreep Jona zelf alles niet, maar de HEERE heeft het verhoord en in vervulling doen gaan. Hier hebben wij een ander gebed. Maar het was een slecht gebed, waarbij hij in tegenovergestelde zin niet wist wat hij bad. Als God nu niet het gebed dat hij in de hel bad, alleen had laten gelden, dan was Jona er slecht aan toe geweest. Want hij stootte met dit laatste gebed heel zijn goede weg, die hij door de hel gegaan was, om, en wierp de zaligheid Gods weg, waartoe hij uit die hel was geraakt.

“Och, HEERE!” spreekt hij, “was dit mijn woord niet als ik nog in mijn land was. Daarom kwam ik het voor, vluchtende naar Tharsis.” Daar is nu opeens heel zijn redding uit het ingewand van de hel niets voor hem. Hij vergeet geheel de reiniging van zijn vorige zonden.

Een slechte dankbaarheid voor zijn verlossing. Hij denkt zo weinig aan zijn ongehoorzaamheid, dat hij die veeleer voor God rechtvaardigt. Hij heeft gelijk gehad, dat hij voor de HEERE gevloeden en zich op de ruime zee begeven heeft. Hij staat rein in zijn woorden, die hij voor God uitsprak toen hij nog in zijn land was. Hij toont zich een vergeetachtig hoorder, een kind dat nog melk hebben moet, een van ongeoefende zinnen, die geen vaste spijs verdragen kan; een slechte leerling van de Heilige Geest, waar hij meent, dat de HEERE de deugden van Zijn goedertierenheid verheerlijkt zonder dat door het woord de gerechtigheid verheerlijkt wordt, in welke alleen de HEERE die deugden de mensenkinderen te genieten geeft. Dus heeft hij gelijk gehad en God heeft verkeerd gedaan. En nu wil hij ook nog naar de hemel en niet langer hier op zijn post blijven. Want God zou hem voor niets en nog eens voor niets hebben laten lopen, lijden en prediken.

Of wij het er beter afbrengen, wij die de HEERE kennen en aan de kaken van de hel wonderlijk ontkwamen? Dat wij God danken, dat Hij zich niet heeft geschaamd voor ons een grote heilige naar waarheid te laten beschrijven, opdat wij toch maar vervuld mochten worden met de vertroosting dat Hij niet met ons doet naar onze zonden. Bidden wij tot Hem om geopende ogen en zelfkennis; dan zullen wij hetzelfde gedrag bij onszelf van dag tot dag ook vinden. Schamen wij ons voor God dat wij altijd en altijd weer tegen alles in gelijk willen hebben. Want daarin zijn wij waarlijk als de kinderen, die altijd menen, dat zij het toch beter weten dan hun ouders. Wij mensen, hangen af van de indruk van het ogenblik en gaat het ons niet zoals wij dachten, dan beginnen wij ook terstond tegen God te murmureren, en dan moet zulk murmureren bidden heten: "Och HEERE, waarom zus en waarom zo?" Dan roepen wij Hem ter verantwoording. zijn de hele verlossing niet indachtig, niet indachtig de duizendvoudige nood van lichaam en ziel, hoe wij daarbij geworsteld hebben, hoe wij verlost zijn, en wat wij God voor geloften gedaan hebben. Ja, wij hebben dan hart noch oog voor Zijn wonderen. En omdat het ons niet ogenblikkelijk gaat zoals wij het ons voorstelden, zou wij van hier weg willen: "Laat mij maar sterven, wat doe ik langer hier beneden." Of ons dit nu werkelijk ernst is, is weer een andere vraag. Maar de dood is ons menigmaal liever dan Gods weg en werk, omdat wij daar niets van begrijpen. Elia, hoewel hij nog kort tevoren zo geweldig gepredikt had: "de HEERE is God," - zodra hij ondervond, dat het slachten van de Baälspapen en de verheerlijking Gods zo weinig geholpen had, dat de goddeloze Izébel hem dadelijk naar het leven stond, heeft het niet anders gedaan.

3. Maar groot is de lankmoedigheid, het geduld van de Heere en hoe verkeerd, hoe zondig, hoe opstandig het gebed van Jona ook is.

God antwoordt hem toch op zijn slechte gebed. De HEERE doet als een verstandige moeder, slaat er niet maar op los, maar doet ook niets af van de eis van de gerechtigheid. Dus lezen wij: "En de HEERE zeide: Is uw toorn billijk ontstoken?" Na zulk een antwoord kon Jona nu maar eens nadenken. Ja, zo handelt de grote God met Zijn kinderen. Hij zou ons in onze verkeerdheid met één slag van Zich kunnen stoten en ons in Zijn toorn een eeuwig zwijgen opleggen. Maar Hij doet niet met ons naar onze zonden, en gedenkt dat wij stof en as zijn. Omdat wij Hem niet begrijpen, slaat Hij ons niet dood; omdat wij menen, dat wij naar billijkheid op Zijn wegen allerlei aanmerkingen kunnen maken, verstoot Hij ons niet. U kent deze HEERE, die tot Jona sprak: "Is uw toorn billijk ontstoken?" Hij is Dezelfde van wie betuigd wordt 'dat Hij onze zonden op Zich laadde, en dat Hij de broederen in alles gelijk werd, opdat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester zijn zou om de zonden van de volks te verzoenen.' Hij geeft zelfs acht op de uitingen van de verkeerdheid van de Zijnen, op hun verkeerde gebeden, en onderwijst ze, met al verschoning, maar ook majesteitelijk, zodat een mensen bij Zijn antwoorden en onderwijzingen zou moeten in één zinken. Alleen maar slaat de

mens in zijn verkeerde zin geen acht op de onderwijzing van zijn God en de HEERE heeft heel wat met hem te doen, eer Hij hem overtuigd heeft dat de billijkheid en de gerechtigheid altijd aan de kant van de Heere zijn, maar louter onbillijkheid en onverstand aan de kant van de mens.

Jona sloeg daarop ook geen acht. Hij dacht immers dat zijn toorn *billijk* ontstoken was. Tot nu toe had hij er op gelet, hoe het alles in de stad wel geschapen stond; hoe daar alles, van de koning af tot de bedelaar toe in zak en as lag; - alles was verbrijzeld en verslagen, het woord van de profeet had een machtige uitwerking gehad; het had wonderen gedaan. Maar dat alles beviel de profeet niet. Want van het woord des verderfs kwam niets terecht, zijn woord, zijn prediking werd gelogenstraft. Ja, zijn toorn is billijk ontstoken, naar hij meent. En zonder op het antwoord Gods, en Zijn verschonende en onderwijzende vraag acht te slaan, verlaat hij de stad.

4. “Jona nu ging ter stad uit, en zette zich tegen het oosten van de stad. En hij maakte zich aldaar een verdek, en zat daaronder in de schaduw, totdat hij zag wat van de stad zou worden.”

„Hoe is het mogelijk,” zou men willen vragen, “is Jona zo verhard van harte, dat hij zo weinig acht geeft op de stem van de Heere, op de onderwijzing van de Heilige Geest?” Ach ja, als God spreekt: “Ik zal het stenen hart uit u wegnemen en u een vlesens hart geven,” dan mag het voor God waar zijn en hebben wij het te geloven, dat Hij het stenen hart weggenomen en een vlesens hart in ons gemaakt heeft; een vertederd hart zal er wel zijn, ook een medelijdend, barmhartig hart de volle liefde tot de naaste, als de HEERE het gezegd heeft. Maar wij moeten niets daarvan zien, niets daarvan in onze macht hebben, veeleer het ondervinden dat wij in onszelf het stenen, onbarmhartige, liefdeloze hart hebben behouden. Want het was heel liefdeloos van Jona, zich daar neer te zetten en af te wachten of die stad ten slotte dan toch niet zou ondergaan, zodat al het geschrei en hevig geroep van de inwoners van Ninevé, ook dat van hun kleine kinderen en van het arme vee hun toch niets zou helpen.

Daarvoor stelde hij zich in zijn ontstemming bloot aan de vreselijkste zonnehitte. Omdat Ninevé niet ontkwam in de hitte van de toorn, wilde hij zelfs zich laten kwellen door de hitte van de zon en daardoor sterven, tenzij dan dat God de stad omkeerde. Daar de hitte hem echter te erg is, maakt hij zich daar een verdek en zet zich daaronder in de schaduw; daar is hij dan voor de zonnebrand half geborgen, maar Ninevé moet volstrekt omgekeerd worden, omdat hij het aangekondigd heeft.

Of wij beter doen? Hebben wij de mens de waarheid te zeggen, dan komen wij met Gods Woord, en dreigen en dringen met dat Woord. Maar wat het Woord heden of morgen uitwerken zal, daar geven wij geen acht op, maar het moet komen gelijk wij gezegd hebben, en wij zou het onkruid willen uitroeien met de tarwe.

Daar zit Jona nu en wacht af of het vuur van de hemel niet spoedig zal nederdalen. Is het niet alsof hij de duivel is? O, hoe weinig had hij van God. Hoe schijnt het geheel op hem toepasselijk: “Al ware het dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzette en de liefde niet had, zo ware ik niets.” Stelt u een mens voor, zelf een zondaar, maar die weet dat een mens niets tot zich nemen kan tenzij het hem van boven gegeven wordt - een mens wie zoveel vergeven was. Hij kon over die grote geweldige stad, die in zak en as lag, heen zien en zijn ingewanden rommelen niet over de duizenden ongelukkige mensen. Hij zou zeggen: “Zo is het goed,” als de hele stad in vlammen zou zijn opgegaan! Nee, deze Jona moet voor de rechtbank van de filantropen veroordeeld worden. Jammer alleen maar dat de filantropen hele landen en koninkrijken alsook hele gemeenten in het ongeluk en in het verderf storten als men niet naar hun filantropie regeren en wandelen wil. Jona wordt echter de aangevochtenen, die

geen liefde in zichzelf bevinden, tot troost voorgehouden, opdat zij weten dat de mensen Gods – ‘mensen’ zijn, en opdat zij ophouden de liefde in eigen hand te willen hebben. Want de liefde, die de gelovigen hebben is in Christus Jezus en wordt naar de wil Gods slechts opgewekt als de Geest in de raderen is. Want zonder God werkt hun liefde toch steeds verkeerd, en is al onze weldadigheid misdadigheid en onze barmhartigheid onbarmhartigheid. Het was echter toch ook een moeilijk ding voor Jona. Deed God Zijn woord niet komen, dat hij verkondigd had, dan was het Gods woord niet geweest, dan was hij geen man Gods, dan was God niet met hem, dan was zijn hele weg verkeerd, dan moest hij wel verstrikt zitten in zonden en ketterij, dan mocht hij gedacht hebben dat hij het rechte geloof had. Maar dan bleek het nu wel, dat zijn gehele weg op inbeelding berustte, dan was God tegen hem en vóór de Ninevieten, en dan was hij niet behouden, maar dan lag hij nog in de duisternis. Zo is de mens met al ondervinding die hij opgedaan heeft; omdat hij geen acht geeft op alles wat daar ligt tussen de grond en het begin waarvan hij uitgaat en het slot en het doel waar hij naar toe stuurt, veroordeelt hij God en zijn eigen weg of de staat van de naaste en de God zijns broeders. Het moet alles zó komen en zó zijn als hij het zich heeft gedacht.

5. Maar de grote Huisvader weet wel wat Hij in Zijn kinderen gelegd heeft en hoe Hij hen moet onderwijzen.

Opdat zij tevreden worden met al Zijn wegen, zich diep schamen voor hun God en Hem te meer als de alleen wijzen Helper en HEERE verhogen en groot maken. Het verdek, dat Jona zich gebouwd had, gaf hem toch nauwelijks schaduw genoeg tegen de hitte van de zon, en hoe meer de zon stak en de omkering van Ninevé uitbleef, hoe verdrietiger en toorniger Jona moest worden. Daar heet het nu: “En God de HEERE beschikte een wonderboom, en deed hem opschieten boven Jona, opdat er schaduw mocht zijn over zijn hoofd, om hem te redden van zijn verdriet. En Jona verblijdde zich over de wonderboom met grote blijdschap.”

God de HEERE, die hemel en aarde geschapen heeft, kan wel spoedig iets te voorschijn doen komen daar waar anders niets groeit; zo overschaduwde Hij dan Zijn kind met een Ricinusboom. Dat veroorzaakte Jona grote blijdschap. Hij was nu tegen de hitte beter beschut, hij kwam in wat beter humeur, en hij kon de omkering van de stad wat geduldiger afwachten. Zo geeft een vader zijn kind wat speelgoed om het een ogenblikje tevreden te stellen in zijn verdriet. Jona heeft misschien wel een ogenblik gedacht: laat Ninevé nu nog maar even staan blijven, ik ben blij, dat ik het hier tenminste wat beter kan uithouden, en zijn ijver voor Gods woord en waarheid bekoelt een weinig, terwijl hij zelf wat afkoelt door de schaduwrijke boom. Zo legt hij zich tevreden ter ruste, hij had de schoonste avond van zijn leven genoten. Maar de HEERE, die de vis had beschikt om hem te redden van zijn verkeerde weg, die de boom gegeven had om Jona te doen smaken hoe goed het een mens is verlost te worden van zijn kwaad, “beschikte een worm des andere daags in het opgaan van de dageraad; die stak de wonderboom dat hij verdorpe.”

... En gedaan was het met al vreugdevolle verwachting van de profeet, en de zon begon te branden met al haar gloed. Maar daarbij blijft het niet eens. Hij krijgt slag op slag. Nu is zijn verdek niet alleen bedorven, de wonderboom niet alleen verdord, niet slechts zijn schaduwrijk verblijf is verwoest: “En het geschiedde als de zon oprees dat God een stille oostenwind beschikte en de zon stak op het hoofd van Jona, dat hij amechtig werd.”

Deed God dit nu van harte? O, Hij plaagt en bedroeft zijn mensenkinderen nooit van harte. Maar wij willen niet dienaars van het Woord zijn, maar meesters. Het schijnt menigmaal of de HEERE zeer hard en onbarmhartig met Zijn kinderen handelt. Heeft Hij hun even iets gegeven om zich over te verblijden, het duurt niet lang, en de verzengende oostenwind is er weer, en gelogen schijnt het wat God beloofd heeft: “De zon zal u van de daags niet steken,

noch de maan des nachts.”

Maar ligt het aan God of aan ons? Heeft Hij er ook reden voor om ons te doen klagen: “Hij heeft mijn wegen toegemuurd met uitgehouwen stenen. Hij heeft mijn paden verkeerd. Hij is mij een loerende beer, een leeuw in verborgen plaatsen. Hij heeft mijn wegen afgewend, en Hij heeft mij in stukken gebroken. Hij heeft mij woest gemaakt.” Waartoe het overhoop werpen van onze blijdschap, waartoe de dorre oostenwind, waartoe het geselen en steken? Dat is van de Heere liefde en trouw, om ons te leren, dat Hij het alleen is, en dat wij niets zijn, al zijn wij ook een profeet, een man Gods, al zijn wij ook een van de allerheiligsten. De hand in de boezem! In Christus Jezus is leven en in Hem de vrucht, en al bewegen, doen, denken en willen is naar Gods wet alleen maar in Hem. Maar wij, met al gaven van de Geest weten, als het aan ons overgelaten wordt, niets uit te richten, en wat wij kunnen, is dit alleen, dat wij mooi allerlei verkeerdheid voor de dag brengen. Maar meer vermogen wij niet. Dat wij het slechts in waarheid van onszelf wilden weten, dat het is voor en na “het woord Gods, het woord Gods”, maar dat wij zoeken wat de eigenwijsheid en de eigenliefde ingeeft, en hebben wij dat in handen, nu, dan laten wij het overige voor wat het is. God laat dit echter bij ons niet blijven; het moet ons bekend, ons geopenbaard en door ons erkend worden, opdat geen vlees zich beroeme voor Gods aangezicht, en God als God, als de alleen wijze en eeuwige Koning erkend blijve, als een God die alleen het verstaat om zalig te maken. Daartoe komt dan de dorre Oostenwind, daartoe moet ons voor en na de zon op het hoofd steken, opdat wij amechtig worden.

6. *Verstaan wij dat aanvankelijk? Verstaan wij dat in de aanvechting?*

Ach, evenmin als Jona. “Hij wenste van Zijn ziel te mogen sterven en zeide: “het is mij beter te sterven dan te leven. Was dat nu geduld onder Gods roede, was dat nu een zich christelijk buigen, een zich overgeven onder de slaande hand Gods? Nee, zeker niet. De geveinsden hebben ongetwijfeld altijd zo veel deugden, dat zij door al het vrome vlees worden aanbeden. De oprechten echter kunnen generlei deugd voorwenden, zij geven zich zoals zij zijn, en de heiligen tonnen zich mensen door en door. Hij weet van geen christelijke lijdzaamheid; als hij de wonderboom niet meer heeft, wil hij bepaald dood, en of God hem ook al onderwijst door te vragen: “Is uw toorn billijk ontstoken?” Maar hij heeft voor deze onderwijzing nu eenmaal geen orgaan meer, en hij antwoordt: “Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe.”

Dit is nu niet geschreven tot troost van hen, die in hun lichtzinnigheid zeggen: “Ik wilde, dat ik maar dood was,” omdat zij hun begeerten niet kunnen verkrijgen naar de wens van hun hart. Maar tot troost van de aangevochten en bekommerde zielen, opdat zij het toch verstaan dat het niet billijk is zo te staan op hun vleselijke ervaringen en dat er niets over hen komt, of het is uit de hand van een genadige en getrouwe Vader, die hun, hoe pijnlijk menig ding hun ook zij, zodat zij de dood kiezen boven het leven, *toch alles doet ook werken ten goede*. Want dit moeten al heiligen Gods ter hart nemen, dat zij de dood begeren, daarom dat zij de wegen Gods niet begrijpen. Wel moet een mensenkind zich voor God verootmoedigen vanwege zijn zonden, dat hij zich zo opstandig tegen God kan verheffen, maar daarom moet hij de hoop van de zaligheid niet loslaten. Tenslotte zal hij zich toch schamen, dat hij zo in het geheel niets wist van de wegen Gods en dat hij die voor en na niet goed noemde, zoals dit de zonde en het onverstand van al heiligen is. Maar ten laatste zal hij toch heilig daarover lachen, dat de HEERE het roer in Zijn eigen hand hield, en hem droeg aan Zijn boezem, zoals een herder het pasgeboren lam.

7. *Want zo deed de HEERE met Jona ook.*

“En de HEERE zeide: gij verschoont de wonderboom aan welke gij niet hebt gearbeid, noch die groot gemaakt: die in één nacht werd en in één nacht verging. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen, waarin veel meer dan honderd en twintig duizend mensen zijn, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linker, hand; daartoe veel vee?”

Deze sprake van de Heere is afdoende, een kind kan ze verstaan: een mens Gods, tot al goed werk volmaakt toegerust, draagt leed om een wonderboom die hij niet geplant, ook niet gekweekt heeft, een wonderboom die van de avonds kwam en van de morgens vroeg verdwenen was. Maar hij droeg geen leed over zulk een grote stad Gods als Ninevé. Als Ninevé ten onder gegaan was, dan zou hij God geprezen hebben; omdat de wonderboom verdwijnt, begeert hij de dood. Het vuur Gods zou hij over de Ninevieten hebben laten komen, die hele hitte Zijns toorns; dat brandt niet, denkt hij. Maar nu het hem een weinige brandt, wil hij niet langer leven. Zijn woord van *ondergang naar de mond Gods* moet snel in vervulling gaan, maar of God daardoor gerechtvaardigd wordt en de naaste juist door dat woord behouden, daar denkt hij niet aan. Zo heeft hij dan in het geheel geen liefde tot God en de naaste in zich, hoewel hij een profeet van de Heere is. De HEERE beschaamt hem zelfs daarmee dat hij geen liefde heeft voor de jonge kinderen, dat hij ook niet dacht aan het vee, en dus alleen maar aan zichzelf. Ja, een profeet draagt meer leed over een wonderboom dan over een grote stad.

En met deze onderwijzing en vraag van de Heere waarover nog veel te zeggen zijn zou besluit het boek Jona. In het geheel geen antwoord meer van Jona, in het geheel niets meer van zijn latere geschiedenis, hoe toch zijn einde geweest is; ook geen woord meer over de Ninevieten, “Daartoe ook veel vee,” dat is het laatste woord van het boek.

De mening van de Heilige Geest hebt u vernomen: alleen in Christus Jezus is een mens rechtvaardig voor God, God rechtvaardigt een goddeloze. Deze goddeloze gaat alleen aan de hand van de genade de weg van de geboden Gods, en is als zodanig heilig. Het Woord waarin hij is opgenomen brengt alles voor hem in gereedheid en doet louter wonderen. Slechts door diepe wegen, dwars door de hel, doet de mens deze onderwijzingen op tot zaligheid, en aan de hand van zijn God doet hij de goede, welbehaaglijke en volkomen wil van God van harte. Dit alles echter is werk en vrucht van de Heilige Geest, en geen wet is tegen zulk een mens in Christus Jezus. Daartegenover is en blijft zo iemand door en door een mens, die van het woord en de wegen Gods niets recht verstaat, en daarom in zichzelf voor de wet niet deugt. Gaat het niet, zoals hij zich voorstelde, spoedig raakt hij met alles in de war, denkt dat hij in zijn recht is en God handelt met hem niet zoals Hij moest, en in zijn ontstemming geeft hij alles met elkaar, weg, leven en zaligheid, prijs. Een mens is in zichzelf slechts tevreden met het zichtbare, en als hij het maar goed heeft, dan mag het met de wereld gaan zoals het gaat. Maar God de HEERE laat de Zijnen niet in zulk een verkeerde zin maar onderwijst ze als een goed en liefhebbend huisvader. Zo worden zij dan meer en meer beschaamd over al hun beweringen en over hetgeen zij zochten, en tenslotte moeten zij het toegeven: *God is alleen wijs; ook alleen goed*. Hij alleen heeft de kennis van de goeden van de kwaads, ik ben niet gelijk God.

Ik besluit mijn predicaties met de opmerking, hoe goed het is dat wij mensen, al zijn wij ook profeten van de Heere, niet zelf God zijn, en dat wij Gods heerschappij en macht niet in eigen hand hebben, anders waren de kerk en de wereld allang te gronde gericht, en het ene kind van God slingerde het andere in de afgrond. Maar nu blijft het aan het Woord toebetrouwd om met Joden en Barbaren, met kuisen en hoeren, met eerlijke mensen en tollenaars, met heiligen en zondaars, dus ook met een ieder van ons te handelen naar Zijn wijsheid en naar Zijn

welbehagen.

Jona en Job waren met betrekking tot hun Koning in de war geraakt, omdat zij niet begrepen dat een goed krijgsknecht de trouw van zijn koning niet moet verdenken, al moet hij ook dwars door een kogelregen heen, die de koning zelf heeft geboden; - en wie verstaat de grote God in Zijn doen? Slechts één verstond Hem, kende Hem, wantrouwde Hem niet, hoewel de Vader Hem nog prijs gaf aan geheel andere dingen. Zijn Naam is Jezus Christus. Door Hem zij God geprezen, dat wij bij de klacht: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezès doods?" geen verdoemenis te verwachten hebben.

De heiligen van de wereld kunnen met hun theologie van werken, heiligheid en deugd de profeet Jona niet verstaan. Maar de heiligen Gods weten dat zijzelf niet beter zijn, zij verblijden zich over Gods troostwoord: "Gij zijt mensen, maar Ik ben uw God."

En wie onder u zulke heiligen zijn, verblijdt u over dat onuitsprekelijke geduld en over de lankmoedigheid van de liefde, waarmee God ons in de leer heeft genomen. Zijn er bij ons innerlijke bewegingen van barmhartigheid, dan zijn die er in Christus Jezus, - anders is er zelfs geen gevoel van barmhartigheid voor de stomme dieren, voor het schepsel Gods, dat geen onsterfelijke ziel heeft, hoeveel minder voor hen, die wel onsterfelijke zielen hebben. Het is gedaan met alle roem des vleses. Wie zich beroemt, die beroeme zich in de HEERE alleen. Zijne is de gerechtigheid, de wijsheid en de sterkte; bij Hem alleen is de trouw, de liefde, de genegenheid tot het verlorene. En zo zal Zijn raad door ons volbracht worden, dat Hij alleen er de ere van hebben zal. Bij ons de beschaamdheid, Zijne is de barmhartigheid en goedertierenheid. Amen.

SLOTPREEK over Mattheüs 12: 40.

Gehouden de 6 Augustus 1848.

Gezongen: Lied 122: 46;
Lied 142: 5;
Lied 81: 13.

Met de overdenking van de geschiedenis van Jona zijn wij klaar gekomen. Wij willen van deze profeet niet scheiden, zonder nog een woord te hebben gezegd, waaraan u behoefte hebt. Het zou niet dan tot schade van de ziel van menigeen aflopen, wanneer 'de vogelen des hemels', dat is, de duivel, het met deze geschiedenis uitgestrooide zaad wegnemen zou, óf als het zaad slechts opschoot om spoedig te verdorren door de hitte van de zon, óf wanneer de begeerlijkheid van de ogen en de begeerlijkheid des vleses en de grootsheid des levens, mét de begeerte naar het vergankelijke en ijdele, dit zaad verstikten. Het is bij u niet alles goede aarde, waarin het zaad van het Woord terechtkomt. Het komt aan op de toepassing van het woord van God op onszelf. De woorden Gods zijn als de baren van de zee: iedere baar en iedere golf komt hard aan om al wat vlees is in de diepte te werpen, totdat de mens, overtuigd van eigen verlorenheid en van de gerechtigheid Gods, de sterkte van de Heere heeft aangegrepen, en geborgen is in de gerechtigheid, die alleen voor God geldt.

Zeer verootmoedigend waren de laatste woorden uit de mond van de Heere tot de profeet: "En daartoe veel vee." Hoe lang zullen deze woorden, die iedere aanmatiging bij hem terneersloegen, hem in de oren geklonken hebben. Het vee was de HEERE meer waard dan Jona met zijn verkeerde wil. Deze woorden moeten ons ook in de oren klinken. "Gij zult van schaamte en schande uw mond niet opendoen, wanneer Ik u alles zal vergeven hebben," luidt het Verbond van de Heere met Zijn volk. God is soeverein in al Zijn doen, Hij is schepper van het gedierte zowel als van de mensen. Hij hoort de jonge raven, die tot Hem roepen, even goed als de jonge kinderen in de wieg. Voor de mens in de staat van de genade zal alles geschapen zijn, niet alleen het gedierte, maar ook de engelen, de machtige geesten voor de Troon. Aan de andere kant zal God, als de mens in aanmatiging zich verheft, zo weinig onderscheid maken tussen mensen en dieren, dat Hij veeleer het gedierte boven de mens stellen zal. Jona heeft het gevoeld, wat de HEERE bedoelde; daarom doet hij ook geen mond meer open. Staat iemand schuldig voor God, is hij gekomen tot deze belijdenis: Tegen U alleen heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in uw ogen; opdat Gij gerechtvaardigd wordt in uw woorden en rein zijt, wanneer gij geoordeeld wordt, (Lutherse vertaling van Psalm 51: 6) dan laat hij het laatste woord aan God, hij zwijgt. Hij smelt weg voor het woord van de Heere, hij gelooft en aanbidt.

Jona stond nu voor de derde keer voor God in het volle bewustzijn: "bij mij is het niet; U HEERE alleen zijt heilig." Waar lag de grond dat hij niet werd neergeslagen op de weg toen hij vluchtte voor God? Waar lag de grond, dat de HEERE de vis beschikte, dat hij bad en geloofde in de buik van de vis, en de vis hem op het droge moest werpen? En waar de grond dat de HEERE hem zijn levensmoetheid en toon niet toerekende, en dat Jona niet omkwam, toen hij de laatste woorden van de Heere vernam? Deze grond wil ik u tonen. Want het is niet genoeg dat men zegt: "de heiligen zijn mensen geweest als wij", maar wij behoren te weten, hoe wij, ofschoon mensen, toch rechtvaardig en heilig worden in de ogen Gods. En deze grond wil ik u tonen, niet alleen opdat u die kent, maar ook opdat u op die grond gevonden en voorts gebouwd mag worden. God geve dat de geschiedenis van Jona aan u voor goed haar

bijzondere toepassing gevonden hebbe.

Tekst: Matth. 12: 40: *“Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten was in de buik van de vis, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart van de aarde.”*

De gelegenheid waarbij de HEERE deze woorden sprak was de volgende: meerderen onder de Schriftgeleerden en farizeeërs, getroffen door de woorden van de Heere, die wij lezen in de verzen 35-37, gevoelden het zeer goed, wie Hij was. Zij bogen zich echter niet onder de woorden van de Heere, welker kracht en waarheid zij gevoelden. En zoals dan het menselijk hart arglistig is om zich te onttrekken aan de bestraffing en bewijzen van de macht te zoeken, waar deze zich niet anders wil openbaren dan door het Woord, opdat men het Woord geloof, - zo wilden ook de farizeeën de HEERE verzoeken; daarom komen zij en spreken vleierende en als wilden zij de waarheid graag aannemen, als zij slechts de volle overtuiging daaromtrent konden verkrijgen: “Meester, wij wilden van U wel een teken zien!” Hadden zij dit teken verkregen, dan zou zij toch niet geloofd hebben. Want de farizeeën hadden zo pas het bericht van een machtig teken verkregen: er was een bezetene tot de HEERE gebracht, die blind en stom was, en Hij genas hem zodat de blinde en stomme beide sprak en zag. Toen de farizeeën dit vernamen spraken zij met verachting van het volk, dat zich daarover ontzette, en met verachting van de Heere: “Deze drijft de duivelen niet uit, dan door Beëlzebul, de overste van de duivelen.”

Nu waren er echter toch sommige farizeeën, die dachten, dat als zij het zelf eens konden zien, zij dan zou kunnen beoordelen of deze Zijn tekenen en dus ook de waarheid die uit Zijn mond voortkwam werkelijk uit God was, en dan wilden zij beslissen of zij Hem voor de Messias houden zou of niet. Waarom het hun echter te doen was, was zich te ontslaan van de macht van het Woord. Zij zagen het machtigste van al tekenen over het hoofd en verachtten het: het optreden van de Heere, dat toch zo geheel was naar het profetisch woord: “Hij zal niet schreeuwen, noch Zijn stem verheffen, noch Zijn stem op de straat horen laten. Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen; met waarheid zal Hij het recht voortbrengen.” Het was geen honger noch bekommering van de ziel bij de farizeeën; zij waren rechtvaardig, zij waren bekeerd, zij waren uitverkoren in eigen ogen, de zaligheid stond voor hen vast, zij waren geen gekrookt riet, geen rokende vlaswiek, daarom verstonden zij niets van het Woord des levens en dachten dat zij heerlijker waren, ook vromer dan Jezus. Zij waren de hemel nabij en Hij de afgrond, zij zagen aan Hem niets bijzonders. Want het Woord van gerechtigheid wilden zij niet.

De HEERE doorzag hen, daarom sprak Hij: “Het boos en overspelig geslacht begeert een teken. En hun zal geen teken gegeven worden dan het teken van Jona de profeet.” De HEERE scheldt de farizeeën ‘boos’, omdat zij in hun eigengerechtigheid de mens allerlei last oplegden, allerlei moeite en arbeid, waaruit ten slotte niets werd dan goddeloosheid. En ‘overspelig’, omdat zij huichelden, alsof zij hun God aanhangen en Hem alleen dienen wilden, en toch aan hun gierigheid, en begeerlijkheid en drift overgeleverd waren en zowel geestelijk als lichamelijk slechts hoererij bedreven. Het teken dat hun moest gegeven worden zou zó zijn, dat zij het nooit zou kunnen verloochenen, en dat het hun strekken zou tot een oordeel, omdat de HEERE daarin zelf niets doen zou maar God de Vader alles, en omdat zij daarin al hun heil hebben en het toch van zich zou stoten.

Jona heeft het zeker de Ninevieten verteld, dat hij drie dagen en drie nachten in de buik van de vis geweest en door de vis op het droge geworpen was, of de mare daarvan ging Jona vooruit en was inmiddels door de hele stad Ninevé verbreid vóór dat Jona zelf kwam en het heeft ook

zeker er toe ook gewerkt dat de Ninevieten aan God geloofd hebben, toen zij uit de mond van die mens hoorden: “Nog veertig dagen, dan zal Ninevé omgekeerd worden.” Zo was Jona de Ninevieten zelf een teken en zij bekeerden zich. Van Christus nu zou de prediking uitgaan: “Hij is drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde geweest,” maar Israël, maar de Farizeeën zou die boodschap niet geloven. Dit teken zou zij echter krijgen, opdat zij de HEERE niets zou te verwijten hebben. Want het zou het teken zijn daarvan, dat Hij was overgegeven om verlorenen te behouden, maar dat zij in hun ongerechtigheid zich bij die verlorenen niet hadden willen voegen.

Dit was de bedoeling van de Heere met de woorden: “Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten was in de buik van de walvis, zo zal de Zoon van de mensen drie dagen en drie nachten zijn in het hart van de aarde.” De Heere heeft dus de geschiedenis van Jona gelezen, die toepassend op Zichzelf. Hoewel Hij hier slechts vergelijkenderwijs spreekt, zo doelen Zijn woorden “de Zoon van de mensen” en “in het hart van de aarde” op een diepere betekenis die daarin wordt uitgesproken.

Deze betekenis moet de gemeente Gods verstaan tot haar vertroosting, en ook menigeen uwer moet zich daardoor laten leren om deze woorden van de Heere evenmin als de geschiedenis van Jona zelf slechts oppervlakkig te beschouwen.

Al het lijden dat de HEERE met betrekking tot Zichzelf heeft voorspeld, heeft de HEERE voorspeld op grond van het profetische woord. Om het werk te volbrengen, waartoe de Vader Hem op aarde gezonden had, zocht Hij troost en sterkte in het profetische woord. Hij kende Zichzelf niet alleen als de Zoon van God, maar ook als de Zoon van de mensen. Als zodanig heeft Hij ook de profeet Jona met toepassing op Zichzelf gelezen, en ook daarin troost en versterking voor Zichzelf gezocht. Hij kende Zichzelf als de Tweede Adam, die al zonde, schuld en straf van de eerste Adam op Zich genomen had, om die, als Hoofd van de uitverkoren mensheid, te dragen in het lichaam Zijns vleses. Hoewel een rechtvaardig Mens, rechtvaardig naar de geest en geheel gewillig om de wil van de Vaders te doen, gevoelde Hij zich, meer dan iemand van ons dat gevoelen kan, Een in het vlees gekomene. Zo gevoelde Hij Zich niet alleen aan de volle tegenwerking van de duivel en van de dood overgegeven, maar ook aan het volle verzet van het vlees tegen het doen van de wil van God. Hoewel Hij Zelf niet in een zondig vlees was¹, was Hij toch voor de zonde in de gelijkheid des zondigen vleses, en alleen aan dit vlees moest de oude Adam, moest de zonde uitwoeden en teniet gemaakt worden, zoals de Apostel Paulus betuigt in Rom. 8, *dat God in dit vlees*, n.l. van Christus, *de zonde heeft veroordeeld*. Dit verzet van het vlees tegen de wil van God heeft onze HEERE nameloze benauwdheid veroorzaakt. De dood van Adam, de afval van Adam, de afval des vleses van God lag met al zijn gewicht, met al zijn gevolgen op Hem. Daarom horen wij Hem in de Psalm klagen: “Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, HEERE der Heirscharen! Laat hen door Mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls. Benauwdheid is nabij en er is geen helper.” Daarom klaagt Hij in Psalm 69: “O God, Gij weet van Mijn dwaasheid, Mijn schulden zijn voor U niet verborgen.” En in Psalm 40: “Want kwaden, tot zonder getal toe, hebben Mij omgeven; mijn ongerechtigheden hebben Mij aangegrepen, dat Ik niet heb kunnen zien; zij zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds.” Waaruit wij besluiten tot een machtig verzet van het vlees waarin Hij was, tegen de wil van God. Want wij mogen dit niet verstaan van die dwaasheid, schulden en zonden, die wij gewoonlijk daarvoor houden, maar van het krachtig verzet (dat Hij in het vlees, waarin Hij voor ons was, heeft waargenomen) tegen het doen van de wil van de Vaders, die hij zo geheel

¹ M.i. hoewel Hij Zelf in geen zondig vlees was door bedrijf van zonde, was Hij in zondig vlees door toerekening

vrijwillig deed. Welk een strijd Hij daarmee gehad heeft, spreekt de apostel Paulus uit tot troost van al aangevochtenen in de brief aan de Hebreëen, als hij schrijft, ‘dat de Heere in alles de broederen gelijk worden moest, opdat Hij barmhartig zou zijn; dat Hij in alles verzocht is geworden gelijk als ook wij; dat Hij in de dagen Zijns vleses, gebeden en smekingen met sterk roepen en tranen geofferd heeft aan Hem, die Hem van de dood kon verlossen, en hoewel Hij de Zoon was, gehoorzaamheid heeft geleerd uit hetgeen Hij heeft geleden.’ Wij zien dit ook zeer bijzonder uit de getuigenissen die wij bij de Evangelisten vinden, dat onze Heere zich telkens van de mensen verwijderde, dat Hij menige koude nacht op de bergen in het gebed heeft doorgebracht. Vooral echter uit wat de Heere geleden heeft in de hof van Gethsémané en gedurende de drie lange uren aan het kruis.

Was het - (bij zulk een strijd, smart en schrik, helse angst en pijn, die de Heere, zolang Hij hier was, in Zijn ziel heeft geleden, bij zulk een verzet van het vlees tegen de wil van de Vader, in Zijn hoge aanvechtingen, die Hij om onzentwil in Zijn vlees had te dulden, waarbij Hij zo hevig worstelde en bad) te verwonderen, dat Hij, het ongeschapen Woord, die in het geschreven woord steeds troost en versterking gezocht had, die troost en versterking ook gevonden heeft in het boek Jona? Hoe spoedig moest het bij Hem, die boven al broederen gezalfd was met de Geest van de Heere, opkomen: “het vlees kan niet anders dan zich verzetten tegen de wil van God, dat draag Ik voor Mijn broederen; het vlees moet in de dood, het moet weg van de aarde, het moet in het hart van de aarde en met de aarde gelijk gemaakt worden. Drie dagen en drie nachten gaat het de aarde in, zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de vis geweest is, maar ten derden dage sta Ik opnieuw op. Ik word gedood naar het vlees, maar levend gemaakt naar de geest. Maar ook Mijn vlees zal de verderving niet zien; ten derden dage komt het onsterfelijk en onverderfelijk weer uit de aarde te voorschijn. En zo zal Ik dan, in de doding van het lichaam Mijns vleses, aan de heerschappij desgenen die het geweld van de dood heeft, dat is, van de duivel, en aan de heerschappij, zowel van de zonde des vleses als van het vlees der zonde, voor al mijn broederen een eind hebben gemaakt.”

Dat de zaak zo staat, mijn geliefden, ligt te zeer voor de hand, dan dat iemand daaraan zou kunnen twijfelen. Als hij slechts de waarheid liefheeft en met zijn vlees en zijn wandel naar het vlees graag ten onder wil gaan, om aan² de Geest te leven in Christus Jezus. En daarin ligt ook de grond waarom Jona driemaal behouden werd, tweemaal van de rechtmatige toorn Gods en eenmaal uit de buik van de vis.

Dat het vlees zich verzet tegen de wil van God, komt bij ons voort uit aangeboren vijandschap tegen God, uit ongehoorzaamheid en ongeloof. Wie het ervaren heeft weet het, dat niets zo zeer de toorn Gods tegen ons moet ontsteken, als juist dit zich verzetten tegen Gods allerheiligste wil, in welke alleen onze zaligheid ligt. Jona heeft toegegeven aan dit vlees, en dit doen wij allen. Daarom zou wij al ook al lang verteerd zijn, zou ook Jona zijn verteerd, indien de grond, dat wij in Gods grote lankmoedigheid gedragen en van de toorn behouden worden, niet buiten ons lag. Onze dierbare Heiland was de bron van dit verzet des vleses in zo vervreemd als Hij de Heilige Gods was, maar het verzet des vleses zelf heeft Hij om onzentwil diep ervaren. Hij alleen heeft aan dit vlees niet toegegeven. Hij is de wil van de Vader gehoorzaam gebleven tot in de dood. Ja, tot in de dood van de kruises. Dit is het wat de apostel Paulus betuigt: “Hij is in al dingen verzocht geweest gelijk als ook wij, ³zonder zonde.” Want al klaagt Hij ook in de Psalmen over het verzet des vleses als over Zijn zonde, schuld en dwaasheid, dit alles was Hem toch niet eigen, maar het was de zonde, de schuld en

² Zo vertaalt Kohlbrugge letterlijk de Griekse derde naamval.

³ Het woordje ‘doch’ staat er in ‘t Grieks niet bij.

de dwaasheid van ons vlees, die op Hem aanliep, toen Hij voor ons in het vlees was. Door de Eeuwige Geest gaf Hij aan dit zich verzetten in geen enkel opzicht toe, maar Hij droeg de zege daarover weg en Hij liet Zijn vlees niet aan de dood, de vloek en de toorn, dan om ook het vlees zelf daarvan te verlossen. Zo heeft Hij alles uit het verderf tevoorschijn en Gode alles wedergebracht, en door Zijn gerechtigheid aan de gerechtigheid Gods genoegdoening verschaft en ons met God verzoend, zodat wij in deze gerechtigheid Gode aangenaam en welbehaaglijk gemaakt zijn.

Daar hebt u de grond waarop Jona stond, zo zeker als hij de belofte omtrent de Christus gekend en geloofd heeft, daar de Geest van Christus naar de uitspraak van Petrus, in hem was.

Zien wij Jona in het licht van Gods heilige wet, die geen mens dan ten koste van zijn ziel mag overtreden, dan was hij verloren, zoals wij allen voor deze heilige wet Gods verloren zijn. Want in het begin van zijn weg, die naar Ninevé leidde, was hij ongehoorzaam en aan het einde van deze weg betoonde hij jegens God en Zijn wil louter onverstand. De duivel heeft dus ook al recht gehad om hem bij God aan te klagen en hem te weerstaan, opdat hij tot de zaligheid Gods niet mocht gerekend worden. Want hoe mag een ongehoorzame en een die hard van hart en onverstandig met betrekking tot God is, wonen bij de heilige en alleen wijze God? En hoe is het te rijmen met de heiligheid Gods, dat Hij zich met zo iemand nog inlaten zou?

Het ligt in het Wezen Gods, het ligt in Zijn gerechtigheid dat Hij niets méér eist dan er is, en dat Hij geeft wat er niet is. Nogmaals, het ligt in Zijn gerechtigheid dat Hij de innerlijke rebellie, de opstand van het menselijk “ik” tegen Zijn heilige en alleen goede wil, tegen Zijn wegen en woord met de eeuwige dood moet straffen.

Wij mensen klagen gewoonlijk over zonden van ons lichaam, over zonden die wij niet loochenen kunnen, die ons te zeer overtuigen dat wij zondaren zijn, en bedenken niet dat de wortel van al zonden, de verschrikkelijkste van al zonden is, dat wij ons teweerstellen tegen Gods woord en wil. Wat echter deze zonde teweeggebracht heeft, is op het duidelijkst vertoond in onze eerste voorouders in het paradijs. Hoe God deze zonde, die wij al in Adam gezondigd hebben, moet straffen en hoe Hij ze menigmaal gestraft heeft, weten wij uit de geschiedenis van de zondvloed, uit de historie van Korach en zeer overtuigend uit de geschiedenis van de verwoesting van Jeruzalem.

Deze zonde, ons aller zonde, was ook de zonde van Jona; waarom heeft de HEERE ook hem niet verslagen, waarom ons niet tot op deze dag?

115

Jona heeft een borg gehad voor zijn schuld, een barmhartig Hogepriester, in al dingen verzocht gelijk hij, de beloofden Messias. Deze heeft ook voor Jona de gevolgen van de zonde in het vlees in het lichaam zijns vleses gedood, verbroken, teniet gedaan, en Jona bedekt met Zijn gerechtigheid. Gedachtig zijnde dat Jona stof en as was, heeft Hij niet met hem gedaan naar zijn zonden, maar heeft Zich over hem ontfermd met eeuwige ontferming. Door Hem werd Jona driemaal van de toorn behouden.

En dit niet alleen. Maar om van de Gezalfden wil is ook de zalving op Jona gekomen, zodat hij bij al zijn verkeerdheid toch geleid en gedreven is door de Geest Gods, om in Gods wil en wegen te wandelen.

Daardoor is het geschied dat Jona zichzelf heeft verloochend, en vol is geweest van liefde tot de naaste, toen hij het scheepsvolk om zijnentwil in pijn, angst en levensgevaar zag, en dat hij zichzelf over boord heeft laten werpen.

Door deze Geest geschiedde het ook dat hij het geloof niet prijs gaf, toen hij in zijn zonden door het scheepsvolk gevonden werd, maar dat hij voor de heidenen zijn HEERE beleed en

niet verloochende, door het uit te spreken: “Ik ben een Hebreër en vrees de God van de hemels.”

Door deze Geest liet hij ook de HEERE niet los, toen hij zich bevond in het ingewand van de hel, en was sterk in het geloof en sprak in de duisternis: “Nochtans zal ik de tempel uwer heiligheid aanschouwen.”

Door de Geest was hij het woord van de Heere, toen het andermaal tot hem kwam, gehoorzaam, en schiep door zijn prediking een hellestad om in een stad, die door de HEERE begenadigd was.

Door deze Geest hield hij vast aan de HEERE midden in zijn bitterheid en toorn, zocht hij het bij de HEERE, wierp zich de HEERE, die hij niet verstond te voet, zonder geveinsdheid, toonde hij zich zoals hij was, deed hij niet als Kaïn, maar als een kind van de huizes, dat zeker is van zijn erfdeel.

Maar door deze Geest zweeg hij ook en deed zijn mond niet meer open voor de HEERE, en was zijn zwijgen een luid verkondigen: “Ik ben niet als Gij, maar waar is een God zoals Gij zijt; mijn bloem is afgevallen, maar Uw woord blijft in eeuwigheid.”

Mijn geliefden! Zo schrijft de apostel Paulus: “Christus in u, is de Hoop der heerlijkheid. Deze verkondigen wij, vermanende een iegelijk mens, en lerende een iegelijk mens, in al wijsheid, opdat wij een iegelijk mens volmaakt zou stellen in Christus Jezus!”

Dit, een iegelijk uwer volmaakt te stellen in Christus Jezus, was mijn worstelen en arbeiden, als ik u voorhield de geschiedenis van de profeet Jona. Mogen deze preken veel goede aarde gevonden hebben. Het heil is voorwaar in geen andere; ook is er geen andere Naam de mensen gegeven, waardoor wij zalig moeten worden, dan de Naam van Jezus. En er is voorwaar geen andere volmaaktheid, dan de volmaaktheid in Christus. De ellende en de dood, het verschrikkelijk verzet van het vlees tegen de zaligheid Gods is er nu eenmaal voor allen. Het komt nu op dit ene aan: een door deze ellende, door de dood, door deze rebellie van het vlees in zichzelf verkeerde en verarmde mens levend gemaakt, herschapen, verzoend, ongedeed, heilig en zonder vlek er doorheen te dragen, er doorheen te redden en tot God, de volzalige God te hebben gebracht. Zo dat een arme zondaar zijn God, van wie hij is afgevallen, weer ziet, en eeuwig, eeuwig voor Hem leeft in Zijn heerlijkheid en Zijn zaligheid geniet.

Dat moet in het “doe dat” niet gezocht en is in al werken en in het wandelen naar het vlees niet te vinden. Want daarbij blijft de innerlijke goddeloosheid en vijandschap tegen God en blijft ook de huichelarij, die een gruwel begaat juist dan als zij een goed werk volbrengt, zoals wij het van het scheepsvolk gezien hebben: zij riepen tot de HEERE, zij offerden en deden Hem geloften, en vermoordden tegelijkertijd hun broeder. Strecken wij ons daarom uit tot Christus en houden wij ons aan Hem vast met al het vertrouwen van ons hart; dan zullen wij er wel doorheen komen, ook alle volmaaktheid hebben bij al onze onvolmaaktheid, ook vol zijn van goede werken, zelfs dan nog als wij zondigen, zoals wij het gezien hebben aan Jona.

Hij vlucht voor God, en toch is er liefde. Hij ligt in de hel en toch is er hoop. Hij ligt daar uitgespuwd en toch is er geloof. Hij begrijpt ten slotte van God niets meer, en in al deze zijn verkeerdheid worstelen geloof, liefde en hoop in hem totdat hij klaarheid heeft van Gods handelwijze met hem en met Ninevé. En zodra hij klaarheid heeft, kruipt hij weg aan de moederborst van zijn God en zuigt als een pasgeboren kind melk en honig uit de liefelijkheid en goedertierenheid van de Heere.

Het lieve profetische woord troost allerwegen al aangevochtenen, die tot de HEERE komen en Hem vragen: “ben ik heilig, zoals Gij gezegd hebt, waarom stoten er dan twee zo geweldig in mijn binnenste op elkaar, dat ik daarvan elke dag mijn pijn, angst en smart heb en wel zou

willen uitroepen: “Neem die twee van mij weg, of laat mij sterven” - . Maar dan troost hun het woord: “Mijn genade is u genoeg”; gij zijt toch heilig en blijft heilig voor Mij, en gij gaat in Mijn weg: “Ik zelf leid u.”

Ten slotte hebben al heiligen Gods niets meer te zeggen, dan: “Gij hebt het gedaan. Ik dank God door Jezus Christus mijn HEERE.”

Intussen zuchten zij: “Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?”

En zulke heiligen, die in zichzelf slechts arme zondaars zijn, verkrijgen uit de profeet Jona, in het bijzonder uit het laatste hoofdstuk, rijke troost voor hun hart. Want het is de geschiedenis van ons leven: wij begrijpen de HEERE niet, worden vol toorn en bitterheid, zou willen sterven, en de HEERE brengt ons telkens weer tot aanbeddend zwijgen naar Zijn oneindige barmhartigheid en trouw. Dit alles doet Hij om Zijns lieven Zoons wil, Die zelf onze zonden gedragen heeft op het hout, opdat wij van de zonden vrij, van gerechtigheid mochten leven.

Wilt allen dit laatste woord “gerechtigheid” ter harte nemen. De Rechter staat voor de deur. Wij zijn daar nog niet klaar ook dat wij het ons laten vóór zeggen: “wij zijn mensen, ik ben een mens en niets meer.” Wij moeten van de gerechtigheid geleefd hebben. Dit zal de grote ernstige vraag zijn ten dage van Zijn verschijning: “Hebt gij der gerechtigheid geleefd?” Wie in de dag, de dag van het oordeel over alle goddeloosheid, de dag van de veroordeling van allen die niet tot de HEERE bekeerd werden, met een goed geweten voor Hem staan wil - die moet gezocht hebben gerechtvaardigd te worden in het bloed van de Heere; die moet gezocht hebben gevonden te zijn in Christus Jezus. Slechts als men in Hem gevonden wordt, leeft men der gerechtigheid. Want dan verlaat men zich niet op een gerechtigheid als op werken van een wet, maar op de gerechtigheid uit het geloof van Jezus Christus, in welke men alleen zijn vrucht, de heiligmaking, heeft. In Hem is de volmaaktheid, en de verlossing uit de zonde des vleses en uit de bevlekking van de Geest.

Maakt u op, u die tot Hem niet bekeerd zijt, maakt u op tot Hem en kust Hem, opdat de mannen van Ninevé ook u niet veroordelen En u die beeft voor Zijn woord, die zuchtend bidt: “verlos mij van den Boze” - ziet op Hem en neemt tot Hem de toevlucht, die gezegd heeft: “Komt herwaarts tot Mij, al die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven.”

Hij, die ons het profetische boek Jona gegeven heeft en die het ons gaf, opdat wij in Zijn hart blikken zouden, Hij, de barmhartige God en Heiland van Zijn volk, zij achter een iegelijk uwer, die van Hem vliedt; openbare Zich aan een iegelijk van u, die in de hel van zijn ellende en verdorvenheid tot Hem roept. Hij Zelf neme u, die u onder Zijn woord buigt, en leide u zo, dat u wonderen van goede werken doet, hoewel u daar niets van verstaat. Hij onderrichte ieder murmurerend kind zoals Hij het alleen onderrichten kan, en Hij make het stil aan de borsten van Zijn algenoegzaamheid en rijke genade.

Gods wil wordt geschuwd, de zee woedt, de afgrond gaapt, de hel spert haar kaken op - maar hij gaat gegord door de Almachtige. De weg Gods wordt niet begrepen, de mens wil van zijn post af - maar wie gevonden wordt in Christus Jezus, komt volmaakt en ongedeerd door alles heen, en nooit verleerd hij het lied: “Gij hebt ons gewassen van onze zonden in Uw bloed.”

De drie-enige God zij de eer vanwege Zijn drievoudige en eeuwige verlossing van allen, wie het, hoewel zij vol onverstand zitten, te doen is om Zijn Woord. Amen.